

**T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİMDALI**

**TÜRKİYE'DE SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA
VAKIFLARININ EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

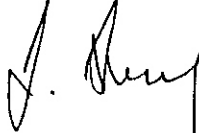
Yrd. Doç. Dr. Sefer ŞENER

Hazırlayan

Ayşegül ŞAHİN

Çanakkale- 2007

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne
Ayşegül ŞAHİN'e ait "Türkiye'de Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakitlerinin
Ekonomik ve Sosyal Etkileri" adlı çalışma, jürimiz tarafından İktisat Anabilim Dalı'nda
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan

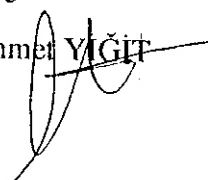
Yrd. Doç. Dr. Sefer ŞENER (Danışman)

Üye

Prof. Dr. Engin ERDOĞAN

Üye

Doç. Dr. Mehmet YİĞİT

Üye

Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman BENLİ

Üye

Yrd. Doç. Dr. Bünyamin BACAK

ÖZET

Genel olarak; yoksulluk sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve sosyo-psikolojik boyutları olan evrensel bir olgudur. Bu nedenden dolayı, toplumdan topluma, kültürden kültüre algılanma biçimi de değişmektedir. Yoksulluk, zaman içinde yoksulluk kültürünün oluşmasına sebep olmaktadır. Toplumlar, yoksulluğun bu arada yoksulluk kültürünün ortadan kaldırılması ile ilgili olarak, kendi anlayışlarına göre bir takım politikalar geliştirmekte ve uygulamaktadırlar. Türkiye Cumhuriyeti Devleti sosyal bir devlet olup yoksullukla mücadelede anayasanın amir hükümlerindedir.

Yoksulluk az gelişmiş ülkelerin kalkınamamaları ve yine bu ülkelerde nüfus artış oranının yüksek olması nedeniyle bireylerin fizyolojik, sosyal ve fiziki ihtiyaçlarını karşılayamamalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Ekonomide rasyonel politikalar izlenir, işsizliği önleyici tedbirler alınır. Üretim artışı sağlanırsa hem işsizlik hem de yoksulluk önlenir. Yoksulluk ve işsizlik Türkiye'nin önde gelen sosyolojik bir gerçeğidir. Türkiye'nin % 40'ı yoksul ve nüfusun % 16'sı işsizdir. Yoksula yardım yapılarak yoksulluğun önüne geçmek oldukça zordur. Yoksulluğu önlemek yatırım yapmakla mümkündür.

Çalışmanın amacı, ülkemizde önemli boyutları olan ve uygulamaları açısından önemli olarak değerlendirilen sosyal yardım ve yoksulluk ilişkisinin ekonomik olduğu kadar toplumsal ve yapısal boyutları ifade edilerek, bu sorunlara çözüm önerileri sunmaktır.

ABSTRACT

In general poverty is a universal fact which has socio-economic, socio-cultural and socio-psychological dimensions. For that reason the form being perceived has also changed from society to society and from culture to culture. Poverty causes the existence of poverty culture in the course of time. Societies have developed and applied some politics according to their own understanding connected with removing poverty and poverty culture as well. The State of Turkish Republic is a social state and struggling with the poverty is the superior rules of constitution.

Poverty has appeared as a result of not meeting individuals' physiological, social and physical needs because underdeveloped countries have not developed and the ratio of population increase has been high. In economy, rational policies are followed and measures to prevent unemployment are taken. If production accrual is provided, both unemployment and poverty can be avoided. Both unemployment and destitution is in the most important fact of Turkey's sociological truth. 40 percent of Turkish population is poor and 16 percent of the population is unemployment. It is quite difficult to prevent the poverty helping with the poor people. Preventing the poverty is possible by investing.

The aim of this study is to suggest solutions for these problems by stating the social, structural and economic dimensions of the relationship of social help and poverty which have significant dimensions and assessed as important with the viewpoint of its applications.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR CETVELİ	xi
TABLO VE ŞEMALAR.....	xii
ÖNSÖZ	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA'NIN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ VE EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLERİ

1. 1986 YILINDAN ÖNCEKİ DÖNEM.....	5
1.1. Türkiye Kızılay Derneği.....	5
1.2. Darülaceze Kurumu.....	6
1.3. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu.....	6

2. 1986 YILINDAN SONRAKİ DÖNEM.....	7
2.1. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu.....	7
2.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.....	7
2.3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları.....	8
3. YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SOSYAL YARDIMLAR VE DEVLET	8
4. YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SOSYAL YARDIMLARIN GELİR DAĞILIMINA ETKİSİ.....	18
5. SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA'DA KURUMSALLAŞMA ÇABALARI.....	21
6. KURUMSALLAŞMA AŞAMASINDA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN YAPISI.....	23
7. SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN GELİR KAYNAKLARI VE KULLANIMI	25
7.1. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Gelir Kaynakları	25
7.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Kaynaklarının Kullanımı	25
8. SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN FAALİYETLERİ	27
8.1. Periyodik Yardımlar	27
8.2. Sağlık Yardımları	28
8.3. Şartlı Nakit Transferi Sağlık Yardımları	30

8.4.	Eğitim Yardımları	31
8.5.	Şartlı Nakit Transferi Eğitim Yardımları	33
8.6.	Özel Amaçlı Yardımlar	34
8.7.	Yakacak Yardımları	35
8.8.	Proje Yardımları	35
9.	SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NDE YENİ AÇILIMLAR	36
9.1.	Kaynakların Aktarılması	37
9.2.	Harcamaların Disipline Edilmesi	37
9.3.	Kurumsallaşma	37
9.4.	Kurumsal Gelişim	38
9.5.	İşbirliği ve Koordinasyon	38
9.6.	İzleme-Değerlendirme	39
9.7.	Hedef Kitleye Ulaşma Mekanizmaları	40
9.8.	Yönetim Bilgi Sistemi	41
10.	SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKIFLARI.....	42
10.1.	İl Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Mütevelli Heyetleri	43
10.2.	İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Mütevelli Heyetleri	43
10.3.	Vakıfların Gelirleri	44
10.4.	Vakıfların Kaynaklarca Kullanımı	44
11.	ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE ECANET	45

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKIFLARI TARAFINDAN UYGULANAN SOSYAL RİSKİ AZALTMA PROJESİ UYGULAMALARI

1. HIZLI YARDIM BİLEŞENİ	49
2. KURUMSAL GELİŞİM BİLEŞENİ	50
3. ŞARTLI NAKİT TRANSFERİ	51
3.1. Yoksulluğun Azaltılmasında Yeni Bir Yöntem	52
3.2. Hedefleme Mekanizması	52
3.3. Dünya’da Şartlı Nakit Transferleri	54
3.4. Türkiye’de Şartlı Nakit Transferleri	55
3.4.1. Bilgilendirme ve Tanıtım Kampanyaları	57
3.4.2. Başvurular	58
3.4.2.1. Kimler Başvurabilir?	58
3.4.2.2. Başvuru Kayıt ve Kabul Belgeleri	60
3.4.3. Şartlı Nakit Transferi Yazılımı	61
3.4.3.1. Başvuruların Değerlendirilmesi ve Hak Sahiplerinin Belirlenmesi	62
3.4.3.1.1. Puanlama Formülü	62
3.4.3.1.2. Hak Sahiplerinin Belirlenmesi	64
3.4.3.2. Hak Sahiplerine İlişkin Bilgilerin Doğrulanması	64
3.4.3.3. Ödemeler	65
3.4.3.4. Takip Prosedürü	65
3.4.3.4.1. Eğitim Yardımı Takibi	66
3.4.3.4.2. Sağlık Yardımı Takibi	66

3.4.3.4.3.	Gebelik Yardımı Takibi	67
3.4.3.4.4.	Askıya Alma	68
3.4.3.4.5.	Fesih	68
3.4.3.4.6.	İtiraz Mekanizması	68
3.4.4.	İzleme ve Değerlendirme Performans Göstergeleri	69
4.	YEREL GİRİŞİMLER	71
4.1.	Yerel Girişimler Projeleri	72
4.1.1.	Gelir Getirici Projelerin Amaç ve Kapsamı	73
4.1.1.1.	Proje Konuları	73
4.1.1.2.	Gelir Getirici Projelere Verilen Destek Miktarı... 73	
4.1.1.3.	Gelir Getirici Projelerin Değerlendirilmesi	74
4.1.2.	İstihdama Yönelik Beceri Kazandırma Eğitimleri	74
4.1.2.1.	Proje Konuları	75
4.1.2.2.	Eğitim Projelerine Verilen Destek Süresi ve Miktarı..... 75	
4.1.2.3.	Değerlendirmede Dikkate Alınan Önemli Konular..... 75	
4.1.3.	Toplum Yararına Çalışmalar İçin Geçici İstihdam	76
4.1.3.1.	Geçici İstihdam Projelerine Destek Miktarı	76
4.1.3.2.	Geçici İstihdam Projelerinin Değerlendirilmesi ... 76	
4.1.4.	Sosyal Alt Yapı ve Hizmet Merkezlerinin Kuruluş ve Geliştirilmesi..... 77	
4.1.4.1.	Sosyal Hizmet Projelerine Destek Miktarı	77
4.1.4.2.	Sosyal Hizmet Projelerinin Değerlendirilmesi..... 78	
4.1.5.	Toplum Kalkınmasına Yönelik Kapsamlı Çalışmalar	78
4.2.	Kurumsal Yapı	78
4.2.1.	Proje Koordinasyon Birimi ve Yürütme Kurulu..... 79	
4.2.2.	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu Kurulu	80
4.2.3.	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları	80

4.3.	Yararlanıcılar ve Yararlanıcıların Belirlenmesi.....	81
4.4.	Hizmet Sağlayıcılar	82
4.5.	Başvuru Süreci	83
4.5.1.	Kimler Başvurabilir?	83
4.5.2.	Başvuru Sürecinde Kim, Ne Yapar?	84
4.5.2.1.	Fayda Sahipleri ve Danışmanlar.....	84
4.5.2.2.	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları....	84
4.5.2.3.	Proje Koordinasyon Birimi	85
4.6.	Değerlendirme Süreci ve Değerlendirme Sürecinde Kim, Ne Yapar?	85
4.6.1.	Fayda Sahipleri ve Danışmanlar.....	86
4.6.2.	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları.....	87
4.6.3.	Proje Koordinasyon Birimi ve Yürütme Kurulu.....	87
4.7.	Uygulama Süreci	87
4.7.1.	Satın Alma	88
4.7.2.	Sözleşmeler ve Ödemeler	89
4.7.3.	İzleme ve Değerlendirme	90
4.7.4.	Uygulama Sürecinde Kim, Ne Yapar?	91
4.7.4.1.	Fayda Sahipleri ve Danışmanlar.....	91
4.7.4.2.	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları....	92
4.7.4.3.	Proje Koordinasyon Birimi	93
4.8.	Yerel Girişimler Bileşeni'nde Düzenlenen Değişiklikler.....	93
4.8.1.	50.000.- YTL ve Altı Gelir Getirici Projeler Uygulama Esasları.....	93
4.8.2.	50.000.- YTL ve Üstü Gelir Getirici Projeler ve Diğer Tüm Projeler Uygulama Esasları.....	95
4.9.	Yerel Girişimler Bileşeni-Proje Hazırlama Formatı	96
4.9.1.	Projenin Adı ve Konusu	97
4.9.2.	Projenin Uygulama Yeri	97
4.9.3.	Mevcut Durum	97
4.9.4.	Projenin Amacı ve Gerekçesi	98
4.9.5.	Proje Yararlanıcı/Yararlanıcıları Konusunda Bilgiler	98

4.9.6. Projenin Beklenen Sonuçları.....	98
4.9.7. Projenin Uygulama Aşamaları	99
4.9.8. Projenin Uygulama Yöntem ve Yönetimi.....	99
4.9.9. Projenin Gelir-Gider Analizi	100
4.9.10. Projenin Sürdürülebilirliğine Ait Değerlendirmeler	100
4.9.11. Projenin Ekleri	101

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİGA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI ÖRNEĞİ

1. BİGA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI'NIN KURULUŞU VE AMACI	102
2. VAKFIN GELİR KAYNAKLARI	103
3. VAKFIN ORGANLARI	103
3.1. Vakıf Başkanı	104
3.2. Mütevelli Heyeti	104
4. BİGA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI'NIN FAALİYETLERİ	104
5. BİGA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI'NDA ŞARTLI NAKİT TRANSFERİ	124
5.1. Şartlı Nakit Transferi Eğitim Yardımları	124
5.2. Şartlı Nakit Transferi Sağlık Yardımları	124
5.3. Şartlı Nakit Transferi Gebelik Yardımları	125

6. BİGA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI'NDA	
YEREL GİRİŞİMLER-PROJE DESTEK PROGRAMLARI	125
6.1. Gelir Getirici ve İstihdam Yaratıcı Proje Yardımları	126
6.1.1. Koyunculuk Projesi	127
6.1.2. Gebe Düve Projesi	128
6.1.3. Süt Sığırcılığını Geliştirme Projesi	128
6.1.4. Çilekçilik Projesi	128
6.2. Gelir Getirici Küçük Ölçekli Projeler	129
6.2.1. Ayakkabı Atölyesi Açma Projesi	129
6.2.2. Çeyiz Atölyesi Açma Projesi	129
6.2.3. Bıçkıcı ve Palet Üretim Atölyesi Açma Projesi	130
6.2.4. Bilgisayar ve Sarf Malzemesi Satış ile Bakım ve Teknik Destek Yapılacak İş Yeri Açma Projesi.....	130
6.2.5. Oto Döşemeciliği ve Branda Tente Atölyesi Projesi.....	130
6.2.6. Dikim Evi- Etek Pantolon Ceket Nakış İşleri Projesi.....	131
6.3. İstihdama Yönelik Beceri Kazandırma Eğitimleri	131
6.3.1. Gençleri Yetiştirme Eğitimi ve İş Edindirme Projesi.....	132
6.4. Sosyal Hizmet Projesi	133
6.4.1. Güzel Okulum Projesi	134
6.4.2. Biga Kadın ve Çocuk Merkezi Projesi	134
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	136
KAYNAKÇA	140

KISALTMALAR CETVELİ

CAS	: Ülke Destek Stratejisi
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
ECANet	: Avrupa ve Orta Asya Sosyal Fonlar Ağı
ES	: Emekli Sandığı
IFPRI	: International Food Policy Research Institute
IMF	: Uluslar arası Para Fonu
LAC	: Latin Amerika ve Karayip
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MENA	: Akdeniz ve Kuzey Afrika
MIS	: Yönetim Bilgi Sistemi
PKB	: Proje Koordinasyon Birimi
RTÜK	: Radyo Televizyon Üst Kurulu
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
SRAP	: Sosyal Riski Azaltma Projesi
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
SYDGM	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü
SYDTF	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu
SYDV	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
SYF	: Sosyal Yardım Fonu
ŞNT	: Şartlı Nakit Transferi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEFE	: Toptan Eşya Fiyat Endeksi
TKİ	: Türkiye Kömür İşletmeleri
TÜFE	: Tüketici Fiyat Endeksi
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YG	: Yerel Girişimler

TABLO VE ŞEMALAR

Tablo 1.1. 2002-2006 Yılları Arası Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Gelir Kaynakları Tablosu.....	26
Tablo 1.2. 2002-2006 Yılları Arası Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Harcamaları.....	26
Tablo 1.3. Periyodik Yardımlar.....	28
Tablo 1.4. Sağlık Yardımları.....	29
Tablo 1.5. Şartlı Nakit Transferi Sağlık Yardımları.....	31
Tablo 1.6. Eğitim Yardımları.....	32
Tablo 1.7. Şartlı Nakit Transferi Eğitim Yardımları.....	33
Tablo 1.8. Özel Amaçlı Yardımlar.....	34
Tablo 1.9. Yakacak Yardımları.....	35
Tablo 3.1. 1995 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	106
Tablo 3.2. 1996 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	108
Tablo 3.3. 1997 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	109
Tablo 3.4. 1998 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	111
Tablo 3.5. 1999 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	112
Tablo 3.6. 2000 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	114
Tablo 3.7. 2001 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	115
Tablo 3.8. 2002 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	117
Tablo 3.9. 2003 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	118
Tablo 3.10. 2004 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	120
Tablo 3.11. 2005 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	121
Tablo 3.12. 2006 Yılı Yardım Faaliyetleri.....	123
Şema 1.1. Gelir Dağılımında Adaletsizliğin ve Yoksulluğun Nedenleri.....	20
Şema 1.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Kurumsal Yapısı.....	24
Şema 2.1. Organizasyon Şeması.....	79

ÖNSÖZ

Yaşadığı her dönemde insanoğlu, kendisini fakirliğe iten, kendisi ile ailesinin geleceklerini tehdit eden olaylardan, risklerden korunma duygu ve gayreti ile yarından emin olmak arzusunu da olmuştur. Sosyal yardımlar; asgari bir hayat seviyesine varamamış ve temel ihtiyaçlarını muhtelif sebeplerle karşılayamayacak duruma gelmiş kimselere, karşılıksız sağlanan ayni ve nakdi yardımlardır. Tanımı ne olursa olsun sosyal yardım, "muhtaç olmayandan muhtaç olana doğru bir transferdir" ve "tehlikenin zararı doğmadan, tehlikenin kendisine karşı yapılan bir mücadele şeklidir". Sosyal yardımlarda, fakir ve muhtaç durumunda bulunan kimselere devlet tarafından yapılan yardımlar söz konusudur. Burada amaç, fakirliğe ve yoksulluğa engel olmak ve fertlerin hayat standartlarını yükseltmektir.

Sosyal yardım, seçimlik bir mesele veya çalışmaya karşı gelişen yeni bir etik mesele olarak ele alınmaktadır. Bu yeni etiğin gelişiminde ölçüsüz sosyal desteğin teşvik ediciliğinden bahsedilmektedir. Başka bir deyişle, insanların çalışmamak dolayısıyla elde edeceği gelir -devlet yardımı- çalıştığı durumda elde edeceği kadar olmasa bile; kişinin çalışmadan yaşamasına asgari düzeyde imkan tanıyacağı için, çalışmama yönünde bir eğilim oluşturduğu yönünde düşünceler bulunmaktadır. Buna göre, işsizliğin olumsuz etkileri ortadan kaldırılmak istenirken daha kalıcı hale getirilmiş olmaktadır. Bu durumda, bir taraftan yoksulluğun derinleşmesinde yetersiz devlet yardımı bir neden olarak görülürken diğer taraftan da refah devleti uygulamalarının yoksulluğu kalıcılaştırdığı ileri sürülmektedir. Sonuç olarak; ister, yaygın olarak kabul edildiği biçimiyle yapısal faktörlerden kaynaklansın; isterse de bir yanlış teşvik sonucu ortaya çıktığı kabul edilsin, yoksulluk sorununun ardında yatan gelir eksiltici bir faktör olarak yaygın bir işsizlik sorununun olduğu gerçeği değişmemektedir.

Yoksullukla mücadelede ve sosyal yardım alanında uzun vadeli politikaların oluşturulması hedeflenmektedir. Bu bağlamda sosyal yardım kurumları, yardıma

muhtaç kişilere ulaşmada ve yapacakları yardımlar konusunda yeni teknik arayışına yönelmektedir. Geline son noktada yapılacak yardımlar tüm yardım kurumları için yeni bir çözüm, yapılacak yardımların benimsenmesi ve yaygınlaşması için yeni bir yöntem olarak uygulama alanlarında kendine yer bulmaktadır.

Yüksek Lisans çalışmalarım süresince bilgi ve tecrübeleri ile yol gösteren ve kurumlarının arşiv ve kaynaklarından her türlü bilgi ve belgeyi sağlayan ve bu çalışmayı destekleyen Biga Kaymakamı Sayın Mustafa GÜNDOĞAN'a; çalışmayı yönlendiren, araştırmanın her aşamasında bilgilerini paylaşan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Sefer ŞENER'e; çalışmanın oluşma aşamasının tüm zorluklarını benimle paylaşan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Sosyal yardım, merkezinde insan olan ve insanlık tarihi ile gelişme gösteren bir olgudur. Sosyal yardım, temelde devletin üstlendiği bir yükümlülük olarak görünse de, toplumsal maliyetleri göz önünde bulundurulduğunda toplumun her kesiminin gerekli sorumluluk bilinciyle hareket etmek zorunda olduğu toplumsal bir gerçektir.

İnsanoğlu doğumuyla birlikte kendisini barınma, çevre kirliliği, eğitim gibi fiziki ve sosyal bir takım problemler içinde bulmaya başlar. Bu problemler insanı çepeçevre sarar. Zamanla çehresi değişen bu problemler aslında insanı diğer bütün canlılardan ayıran temel faktörlerdir. Zira, insan kendisinde mevcut "sonsuz talep" duygusundan dolayı yarına güvenle bakmaya çabalayan bir varlıktır. İnsanın bu "yarından emin olma" isteği ve ihtiyacı sosyal güvenlik kavramını gündeme getirmektedir.

Sosyal güvenliğin temel amacı olan "asgari geçim garantisinin sağlanması" her zaman "gelir garantisi" anlamında olmayabilir. Örneğin; geliri mevcut düşük kimsenin huzurevine ihtiyacı olabileceği gibi. Burada sosyal yardım ve hizmetler devreye girerler ve bunlar kamu sosyal güvenlik harcamalarını oluşturur. Ancak, burada sosyal sigortalarda olduğu gibi "otomatik" bir mekanizma mevcut değildir.

Sosyal yardımların farklı tanımları bulunmaktadır; Sosyal yardımlar, iktisadi ve sosyal bakımdan korunmaya muhtaç kişilere, kendilerinden herhangi bir katkıda bulunmaları beklenmeksizin insani veya sosyal amaçlarla yapılan yardımlar, sağlanan maddi desteklerdir.

Başka bir tanımda ise sosyal yardımlar; asgari bir hayat seviyesine varamamış ve temel ihtiyaçlarını muhtelif sebeplerle karşılayamayacak duruma gelmiş kimselere, karşılıksız sağlanan aynı ve nakdi yardımlardır.

Sosyal yardım yasal çerçevede, çalışma hayatında maaş ya da ücretin dışında çalışanların elde ettiği bazı sosyal haklar ile yoksul vatandaşlara yönelik yaptığı aynı ve nakdi yardımlar anlaşılmaktadır.

Sosyal yardımlar, sosyal sigortaların kapsamı dışında kalan grupları veya sosyal sigortalara dahil olup yeterince korunamayanları çeşitli sosyal risklere karşı korumaktadır. Bu anlamda sosyal sigortalar ile sosyal yardımlar arasındaki en büyük fark, finansman kaynağından kaynaklanmaktadır. Sosyal sigortalarda sigortadan yararlananların belli bir oranda prim ödemeleri zorunlu iken, sosyal yardımlar tamamen devlet bütçesinden karşılanmaktadır. Bu yönleriyle, yani finansman kaynağı itibarıyla, sosyal sigortalar, sosyal yardımlara göre daha çok fazla gelişmiştir.

Bununla birlikte sosyal güvenlik sistemi içinde sosyal yardımların önemi ülkeden ülkeye göre değişiklik arz etmektedir. Bir yaklaşıma göre, sosyal yardımların tembelliği teşvik ettiği, diğer bir yaklaşımda ise, sosyal yardımların, sosyal sigortaların henüz ulaşamadığı gruplara sosyal güvence sağladığı, vatandaşlar arasında dayanışma duygusunu geliştirdiği, sosyal güvenlik teşkilatının yükünü hafiflettiği ileri sürülmektedir.

Sosyal sigortalardan yararlananlar, mecburi olarak ödedikleri primlerle bağlantı halindedirler. Sosyal yardımlarda ise, fakir ve muhtaç durumda bulunan kimselere devlet tarafından yapılan yardımlar söz konusudur. Burada amaç, fakirlik ve yoksulluğa engel olmak ve fertlerin hayat standartlarını yükseltmektir. Ancak, Türkiye’de tarihsel perspektifte zengin bir vakıf ve sosyal yardım kültürü

söz konusu olduğundan, yiyecek, öğrenim, barınma ve sağlık konularında yapılan yardımlar küçümsenmeyecek boyutlardadır.

Yoksulluk, temelde azgelişmişlik sorunu olmakla birlikte, gelişmiş ülkelerde de önemli bir sorun olarak gündemi işgal etmektedir. Ancak gelişmiş ülkelerde hızlı büyümenin yanında, refah devleti kapsamında düşük gelirli kesimler için devletin sağladığı gelir desteği, yaygın sağlık ve eğitim hizmetleri ve işsizlik sigortası gibi uygulamalar yoksulluğu önlemiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, sosyal bir devlet olduğundan yoksullukla mücadele anayasanın amir hükümlerindedir. Bu bağlamda Türkiye'de yoksullukla mücadele kapsamında son on beş yılda geliştirilen sosyal politikalarından birisi de Türkiye'nin hemen her tarafında örgütlenmiş olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'nın tesis edilmiş olmasıdır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'nın kurucusu bizzat devlet olup gelirleri de devlet bütçesinden ayrılan fonlardan, mahalli idarelerin bütçelerinden aktarılacak paylardan, vakıfların kendi iştirak ve işletmelerinden, kişi ve kurumların bağışlarından, kurban derileri, zekât ve fitrelerden oluşmaktadır. Vakıfların faaliyetleri mülki amirin başkanlığında büyük çoğunluğu devlet memuru olan bir müteveli heyetinin gözetiminde yürütülmektedir.

Bu çalışmada, ülkemizde önemli boyutları ve uygulamaları açısından çok önemli olarak değerlendirilebilecek ancak mevcut çalışmalarda yer almamış sosyal yardım ve yoksulluk ilişkisinin ekonomik olduğu kadar toplumsal ve yapısal boyutları da incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın bu alanda yapılacak gelecek araştırmalara ve uygulamalara ışık tutacağını umuyorum.

Çalışmanın birinci bölümünde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma'nın tarihsel gelişim süreci ve önemi üzerinde durulmuştur. İkinci bölümünde, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından uygulanan Sosyal Riski Azaltma Projesi (SRAP) kapsamında olan Hızlı Yardımlar, Kurumsal Gelişim, Şartlı Nakit Transferi ve Yerel Girişimler Bileşenlerinin uygulanışı işlenmiştir. Üçüncü bölümünde ise Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Örneği incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA’NIN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ VE EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLERİ

1. 1986 YILINDAN ÖNCEKİ DÖNEM

1923 yılında Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte çağdaş kalkınma anlayışı benimsenmiş ve sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın orta ve uzun dönemde yoksulluğu azaltacağı öngörülmüştür. Ülkemizdeki sosyal yardım hizmetlerinin büyük bölümü, 1986 yılına kadar üç önemli kuruluş tarafından yürütülmüştür. Bunlar; Türkiye Kızılay Derneği, Darülaceze Kurumu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’dur.

1.1. Türkiye Kızılay Derneği

1868 yılında, savaş alanında yaralanan ya da hastalanan askerlere yardım etmek amacıyla Mecruhin ve Mardayı Askeriyeye İmdat ve Muavenet Cemiyeti kurulmuştur. Bu cemiyetin adı, 1923’de Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti, 1935’te Türkiye Kızılay Cemiyeti ve 1947’den itibaren de Türkiye Kızılay Derneği olarak değiştirilmiştir (<http://www.tarihcilerinyeri.com>).

Kızılay, kuruluşundan itibaren Türkiye’nin taraf olduğu tüm savaşlarda, asker ve sivil halkın bakımı ve korunması için çaba göstermiş, doğal afetler sonrasında felaketzedelerin geçici barınma ve beslenme gereksinimlerini sağlamış, yoksul pek çok vatandaşa sosyal yardım hizmetleri sunmuştur.

1.2. Darülaceze Kurumu

Darülaceze, yardıma gereksinimi olan İstanbullulara hizmet etmek amacıyla 1895 yılında kurulmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlanan Kurum, Bakanlar Kurulu'nun 15.10.1340 (1924) günlü kararıyla İstanbul Belediyesi'ne devredilmiş, 08.03.1999 tarihine kadar hizmetlerini Belediye bünyesinde sürdürmüştür; Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 16.10.1998 günlü kararı doğrultusunda İçişleri Bakanlığı'na bağlanmıştır.

1.3. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma sürecine girdiği 1900'lü yılların başında Türk ordusunun çok sayıda şehit vermesi sonucunda ülkedeki kimsesiz çocukların sayısı artmış, toprak kayıpları nedeniyle başta İstanbul olmak üzere Anadolu'ya kitlesel göçler yoğunlaşmıştır.

Sorunun giderek büyümesi üzerine, Darülhayr-ı Ali ya da Darüleytam adlı kuruluşlar oluşturulmuştur, fakat bunlar sağlam bir örgütsel alt yapıya ve güçlü mali kaynaklara sahip olmadıklarından kısa sürede kapanmışlardır. Devletin yönetim organizasyonunun etkisizleşmesi nedeniyle sahipsiz kalan kimsesiz ve yoksul çocukların bakımı için, yardım sever vatandaşların gayretiyle 1917 yılında İstanbul'da ve 1921 yılında Ankara'da, Himaye-i Etfal cemiyetleri kurulmuştur. 1935 yılında da Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu adını almıştır (Tekeli 2000: 21).

2. 1986 YILINDAN SONRAKİ DÖNEM

Sosyal yardımlaşma konusuna kalıcı ve kurumsal çözümler getirmek amacıyla 1986 yılında merkezde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kurulmuş; buna bağlı olarak sosyal yardım faaliyetlerini taşrada organize etmek üzere Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları kurulmuştur. Kurumsal yapıyı daha da güçlendirmek için, 01.12.2004 tarihinde kabul edilen 5263 sayılı Yasa ile Başbakanlık'a bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü kurularak, Fonun yönetimi bu kuruma devredilmiştir.

2.1. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu

29.05.1986 günlü, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Yasası ile; yoksul durumda bulunan vatandaşlar ile Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olanlara yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici önlemler olarak gelir dağılımında adaleti sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı güçlendirmek için, T.C. Merkez Bankası'nda Başbakanlık'a bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kurulmuştur. Bu fondan 1997'de 2 milyon 348 bin kişiye 26 trilyon TL, 2000 yılında da 5 milyon 933 bin kişiye 358 trilyon TL yardım yapılmıştır. 2001 yılında sadece ilk altı ayında ise bu rakamlar 5 milyon 922 bin kişiye, para tutarı da 295 trilyon TL'ye yükselmiştir (Sallan 2002: 86-98 ve Bilici 2000: 23)

2.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, 01.12.2004 günlü, 5263 sayılı Yasa ile kurulmuş, 09.12.2004 tarihinde faaliyete geçmiştir. Sosyal

güvenlikten yoksun, muhtaç ve düşkün vatandaşlarımıza ilişkin devletin tüm sosyal sorumluluklarını yerine getirmekle görevlidir.

2.3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

3294 sayılı yasanın 7. maddesi gereğince, her il ve ilçede sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları kurulmuştur. Fon bu vakıflara parasal destek sağlamaktadır.

Son yıllarda yoksulluğa karşı artan ilgi, ekonomik alanın ötesinde, giderek sosyal ve siyasal bir içerik de kazanmıştır. Bunda, az gelişmiş ülkelerde hızlı nüfus artışı ve kentleşme ve bunun sosyo-ekonomik altyapı üzerinde yarattığı baskılar yanında uygulanan istikrar ve yapısal uyum politikaları etkili olmuştur. Bu süreç, birçok ülkede sosyal gerilim ve özellikle kentsel alanlarda şiddetin tırmanmasına ve yoksulluk konusuna karşı bu kuruluşların ve kamuoyunun duyarlılığının artmasına yol açmıştır. İstikrar ve yapısal uyum programları çerçevesinde uygulanan kapsamlı politikalar, birçok durumda çok bozuk bir gelir dağılımı üzerinde kurgulandıkları için onun etkilerini birçok durumda daha da kötüleştirerek sürdürmüştür. Bu durum, bu politikaların etkisiyle yoksulluk önemli ölçüde artmıştır (Şenses 2003: 54).

3. YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SOSYAL YARDIMLAR VE DEVLET

Yoksulluk göreceli bir kavram olduğundan herkesçe kabul görmüş ortak bir tanıdan söz etmek mümkün değildir. Dilimizde yoksulluğun karşıtı muhtaçlıktır. Yoksul, ihtiyaçlarını karşılayamayan kişi demektir. İnsanın fiziki ve

sosyopsikolojik bir varlık olduğunu düşündüğümüzde, varlığını devam ettirebilmesi için gerekli olan her şey ihtiyaçtır. Yoksulluk, kişinin fiziki varlığını sürdürebilmesi için en temel gereksinimlerini karşılayabilecek gelir düzeyine sahip olmaması durumunu ifade eder. Yoksulluk; kendisi, eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarını, anne ve babasını bulunduğu mahallin hayat şartlarına göre asgari seviyede geçindirmeye yetecek geliri, malı ve kazancı bulunmaması halidir (<http://www.ttb.org.tr>).

Sosyal yardım, yokluğa ve tehlikeye maruz kişilerin devletçe sıhhi ve iktisadi bakımından korunmasıdır (Dilik 1980: 1). Özellikle sosyal güvenliğin boşluklarının varlığında önem taşıyıp sosyal güvenlikle son ağ, son istasyon olarak nitelenen sosyal yardımlar, ihtiyaç sahibi kişi bakımından genellikle bir hak olarak nitelenmektedir (Sözer 1991: 8-9).

Aynı şekilde sosyal yardımlar, karşılık söz konusu olmaksızın ihtiyaç içinde bulunan fertlere devlet veya gönüllü kuruluşlarca yapılan yardımlar olarak da tanımlanabilir (Gönencan 1992: 359). Genellikle bu yardımlar sağlık yardımı ve bakımı, tedavi için özel hizmetlerin geliştirilmesi, anne ve çocuklar için özel hizmet verilmesi, bütün çocuklar veya yalnız fakir çocuklar için okulda yemek verilmesi, aileye parasal yardım yapılması (aile ödenekleri), yaşlılar, özürlüler ve dul annelere aylık bağlanması, işsizlik sigortası gibi yardımlardır (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Güvenlik Kuruluşları Genel Müdürlüğü 1999: 121).

Sosyal yardım, toplum örgütlenmesiyle doğrudan ilgili olarak ortaya çıkan “yoksullaşma” olgusunun hafifletilmesine, geciktirilmesine, geçici olarak giderilmesine karşı insani bir hizmet alanıdır. Sosyal yardım, mutlak anlamda insani bir olgudur. Onu harekete geçiren insanın varlığıdır. Toplum, sosyal yardım olgusuna gerekli sorumlulukla yaklaşmadığı takdirde, ödeyeceği maliyet çok daha büyük olmaktadır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Sosyal yardımlar, daha çok gelişmiş ülkelerin sosyal güvenlik sistemleri içinde önemli yer tutmaktadır (ILO 1976: 12). Ancak, sanayileşmiş ülkelerde tarihi gelişim sürecinde öncelikle sosyal yardımlar gözlenmiş, sonra sosyal sigortalar kurulmuş ve günümüzde ise, sosyal hizmetler bir ivme ile gelişim göstermiştir (Çelikoğlu 1994: 13).

İnsani yaşam, ancak insanın yoksunluklarının ortadan kaldırılması ile mümkün olabilecektir. Sosyal yardım, hizmet sunumunda mutlak insani yoksunluğu önleyerek, göreceli yoksunluğa doğru bir açılım sunmaktadır. Toplumsal yapının en çok mağdur ettiği insan kitlesi sosyal yardım hizmetlerinin önceliğinin oluşturmaktadır. Dolayısıyla, sosyal yardım hizmetleri ihtiyarilikten, popülizmden, partizanlıktan uzak hizmetlerdir.

En geniş anlamı ile “sosyal yardım”, yerel ölçüler içinde asgari seviyede dahi kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindirme olanağından kendi ellerinde olmayan nedenlerden dolayı yoksun kalmış kişilere, resmi kuruluşlar veya kanunların verdiği yetkiye dayanarak yarı resmi veya gönüllü kuruluşlarca muhtaçlık tespitine ve kontrolüne dayalı olarak yapılan ve kişileri en kısa sürede kendi kendilerine yetecek hale getirmek amacını taşıyan parasal ve nesnel sosyal gelirden oluşan bir sosyal güvenlik yöntemi ve sosyal hizmet alanıdır.

Tanımı ne olursa olsun sosyal yardım, muhtaç olmayandan muhtaç olana doğru bir transferdir ve tehlikenin zararı doğmadan, tehlikenin kendisine karşı yapılan bir mücadele şeklidir (Yazgan 1995: 7-9). Bu bağlamda günümüzde, sosyal sigortalarla birlikte sosyal güvenliğin ikinci bir kolunu da oluşturan ve tek taraflı olarak devlet tarafından herhangi bir karşılık olmaksızın ödenen sosyal yardımlar, Avrupa'da ilk kez 19. yüzyılda yapılmaya başlanmıştır. Yine Avrupa'da yasal olarak sosyal yardımlar, ilk önce Danimarka'da 1881 yılında 60 ve daha yukarı yaştaki muhtaç kişilere mahalli idarelerce aylık bağlanmasıyla başlamıştır (Tuncay 1996: 15).

Yoksulluk siyasi istikrar, toplumsal dayanışma ve sağlıklı bir çevre için en büyük tehdittir. Yoksulluğun azaltılmasına yönelik stratejiler ulusal politikanın tüm yönlerini bünyesinde barındırmalıdır (<http://www.canaktan.org>).

Yoksulluk, sosyoekonomik, sosyokültürel ve sosyopsikolojik boyutları olan evrensel bir olgudur. Yoksulluk, insanlığın var olduğu günden beri kendini değişik düzey ve formlarda göstermiş ve günümüze kadar varlığını sürdürme gelmiştir (<http://www.public.cumhuriyet.edu.tr>). Yoksulluk olgusu, göreceli bir kavram olduğundan, yoksulluğun algılanma biçimi de önem kazanmaktadır. Toplumlar yoksulluğun ortadan kaldırılması ile ilgili olarak, yoksulluğu algılama biçimlerine göre bir takım politikalar geliştirmekte ve uygulamaktadırlar.

Ülke uygulamalarından ortaya çıkan temel sonuçlar şunlardır:

1. Temel sosyal hizmetler: Devletler özellikle temel eğitim ve temel sağlık hizmetleri olmak üzere temel sosyal hizmetlerin yoksullara dağıtılmasına yardımcı olmak zorundadır.

2. Tarım reformu: Gelişmekte olan ülkelerdeki yoksulluğun büyük kısmının kırsal alanlarda yoğunlaşması nedeniyle yoksulluğun azaltılması stratejileri toprak ve tarımsal kaynakların daha eşit bir şekilde dağıtılmasını gerektirir.

3. Herkese kredi sağlanması: Piyasaların yoksullara açılmasının en güçlü yollarından biri kredilere erişim imkanını daha adil bir hale getirmektir.

4. İstihdam: Büyüme sonucu elde edilen faydaların yoksullara yaygınlaştırılmasında ve herkese sürdürülebilir bir geçim imkanı sağlayacak ortam yaratmaktır.

5. Katılım: Yoksulluğun azaltılmasına yönelik tutarlı bir stratejinin oluşturulması için bu stratejinin adem-i merkezi ve katılımcı olması gereklidir.

6. Sosyal güvenlik ağı: Her ülkenin piyasaların dışladığı kişileri kapsayacak uygun bir sosyal güvenlik ağına ihtiyaç vardır.

7. İktisadi büyüme: Toplam verimlilikteki artışa ilaveten kalkınma çabaları yoksulların verimliliğinin artırılması üzerinde odaklanmalıdır. Bu yoksulların ekonomik büyümeden yararlanmalarının yanı sıra ekonomik büyümeye katkıda bulunmalarına da yardım edecektir.

8. Sürdürülebilirlik: Yoksulluk ekonomik sistem üzerinde baskıları yoğunlaştırarak kişilerin kaynakları sürdürülebilir bir çerçevede kullanma kapasitesini azaltır. Sürdürülebilirliği sağlamak için büyümenin esası daha az materyal yoğun ve enerji yoğun ve daha eşit bir dağılıma yol açacak bir şekilde değişmelidir (Aktan 2002: 20) .

Yoksulluk bireylerin fizyolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayamamaları ve insanca yaşamak için gerekli gelirden mahrum olmaları olarak tanımlanabilir. Yoksulluk, tüm ülkelerde var olan bir ekonomik hastalıktır. Ancak, az gelişmiş ülkelerde daha ciddi boyutlardadır. Ekonomileri tarıma dayalı olan, az gelişmiş ülkelerde yaşanan yoksulluğun boyutları iki sebebe dayanır. Birincisi, bu ülkelerin ekonomik yapılarının tarıma bağlı olmasından dolayı, iş imkanlarının yetersizliği ve ikincisi de, yine bu ülkelerde yüksek doğal nüfus artışı hızıdır (Şenses 2003: 18)

Günümüzde yoksunluk, insani yoksunluğun oluşmasında en belirleyici faktör olması nedeniyle, sosyal yardım hizmetlerinin odaklandığı temel sorun olmaktadır. Dolayısıyla, sosyal yardım hizmetleri, yoksulluğun temel belirleyici olduğu bir alanda hizmet üretmek durumundadır. Üretken istihdam ve sürdürülebilir geçim olanakları için yeterli fırsatlar yaratmak her toplumda en önemli ve en zor görevlerden birisidir (<http://www.canaktan.org>).

Yoksulluk, bir insanın veya hanenin temel ekonomik gereksinimlerini karşılayamamasıdır (De Jonge 1998: 16). Yoksulluk aynı zamanda yaşamın gerektirdiği olanaklardan yoksun olma durumunu ifade eder. Yoksulluk sınırı ise, yoksul olarak sınıflandırılan bir kişinin altındaki hayat standardı seviyesidir (World Bank 1991: 13). Yaşamı sürdürmek için gerekli olan şeyler kişilere, içinde

bulunulan topluma, çevreye ve koşullara bağlı olarak değişiklik göstereceğinden yoksulluk kavramı verili bir durum değildir. Her zaman gözlemlenen durumla standart durumun karşılaştırılmasını gündeme getirir (<http://www.canaktan.org>).

Gelişmekte olan ülkelerin yakın zamanlarda yaptığı makro ekonomik reformların yatırım ortamını iyileştirici etkiler yapması beklenir. Ayrıca gelişmiş ülkelerin yoksulluğun azaltılması konusunda duyarlılıkları giderek artmaktadır. Tüm bunlar, yatırımları teşvik edecek yeni fırsatlar yaratabilecektir. Yatırım ortamının iyileştirilmesi büyümeyi, büyüme de yoksullukla mücadeleyi kolaylaştıracaktır (Stern 2002: 33).

Gelişmiş ülkelerde nüfusun tamamı sosyal güvenlik şemsiyesi altındadır. Bu ülkelerde de mutlak yoksunluk önemli bir sorun olmaya başladığı için gelişmiş ülkeler konuya ciddiyle yaklaşmakta, sosyal yardım hizmetlerini sosyal politikalarının önemli bir aracı olarak görmektedirler. Mutlak yoksunluk belirlenirken ihtiyaçlar hiyerarşisi içinde fiziki ihtiyaçlar göz önüne alınarak, bir kişinin ya da ailenin yaşayabilmesi için gerekli olan temel ihtiyaçlar belirlenmekte ve bu ihtiyaçların karşılanabilmesi için gerekli olan asgari bütçe hesaplanmakta, daha sonra da aile büyüklüğü ve kişilerin yaş ve cinsiyet özellikleri göz önünde bulundurularak açlık sınırı hesap edilmektedir (Sallan 2002: 108).

Devletin rolü, piyasaların daha verimli ve adil bir şekilde rekabet etmesini sağlamak, adalet, savunma, güvenlik gibi hizmetleri yürütmekle sınırlı değildir. Sosyal devlet olmanın gereği, aynı zamanda, beşeri sermayenin en değerli kaynağı olduğunun farkında olarak, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, konut edindirme ve sosyal hizmet alanlarının en verimli şekilde yürütülmesi için makro politikalar oluşturmak, onları hızlı ve etkili bir şekilde hayata geçirmek ve yoksullukla mücadele etmektir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Küreselleşen dünyanın getirdiği değişikliklere uyum sağlama ve kamu yönetiminde yeniden yapılanma ihtiyacının en temel bileşenlerinden biri, sosyal politikalara özel önem verilmesi gereğidir. Özellikle yaşanan krizlerle yıpranan ve ekonominin temel taşı olan insan kaynağının iyileştirilmesi, ülkemizin kalkınmasının önündeki belli başlı öğelerden biridir.

Devletimiz, sosyal yardımların yoksullukla mücadeledeki rolünün öne çıkararak politikalar geliştirmeyi ortaya koymuş olup bu amacıyla kararlı adımlar atmak üzere programında “Gelir Dağılımında Adaletin Sağlanması” için gerekli önlemlerin alınmasını öngörmüştür.

Günümüzde uluslar arası literatüre giren iki farklı ölçüte dayalı yoksulluk tanımlaması yapılmaktadır. Bunlardan ilki, harcamayla ölçülebilen tüketilen mal miktarı veya gelir düzeyiyle ilgili tüketim düzeyidir. Bu düzey, günde 1 ABD doları olarak evrensel kabul görmüş bulunmaktadır. İkinci ölçüt ise, sosyal göstergeler yada “İnsani Gelişim Endeksi”dir. Birleşmiş Milletler tarafından konulan bu ölçütlerden İnsani Gelişim Endeksi, yoksulluğun azaltılması, ortalama yaşam süresinin uzatılması, çocuk ve anne ölüm oranlarının düşürülmesi, okullaşma ve okur yazar oranlarının yükseltilmesiyle ölçülmektedir (Kabasakal 1998: 32)

2003 yılında ekonomik büyüme % 5’in üzerine çıkmış ve ülkemiz Çin’den sonra dünyanın en hızlı büyüyen ikinci ülkesi olmuştur. Türk ekonomisi ilk defa eksi enflasyonla tanışmıştır. Ocak 2004 sonu itibariyle enflasyon oranı 10.8’e gerilemiş olup, son 30 yılın en düşük enflasyon oranı yakalanmıştır. Ocak 2005 itibariyle ise TEFE 10.70, TÜFE 9.23 olarak açıklanmış, istikrar kazanan ekonomi ile uluslar arası piyasalarda Türkiye’nin risk primi % 8 iken % 2.5’lara kadar düşmüştür (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Dünya Bankası gelişmekte olan ölkelerde yoksulluğun önlenmesiyle ilgilenen ana uluslar arası birimdir. Dünya Bankası yapısal denge ve yoksullukla ilgili faaliyetlerden, IMF ise makro ekonomik işlerden sorumlu olduğu için iki kuruluş arasında bir sorumluluk dağılımı bulunmaktadır (Stiglitz 2000: 15). Dünya Bankası, günlük geliri asgari 2400 kalori değerindeki besini almaya yetmeyen insanları yoksul olarak tanımlamaktadır. Bu yaklaşıma göre, günlük bir dolarlık harcama seviyesi yoksulluk sınırını oluşturmaktadır. Günlük bir dolar yoksulluk sınırı, ölkelerin gelişmişlik düzeyine göre farklılaştırılmıştır. Türkiye'nin dahil edildiği Doğu Avrupa ölkelerinin içinde bulunduğu grup için bu miktar dört dolardır (Seyyar 2003: 39).

Yoksulluk, Türkiye'nin önde gelen sosyolojik bir gerçeği olup nüfusun % 40'ı yoksuldur. DİE'nün yaptığı bir çalışmada, çalışan insanların ve ev kadınlarının yoksulluğu belirtilmiş ve ölkemizde yoksulların % 53.68'ini çalışanların oluşturduğu görölmüştür. Türkiye genelinde ev kadınlarının yoksulluğu ise mevcut yoksullar arasındaki dağılıma göre çalışmayan yoksulların % 45.63'üdür. Ev kadınlığı kentsel yoksullar arasında % 48.60 ile önemli bir sırada yer aldığı ve çalışmayan yoksulların % 59.18'i kentlerde yoğunlaşırken, çalışan yoksulların % 85.12'si ücretsiz aile işçiliğinin yaygınlığı nedeniyle kırsal alanda yer aldığı tespit edilmiştir. Toplam yoksullar arasında kırsal yoksulluk % 62.89 ile kentsel yoksulluktan daha önemli gibi görünse de toplam yoksullar içinde kentlerdeki çalışmayan yoksulların oranı % 65.98 ile ciddi boyutlara ulaştığı vurgulanmıştır. Kırsal alanda ise çalışanların yoksulluğu % 64.66, kentteki çalışan yoksul oranı % 34.02'dir (Erdoğan 1997: 163). Ölkemiz nüfusunun % 12'si yetersiz beslenmeden ötürü açlık, % 43'ü yoksulluk sorunu ile karşı karşıyadır. Ücretli çalışanların milli gelirden aldıkları pay düşerken, faiz ve kar gelirleri toplamından oluşan sermaye gelirlerinin milli gelirden aldığı pay artmıştır (Cumhuriyet Gazetesi 2003: 9)

Ekonomik yapıları tarıma dayalı olan ve tarımda verim artışı sağlayamayan ölkelerde yoksulluk kaçınılmazdır (Kazgan 1984: 40). Eğer bir ekonomide

üretile mal ve hizmetlerin tamamının satılması mümkün olmuyorsa, bu durum o piyasadaki toplam talebin, mevcut üretim faktörlerinden tamamının istihdamına yetmediğini ortaya koymaktadır. Böylece bir kısım üretim faktörleri kullanılmayacak ve işsizlik ortaya çıkacaktır. İşsizliğin olduğu ekonomilerde de yoksulluk kaçınılmaz olacaktır (Parasız 1996: 11).

Makro politikalarındaki başarılar, yoksul kesimin hayat standartlarının iyileşmesi yönünde önemli katkılar sağlamıştır. Bu kapsamda, enflasyondaki düşüş ve fiyat istikrarının sağlanması ile sabit ve düşük gelirli kesimin toplam gelirden aldığı pay artmış, enflasyondaki düşüş ile yoksul kesim üzerindeki olumsuz etkiler azaltılmıştır. Böylece, yoksulluk sınırı altında bulunan nüfus oranı azalmıştır. İç ve dış borçlanmadaki faiz oranlarında meydana gelen düşüşler, yüksek faiz oranlarının gelir dağılımı üzerindeki olumsuz etkilerini ortadan kaldırmış, kişi başına düşen milli gelir artışı ve enflasyondaki düşüş ile hane halkı gelirindeki reel artışlar, toplumsal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmiştir. Makro düzeydeki gelişmeler paralelinde verilen mikro düzeydeki desteklerle toplumda güven duygusu artarak yoksul vatandaşlarımız geleceğe umutla bakmaya başlamıştır. Gelir dağılımı ve yoksullukla mücadelede en etkili araçlardan biri olan istihdamın artması için, emek yoğun sektörlerin gelişmesi amacıyla proje yardımlarına önem verilmiştir.

Ayrıca, 5084 Sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile yani istihdam edilen personelin ücretlerinden kesilen gelir vergisi stopajının alınmaması, yeni istihdam edilen personelin sigorta primi işveren paylarının hazine tarafından ödenmesi, kapsama dahil illerde yapılacak yatırımlara bedelsiz yatırım yeri tahsisi ve kapsama dahil illerde istihdam yaratan işletmelere enerji desteğinin sağlanması öngörülmüştür. 2003 yılında, çiftçilere tarımsal faaliyette kullanılan mazot için, kullanılan mazot miktarının % 34.7'si kadar bir gelir desteği yapılmıştır. Yine 2003 yılı içerisinde hayvancılığın desteklenmesi için yem bitkileri üretimini arttırmak amacıyla

çiftçilerin yatırım ve uygun görülen işletme giderlerinin % 35'i doğrudan gelir desteği ile sübvans edilmiştir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) işbirliğiyle yürütülen "Sosyal Yardım Alanında İşbirliğinin Geliştirilmesi" projesi kapsamında hazırlanan "Yoksulluk Yardımları ve İstihdam Araştırması: Sosyal Yardımlar ve İşgücüne Katılım İlişkisi" adlı araştırma sonuçlarında, sosyal yardım almanın istihdama katılımı engellemediğini, aksine küreselleşme ve piyasanın durumu ile sosyo-ekonomik koşulların (sigortasız çalıştırma, vasıfsız elemanların iş bulamaması, tarım alanındaki gerileme, göç hareketlerinin kent yoksulluğunu arttırması, 2001 ekonomik krizi, 1999 depremleri vb.) yoksulları sosyal yardım almaya yönelttiğini göstermektedir (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Bülteni 2006: 5).

Bu gelişmeler ışığında, ekonomik ve sosyal yoksunluk içerisindeki vatandaşlarımız için acilen ve etkin programlar yürürlüğe konmuştur. Yoksulluk ve işsizliğin azaltılması birincil hedef olarak ele alınmış; kırsal ve kentsel alanda istihdama yönelik kalkınma projeleri hazırlanarak uygulamaya geçirilmiştir.

Yine bu kapsamda, mutlak yoksulluk sınırının altındaki ailelerin belirlenmesi çalışmaları başlatılmış ve bu ailelere etkin sosyal yardım programları uygulanmıştır. Yoksulluğun tespitinde objektif yöntemler kullanılmaya başlanmış ve bu yöntemler kullanılarak belirlenen yoksul aile çocukları için eğitim ve sağlık yardımı programları hızlandırılmıştır.

4. YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SOSYAL YARDIMLARIN GELİR DAĞILIMINA ETKİSİ

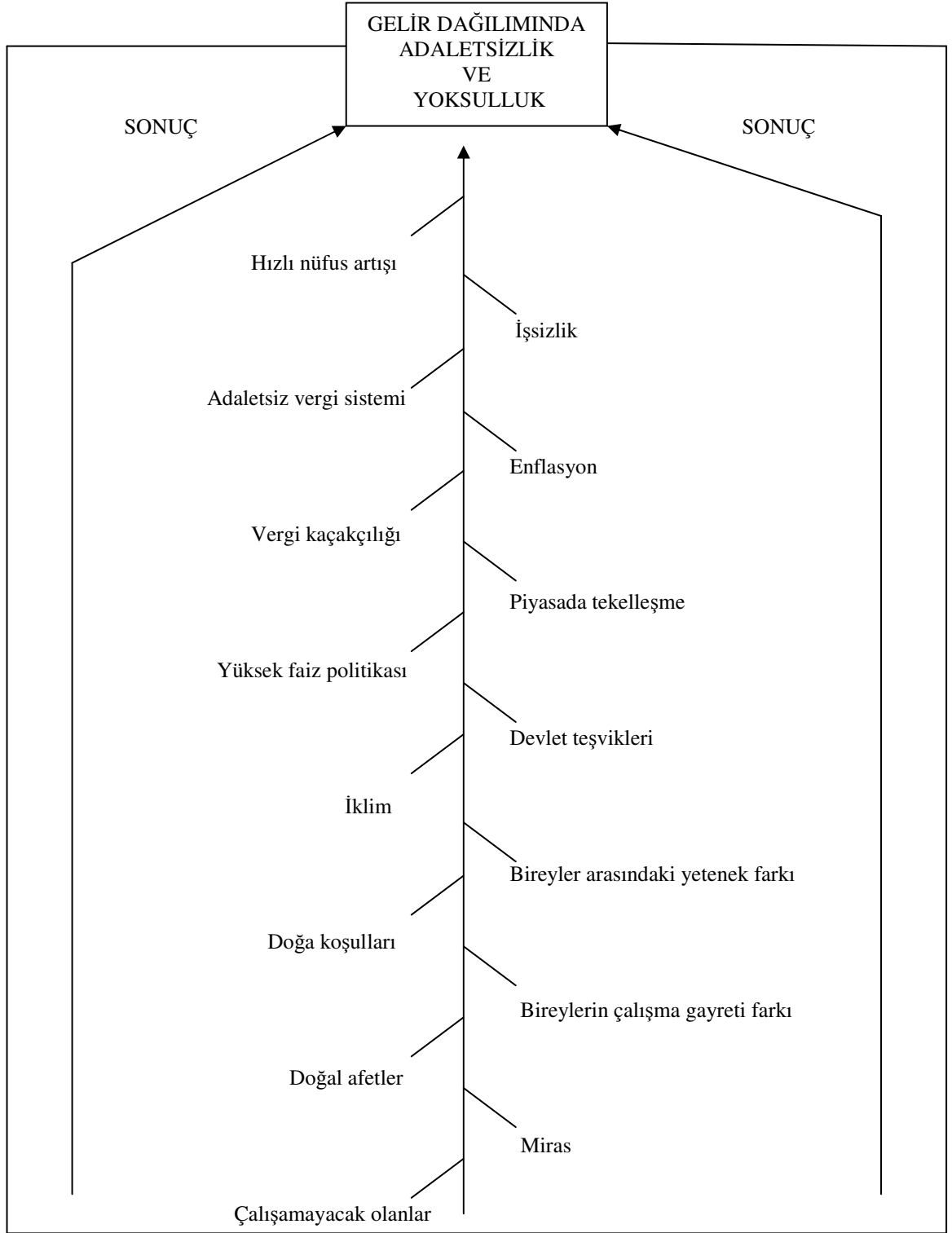
Gelir dağılımı; bir ülkede belirli dönemler içinde üretilen gelirin fertler, fertlerden oluşan gruplar veya üretim faktörleri arasında bölünmesidir. Makro ekonomik literatürde gelir dağılımı, genellikle milli gelirden emek ve emek dışı gelirlerin aldığı paylar veya faktör payları (fonksiyonel gelir dağılımı) olarak ifade edilir (Edwards 1974: 8). Gelir dağılımındaki bozukluk ve yarattığı sorunlar içinde yaşadığımız düzenin en önemli sorunlarından birisidir. Bu sorun yalnızca bir ülkede yaşayanlar arasında görülen bir sorun olmaktan öte küresel açıdan da zengin daha az zengin ülkeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Az sayıdaki zengin ülkelere kıyasla çok sayıdaki daha az zengin veya "göreceli" fakir ülkelerin arasındaki refah farkı kapanmak bir yana daha da açılmaktadır.

Yoksulluğu azaltmak kalkınma önceliklerinde gittikçe artan bir önem kazanmaktadır (Stiglitz 2002: 103). Yoksulluğun giderilmesine yönelik çabaların başarılı olabilmesi için tek başına makro ekonomik reformlar yeterli olmamaktadır, çünkü bu ülkelerde dünya ekonomisine sağlıklı katılımı sağlayacak derecede eğitilmiş ve sağlıklı nüfus bulunmamaktadır (Sachs 2000: 42).

Gelir düzeyi düşük, eğitim ve sağlık hizmetleri yetersiz, gelir dağılımındaki eşitsizliği yüksek olan yoksul ülkelerde, nüfus artış hızı ve tarım sektörünün payı yüksek, uluslar arası ilişkilerde bağımlılık, etki altında kalma ve yüksek bir riske maruz kalma temel özelliklerdir. İktisadi büyüme, yoksulluğun ve gelir dağılımındaki eşitsizliğin azaltılmasında gerekli unsurlardan biridir. Yoksul ülkelerin büyük kısmı yoksulluktan kurtulmalarını sağlayacak bir sürdürülebilir büyüme gerçekleştirilmelidir. Transfer gelirleri arttıkça eşitsizliği azaltma bakımından daha etkili oldukları ve sosyal politikalar daha dikkatli tasarlandığında, miktarları artmasa bile az da olsa eşitsizliği azaltıcı bir rol oynayabileceklerdir.

Yoksulluğu ortadan kaldırmak için büyüme yoluyla elde edilebilecek kaynaklar gereklidir (Stiglitz 2002: 103). Büyüme ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiler bir ölçüde ülkenin gelişme stratejisi ve sosyokültürel çevresiyle yakından ilişkilidir. Küresel ekonomide yoksulluk ve eşitsizlikle mücadele için spesifik olarak büyümenin kazançlarını, ondan yeterince yararlanamayan kesimlere de paylaştıracak bir strateji izlemesi gereklidir. Bu amaçla yoksulların katılabileceği sektörlerdeki ekonomik faaliyetler teşvik edilmeli; ekonomi, yoksul kesime daha iyi ve kaliteli eğitim ve sağlık hizmetleri sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır (Kim 1997: 1919). Dünya Bankası'nın yoksulların hayat koşullarını iyileştirecek çabalara sağladığı imkanlar ve kaynaklar genişletilmelidir (Burki 2000: 4).

Şema 1.1. Gelir Dağılımında Adaletsizliğin ve Yoksulluğun Nedenleri

Kaynak: <http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/dorduncu-bol/yoksulluk-nedenleri.pdf> (30.10.2007)

Gelir dağılımındaki adaletsizlik genel olarak azalsa ve kriz sonrası yoksulların büyük bir kısmı yoksulluktan kurtulsalar da daha önce yoksul olmayanların veya hali hazırda yoksul olanların bir çoğunun durumu daha da kötüleşmiştir. Nüfusun % 20'si iktisadi çöküşün bir sonucu olarak yoksullaştı. Ancak iktisadi krizler sırasında yoksullaşanlar kronik yoksullardan daha farklı özelliklere sahiptirler.

Ekonomik krizler nedeniyle önemli ölçüde bozulan Türkiye'deki gelir dağılımında son yıllarda bir düzelme yaşandı. Zengin ve yoksul kesim arasındaki gelir dağılımı farkının kapanmasında, yoksul kesime devlet tarafından yapılan sosyal yardımlar etkili oldu. 2002'de transferler kaleminde yoksulların aldığı sosyal yardımın oranı % 81.3 iken bu miktar 2003 yılında % 87.3'e ulaştı. Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), 2003 Hanehalkı Bütçe Anketi'nin gelir dağılımı ile ilgili sonuçlarına göre, en zengin %20'lik dilimin aldığı pay ise % 50.1'den % 48.3'e gerileyip, en yoksul kesimin aldığı pay ise % 6'ya çıkarken, en zengin kesim ile en yoksul kesim arasındaki 9.5 katlık gelir farkı da 8 kata indi. En yoksul ikinci % 20'lik dilimin payı % 9.8'den % 10.3'e, üçüncü dilimin payı %14'ten %14.5'e yükseldi (<http://www.radikal.com.tr>).

5. SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA'DA KURUMSALLAŞMA ÇABALARI

Yoksulluğun insani ve toplumsal bir sorun olması nedeniyle, yoksullukla mücadele edilerek ortadan kaldırılması için, devletin ve toplumsal organizasyonların müdahalesi gerekli hale gelmiştir.

Devletimizin Anayasa’da belirtilen sosyal bir hukuk devleti olması özelliği gereği gelir dağılımındaki dengesizliklerin giderilmesine ve yoksul kesimlerin desteklenmesine yönelik sosyal politikalar, toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi ve sosyal barışın korunması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu ilkedен hareketle, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu, 3294 Sayılı Yasa ile 1986 yılında kurulmuştur. Bu yasaı uygulamak amacıyla 5263 Sayı ve 01.12.2004 tarihli Yasayla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü kurulmuştur (<http://www.sydtf.gov.tr>). Anayasa’nın 2. maddesinde ifadesini bulan “Sosyal Devlet” ilkesinin en belirgin oluşumu olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, sosyal güvenlikten yoksun muhtaç ve düşkün vatandaşlarımıza ilişkin devletin tüm sosyal sorumluluklarını yerine getirmekle görevlidir (<http://www.ted.org.tr>).

Fonun vizyonu; eğitim, sağlık ve diğer sosyal yardımların etkin bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayacak politikalar oluşturmak ve bunları uygulamaya geçirerek yoksullukla mücadele etmektir. Kendisine bağlı yerel kuruluşlarıyla birlikte SYDTF, fayda sahibi açısından Türkiye’deki en büyük sosyal yardım programıdır (<http://www.yoksulluklamucadele.org>).

Fonun 3294 Sayılı kuruluş yasasında yer alan amacı; Fakr-u zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile her ne suretle olursa olsun Türkiye’ye kabul edilmiş veya gelmiş kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici tedbirler olarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

6. KURUMSALLAŞMA AŞAMASINDA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN YAPISI

Hükümetimizin doğrudan sosyal destek uygulamalarında kullandığı en etkili araçlardan biri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) olmuştur.

SYDTF, 1986 yılında 3294 sayılı Kanunla kurulmuştur. Bu yasayı uygulamak amacıyla 5263 Sayı ve 01.12.2004 Tarihli Yasayla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü kurulmuştur (<http://www.sydtf.gov.tr>). Fonun kuruluş amacı, yoksulluk içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlara yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici önlemler alarak, gelir dağılımının iyileştirilmesine katkı sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir.

SYDGM'nin karar organı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulu'dur. Fon Kurulu; Başbakan tarafından görevlendirilen bir Devlet Bakanı başkanlığında Başbakanlık Müsteşarı, İçişleri Bakanlığı Müsteşarı, Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Vakıflar Genel Müdürü ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürü'nden oluşmaktadır. Kurul kararları Başbakanın onayı ile yürürlüğe girmektedir. SYDGM, Fon'un yürütme organı niteliğindedir (<http://www.chprojects.org>).

Genel Müdürlüğün görevleri şu şekildedir:

1. 3294 Sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun amaçlarını gerçekleştirmek ve uygulanmasını sağlamak için gerekli idari ve mali tedbirler almak,
2. Fonun gelirlerini zamanında toplamak, toplanan gelirlerin yerinde, zamanında ve ihtiyaçlara göre kullanılmasını sağlamak,

3. Vakıfların harcamalarını, iş ve işlemlerini araştırmak ve incelemek, izlemek ve denetlemek, görülen aksaklıklarla ilgili tedbirler almak, vakıfların çalışma usul ve esasları ile sosyal yardım programlarının kriterlerini belirlemek,

4. Genel Müdürlüğün görev alanı ile ilgili olarak araştırma ve etüt yapmak, proje hazırlamak ve uygulamak, bu konuda kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversitelerden, yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerden, sivil toplum örgütlerinden destek almak, ortak projeler hazırlamak, gerektiğinde sözleşmeler yapmak, hazırlanan projelere destek vermek, bu kurum ve kuruluşlardan proje uygulama, denetleme, danışmanlık ve değerlendirme konularında hizmet satın almak,

5. Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmaktır (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun 2004, Kanun No:5263).

Şema 1.2. SYDGM'nin Kurumsal Yapısı

Kaynak: http://www.sydtf.gov.tr/sydtf_yapisi.html (01.11.2005)

7. SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN GELİR KAYNAKLARI VE KULLANIMI

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün bütçeden, fonlardan, vergilerden ve diğer gelirlerden oluşan kaynakları, Fon Kurulu'nun kararları doğrultusunda fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara yardımlar sağlamak amacıyla vakıflara aktarılmaktadır.

7.1. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Gelir Kaynakları

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün gelir kaynakları bütçeden aktarılacak kaynaklardan, Kanun ve Kararnamelerle kurulu bulunan veya kurulacak olan fonlardan Bakanlar Kurulu kararıyla %10'a kadar aktarılacak miktarlardan, gelir ve kurumlar vergisi tahsilat toplamının %2.8'inden, trafik para cezalarının %50'sinden, RTÜK reklam gelirlerinin %15'inden, her nevi bağış ve yardımlardan ve diğer gelirlerden oluşmaktadır (Resmi Gazete 1986, Sayı 19134: 2).

7.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Kaynaklarının Kullanımı

SYDGM, tüm yardım programlarını Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla yürütmektedir. Toplanan kaynak, Fon Kurulu'nda alınan kararlar doğrultusunda vakıflara aktarılmakta ve yardımlar vakıflar tarafından vatandaşlara ulaştırılmaktadır (<http://www.chprojects.org>).

Tablo 1.1. 2002-2006 Yılları Arası Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Gelir Kaynakları

Gelir Kaynakları	2002	2003	2004	2005	2006
Diğer Fonlardan	5.186.000	5.033.000	5.673.000	5.160.233	5.736.664,19
Gelir ve Kurumlar Vergisinden	750.212.000	463.291.000	626.996.000	864.790.035	1.140.041.667,84
Trafik Para Cezaları (%50)	121.337.000	105.724.000	131.004.000	190.209.965	99.834.609,69
Faiz Gelirleri	1.838.000	1.303.000	576.000	524.827	903.889,28
RTÜK Reklam Gelirlerinden (%15)	3.951.000	4.274.000	7.332.000	9.993.773	10.127.776,35
Muhtaç Er ve Erbaş Ailelerinin Tedavisi İçin (Bütçeden)	4.343.000	7.968.000	6.393.000		
Diğer Gelirler (Bağış vs.)	37.000	1.187.000	1.073.000	4.421.195	17.867,05
Geçmiş Yıl Gelirleri					16.560.929,29
Bütçeye Konulan Ödenek		230.000.000	379.620.000	42.900.000	
Dünya Bankası Kredi Gelirleri	3.313.000	7.803.000	101.907.000	239.521.843	173.739.851,43
Toplam (YTL)	890.217.000	826.583.000	1.260.574.000	1.357.521.871	1.446.963.255,12

Kaynak: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü 2006 Yılı Faaliyet Raporu, s:94

Tablo 1.2. 2002-2006 Yılları Arası Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Harcamaları

Kaynak Kullanımları	2002	2003	2004	2005	2006
Meslek Eğitim ve İstihdama Yönelik Projeler	11.703.000,00	9.254.000	87.709.000	113.625.637	88.493.597,01
Periyodik Yardımlar	96.613.000	108.964.000	158.617.000	194.052.700	221.602.300,00
Sağlık Yardımları	158.692.000	251.632.000	499.607.000	141.755.677	9.838.078,17
Vakıflara Gönderilen	21.552.000	40.358.000	51.362.000	23.632.612	5.455.219,17
Sağlık Bakanlığına Gönderilen	137.140.000	211.274.000	448.245.000	118.123.065	4.382.859,00
Eğitim Yardımları	223.911.000	219.963.000	410.098.000	438.736.502	476.186.747,75
Eğitim Materyali Yardımı	36.281.000	10.227.000	30.000.000	50.000.000	50.000.000,00
Taşıma Sistem Öğle Yemeği	54.435.000	65.179.000	99.077.000	117.806.730	152.000.000,00
Ücretsiz Kışıtıp Yardımı (MEB)			153.650.000	175.000.000	198.000.000,00
Özürlü Öğrenci Ücretsiz Taşınması (MEB)				1.945.503	16.563.640,75
Çeşitli Eğitim Yardımları (Yurt, Ulaşım vb.)	17.021.000	30.678.000	568.000	1.234.024	1.546.200,00
Yüksek Öğrenim Bursu	116.174.000	113.879.000	126.803.000	92.750.245	58.076.907,00
Diğer Sosyal Yardımlar ve Yatırımlar	110.284.000	42.806.000	62.625.000	98.000.516	159.564.152,22
Gıda Yardımları	44.931.000	35.279.000	55.121.000	89.983.752	149.482.367,22
Çeşitli Yardımlar (Yakacak, Barınma, Afet, Aşevi vb)	65.353.000	7.527.000	7.504.000	8.016.764	10.081.785,00
Yatırım Giderleri	4.392.000	4.071.000	1.089.000	1.129.590	433.526,00
Diğer Giderler	283.287.000	7.138.000	6.520.000	483.568	1.065.085,47
Geçmiş Yıl Giderleri					11.818.799,99
Şartlı Nakit Transferi (ŞNT)	157.605.948				157.605.948,41
Sosyal Riski Azaltma Projesi (SRAP)	3.313.000	8.162.000	121.581.000	316.879.909	262.935.674,64
Toplam (YTL)	892.195.000	651.990.000	1.347.846.000	1.304.664.099	1.389.543.909,66

Kaynak: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü 2006 Yılı Faaliyet Raporu, s:95

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün 2006 yılında 1.446.963.255,12 YTL gelirine karşılık 1.389.543.909,66 YTL gider olmuş ve faaliyet dönemi 57.419.345,46 YTL gelir fazlasıyla kapanmıştır.

8. SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN FAALİYETLERİ

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün faaliyetleri periyodik ve özel amaçlı yardımlar, sağlık-eğitim ile şartlı nakit transferi sağlık-eğitim yardımları, yakacak yardımları ve proje yardımlarından oluşmaktadır.

8.1. Periyodik Yardımlar

Vakıfların cari harcamaları ile ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan vatandaşların gıda, yakacak, ilaç gibi acil ve güncel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, il ve ilçe vakıflarına periyodik olarak her ay kaynak aktarılmaktadır (<http://www.devletarsivleri.gov.tr>). Payların aktarılmasında; il ve ilçe nüfusu ile Devlet İstatistik Enstitüsü'nden alınan sosyo-ekonomik gelişme endeksi dikkate alınmaktadır. Vakıfların mali durumları aylık olarak tesbit edilmekte, kaynak ihtiyaçları izlenebilmektedir (<http://www.chprojects.org>).

Tablo 1.3. de 2002-2006 yıllarına ait periyodik yardımlar ve bu yardımların bir önceki yıla göre artış gösterdiği görülmektedir.

Tablo 1.3. Periyodik Yardımlar:

SYD Vakıflarına Aktarılan Periyodik Paylar (YTL)	2002	2003	2004	2005	2006
	96.613.000	108.964.000	158.617.400	194.052.000	221.602.300

Kaynak: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü 2006 Yılı Faaliyet Raporu, s: 74

8.2. Sağlık Yardımları

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü kuruluşundan bu yana sosyal güvenceden yoksun vatandaşların çeşitli sağlık giderleri, il ve ilçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla karşılanmaktadır.

3816 Sayılı Yasa Uyarınca; 1992 yılından itibaren ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan ve sosyal güvencesi olmayan vatandaşların yataklı tedavileri “Yeşil Kart” uygulaması çerçevesinde sağlanmış olup, Yeşil Kart uygulaması dışında kalan sağlık hizmetlerine yönelik yardım programları Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca yürütülmüştür (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Bu kapsamda; yeşil kart sahiplerinin ayakta tedavi giderleri, yeşil kart alamayanların ödeme güçlerini aşan sağlık giderleri, kimsesiz ve evsiz kişilerin genel sağlık giderleri, ekonomik ve sosyal güvenceden mahrum vatandaşlarımızın ayakta tedavilerine yönelik ilaç ve tıbbi malzeme giderleri, özürülülerin protez, işitme cihazı, özürülü araç giderleri ve muhtaç erbaş ve er ailelerinin ilaç ve tıbbi malzeme giderleri karşılanmaktadır (<http://www.devletarsivleri.gov.tr>).

Tablo 1.4. de 2002-2006 yıllarına ait Vakıflara ve Sağlık Bakanlığına gönderilen sağlık yardımları görülmektedir.

Tablo 1.4. Sağlık Yardımları:

Sağlık Yardımları	2002	2003	2004	2005	2006
Vakıflara Gönderilen	21.552.000	40.358.000	51.362.000	23.632.612	5.455.219,41
Sağlık Bakanlığına Gönderilen	137.140.000	211.274.000	448.245.000	118.123.065	4.382.858,76
Toplam (YTL)	158.692.000	251.632.000	499.607.000	141.755.677	9.838.078,17

Kaynak: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü 2006 Yılı Faaliyet Raporu, s:77

Belirtilen sağlık yardımı uygulamalarından; muhtaç erbaş ve er ailelerinin tıbbi malzeme ve ilaç bedellerinin karşılanmasına yönelik vakıf uygulamasına, 31 Mart 2004 tarihinden itibaren Milli Savunma Bakanlığı tarafından yürütüleceğinden son verilmiştir. 3816 Sayılı Kanun ve 5222 Sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, Yeşil Kart uygulaması genişletilmiştir. Böylece Yeşil kartlıların sağlık hizmetlerine ilişkin SYDGM ile SYD Vakıflarının yükümlülükleri ortadan kaldırılmıştır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Ancak, yeşil kart uygulamasıyla sosyal güvenceden yoksun vatandaşlarımızın tamamına sağlık güvencesi sağlanamadığından, genel sağlık sigortasına veya farklı bir uygulamaya geçilinceye kadar, yeşil kart uygulamasından yararlanamayan vatandaşların ödeme güçlerini aşan sağlık hizmetleri destek sağlık yardım programları SYD Vakıflarınca yürütülmeye devam etmektedir. Bu konudaki uygulama esasları SYD Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenmiş olup, 31 Ocak 2004 tarihinde SYD Vakıflarına gönderilmiştir.

8.3. Şartlı Nakit Transferi Sağlık Yardımları

Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında yürütülmekte olan Şartlı Nakit Transferi uygulaması kapsamında ise, maddi imkansızlıklar nedeniyle 0-6 yaş grubu çocuklarının düzenli sağlık kontrollerini yaptıramayan ailelere çocuklarının sağlık kontrollerini yaptırmaları şartıyla çocuk başına aylık 18,00.- YTL Sağlık Yardımı yapılmaktadır. Anne adaylarına ise düzenli sağlık kontrollerini yaptırmaları şartıyla gebeliğin 2. ayından itibaren her ay gebelik boyunca ve doğumdan sonraki 2 aylık loğusalık dönemi için aylık 18,00.- YTL ve doğumun hastanede yapılması şartıyla 59,00.- YTL gebelik yardımı yapılmaktadır. Bu tutarlar her yıl gözden geçirilerek yeniden düzenlenmektedir. Şartlı Nakit Transferleri (ŞNT), kuşaklar arası yoksulluk zincirini kırmanın bir yolu olarak, insan sermayesi birikimini hedefleyen son dönem kalkınma programının bir parçasıdır. Şartlı Nakit Transferleri sağlık yardımlarının amacı, sağlık muayenelerinin yaptırılması şartıyla yoksul ailelere düzenli nakdi para transferi yapılmasıdır (Şartlı Nakit Transferi Eğitim ve Sağlık Yardımları Bilgi Broşürü 2007: 2).

Şartlı Nakit Transferleri ile; çocuk ölümlerini ve çocukların hastalanma oranlarını azaltmak amacıyla, erken çocuklukta bakım, temel sağlık ve beslenme hizmetlerinden yeterince faydalanamayan 0-6 yaş grubu çocukların sunulan hizmetlerden faydalanmalarını sağlamak ve gebeliklerin takibi ile; doğum öncesinde gebelik risklerinin önlenmesi, aşılarının zamanında ve tam olarak yapılması, gebelik anemisinin korunması, tedavisi ve doğumun güvenli olarak hastanede yapılmasını sağlamak hedeflenmektedir. ŞNT Sağlık yardımları kapsamında çocuklarda ve ailelerde olumlu davranış değişikliği yaratmak ve devam ettirmek için Sağlık Bakanlığı ile koordineli çalışılmaktadır. Bu kapsamda, anne adaylarının düzenli sağlık kontrollerini yaptırıp yaptırmadıkları, ailelerin çocuklarına düzenli olarak ağılık kontrolü yaptırıp yaptırmadıkları kontrol edilerek yardımların devam etmesi veya kesilmesi öngörülmektedir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Şartlı Nakit Transferi Sağlık Yardımları kapsamında 2003 yılında 28.027; 2004 yılında 329.833 ve 2005 yılında 731.784 kişi bu yardımlardan yararlanmışlardır. Ekim 2006 itibariyle ise aktif olarak 913.700 kişi ŞNT Sağlık Yardımlarından faydalanmıştır.

Tablo 1.5. Şartlı Nakit Transferi Sağlık Yardımları:

Dönem	2003	2004	2005	2006 (Ekim)
Aktarılan Kaynak (YTL)	810.805	16.680.000	62.081.000	166.472.822
Yararlanıcı Sayısı	28.027	329.833	731.784	913.700

Kaynak: <http://www.sydgm.gov.tr/sydtf/web/gozlem.aspx?sayfano=67>

(23.03.2007)

8.4. Eğitim Yardımları

Ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan ailelerin eğitim çağındaki çocuklarına yönelik bu yardımlar, Fon faaliyetleri arasında büyük bir yer tutmaktadır. Her eğitim ve öğretim yılının başlangıcında ilköğretim ve ortaöğretimde okuyan dar gelirli aile çocuklarının kırtasiye, önlük gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması için Fondan Vakıflara yönenin nüfusu, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi göz önüne alınarak kaynak aktarılmaktadır (<http://www.devletarsivleri.gov.tr>).

Yine bu kapsamda, 1997 yılında başlatılan 8 yıllık temel eğitim kapsamında yer alan taşınabilir eğitim uygulamasında, okulların bulunduğu merkezlere taşınan yoksul öğrencilere öğle yemeği verilmek üzere Fon İdaresinden kaynak sağlanmaktadır. Bu konudaki iş ve işlemler 2003-2004 eğitim öğretim yılı başlangıcından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sürdürülmektedir. 1989 yılından itibaren Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı

Teşvik Fonu'ndan ailesi dar gelirli yüksek öğrenim öğrencilerine burs verilmektedir. 2003 yılına kadar Fon tarafından sağlanan burs yardımlarının tek elden yürütülmesi için Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'yla koordinasyona gidilmiştir. 2003-2004 dönemi için başvuran öğrenciler Kredi-Yurtlar Kurumu'na devredilmiştir; bu öğrencilerden çok mağdur durumda olanlara burs, diğerlerine kredi verilerek başvuran herkesin öğrenim yardımlarından yararlanması sağlanmıştır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Tablo 1.6. da 2002-2006 yıllarına ait dar gelirli ailelerin ilk ve orta öğretimde okuyan çocukları için yapılan eğitim yardımları görülmektedir.

Tablo 1.6. Eğitim Yardımları

Eğitim Yardımları	2002	2003	2004	2005	2006
Ücretsiz Kitap Dağıtım Yardımı (MEB)			153.650.000	175.000.000	198.000.000,00
Eğitim Materyali Dağıtım Yardımı	36.281.000	10.227.000	30.000.000	50.000.000	50.000.000,00
Taşınabilir Öğle Yemeği Uygulaması Yardımı (MEB)	54.435.000	65.179.000	99.077.000	117.806.730	152.000.000,00
Özürlü Öğrenci Taşınması Yardımı (MEB)				1.945.503	16.563.640,75
Yüksek Öğrenim Öğrenci Bursları Yardımı	116.174.000	113.879.000	126.803.000	92.750.245	58.076.907,00
Öğrenci Barınma, Ulaşım, vb Yardımlar	17.021.000	30.678.000	568.000	1.234.024	1.546.200,00
Toplam (YTL)	223.911.000	219.963.000	410.098.000	438.736.502	476.186.747,75

Kaynak: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü 2006 Yılı Faaliyet Raporu, s: 81

8.5. Şartlı Nakit Transferi Eğitim Yardımları

Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında yürütülmekte olan Şartlı Nakit Transferi uygulaması kapsamında ise maddi imkansızlıklar nedeniyle çocuklarını okula gönderemeyen ailelere Eğitim Yardımı yapılmaktadır. Bu çerçevede, kısa vadede çocukların çalışmak veya kardeşlerine bakmak suretiyle sağladıkları ekonomik faydayı ve okul masraflarının bir kısmını (okul kitapları, okul kıyafetleri, okul ücretleri) karşılayarak yoksul ailelerin çocuklarının eğitim hizmetlerinden ve imkanlarından yararlanmalarını sağlamak hedeflenmektedir.

Şartlı Nakit Transferi kapsamında, 2003 yılında 59.000 kişiye 1.600.000 YTL; 2004 yılında toplam 697.000 kişiye 67.000.000 YTL; 2005 yılında ise 172.947.000 YTL kaynak aktarılarak 1.266.331 kişiye eğitim desteği verilmiştir. 2006 Ekim ayı itibariyle toplam aktif 1.554.797 kişiye ŞNT eğitim desteği verilerek 469.125.570 YTL kaynak aktarılmıştır.

Tablo 1.7. Şartlı Nakit Transferi Eğitim Yardımları

Dönem	2003	2004	2005	2006 (Ekim)
Aktarılan Kaynak (YTL)	1.600.000	67.000.000	172.947.000	469.125.570
Yararlanıcı Sayısı	59.000	697.000	1.266.331	1.554.797

Kaynak: <http://www.sydgm.gov.tr/sydtf/web/gozlem.aspx?sayfano=68>
(23.03.2007)

ŞNT eğitim yardımı olarak ilköğretime devam eden erkek çocuk için aylık 18,00.- YTL, ilköğretime devam eden kız çocukları için aylık 22,00.- YTL, ortaöğretime devam eden erkek çocuk için aylık 28,00.- YTL ve ortaöğretime devam eden kız çocuk için aylık 39,00.- YTL ödenmektedir. Bu tutarlar her yıl gözden geçirilerek yeniden düzenlenmektedir (Şartlı Nakit Transferi Eğitim ve Sağlık Yardımları Bilgi Broşürü 2007: 2).

Hak sahipliği konumu, belli koşullarla sürdürülmesi gereken bir konumdur. Şartlı Nakit Transferi kapsamındaki yardımlar, fayda sahibinin olumlu davranış değişikliğine bağlı olarak sürdürülecek yardımlar olduğundan, hak sahipliği konumunun devamlılığı da, okul çağındaki çocukların okula devam etmelerine bağlıdır. Eğitim yardımından faydalanan çocukların aylık okula devamsızlıklarının % 80'i aşmaması gerekmektedir.

8.6. Özel Amaçlı Yardımlar

Ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan vatandaşlara, bayram öncesi yardımlar, işsizliğin ve yoksunluğun belirgin olarak yaşandığı yerlerdeki aşevleri ve doğal afet, terör, barınma, yangın gibi nedenlerle mağdur olan vatandaşlara destek sağlanmaktadır (<http://www.devletarsivleri.gov.tr>).

Tablo 1.8. Özel Amaçlı Yardımlar:

Yardım Tipi	2002	2003	2004	2005	2006
Gıda Yardımı (Bayram Öncesi Yardımlar)	44.931.000	35.279.000	55.121.000	89.983.752	149.482.367,22
Çeşitli Yardımlar	65.353.000	7.527.000	7.504.000	8.016.764	10.081.785,00
Toplam (YTL)	110.284.000	42.806.000	62.625.000	98.000.516	159.564.152,22

Kaynak: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü 2006 Yılı Faaliyet Raporu, s:88

Çeşitli Yardımların içerisinde yer alan barınma yardımları oturulmayacak derecede eski, virane, bakımsız ve sağlıksız evlerde yaşayan muhtaç vatandaşlara evlerinin bakım ve onarımı için aynı ve nakdi olarak yapılan desteklerdir.

8.7. Yakacak Yardımları

Vakıflar aracılığı ile ihtiyaç sahibi ailelere bedelsiz kömür yardımı yapılmaktadır. Yakacak yardımlarında 2003 yılında farklı bir uygulamaya gidilmiştir. Bakanlar Kurulu'nun 22.09.2003 tarih ve 6154 Sayılı Kararı ile ülke genelinde vakıfların belirleyeceği yoksul vatandaşlara Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ) aracılığıyla en az 500 kg. olmak üzere bedelsiz kömür dağıtım uygulaması başlatılmıştır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Yakacak yardımları kapsamında 2003 yılında 649.818 ton olan kömür miktarı, 2004 yılında 1.052.379, 2005 yılında 1.329.735 ve 2006 yılında 1.295.713 ton olmuştur.

Tablo 1.9. Yakacak Yardımları

Dönem	2003	2004	2005	2006
Kömür Miktarı (Ton)	649.818	1.052.379	1.329.735	1.295.713
Yararlanıcı Sayısı	1.096.000	1.610.000	1.844.000	1.774.000

Kaynak: <http://www.sydgm.gov.tr/sydtf/web/gozlem.aspx?sayfano=69>
(23.03.2007)

8.8. Proje Yardımları

Ekonomik yetersizlik nedeniyle üretim süreçlerine katılamayan, gelir elde edecek faaliyetlerde bulunamayan kişi ve ailelere üretime katılarak kendilerine yeterli hale gelmeleri amacıyla proje desteği verilmektedir. Vatandaşlara verilen bu desteğin üretime yönelmesinin sağlanması bakımından, projelerde 1. yıl

ödemesiz, kalan 3 yıl da faizsiz geri ödeme uygulanmaktadır (<http://www.devletarsivleri.gov.tr>).

Bu destekler iş kurma yardımlarının yanı sıra; tarımsal projeler, hayvancılık projeleri, halıcılık, kilimcilik, el sanatları gibi projeleri kapsamaktadır. Bu yardımlarla; ekonomik ve sosyal yoksunluk sorununun daha rasyonel çözümlenmesi, kaynakların bir kısmının üretime yönlendirilmesi, yoksul ailelerin mesleki becerilerini veya başka kabiliyetlerini ortaya koyabilecekleri bir üretim imkanına sahip kılınmaları yoluyla istihdam yaratılması amaçlanmaktadır.

9. SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NDE YENİ AÇILIMLAR

Adem-i merkeziyetçi uygulama yapısı itibariyle, 931 SYDV aracılığı ile sosyal yardım çalışmalarını çok etkin bir biçimde sürdüren Fon İdaresi, zaman içerisinde bir takım sıkıntılar yaşamıştır. Bunun nedenleri diğer bakanlık veya kurumların görev alanına giren bazı işlerin finansmanında Fon kaynaklarının kullanılması suretiyle uygulama sorumluluğunun Fon Genel Müdürlüğü'ne verilmesi, bütçe kısıtları nedeniyle genel bütçeye Fon'dan belli bir oranda kaynak aktarılması, Fon Sekreterliği'nin tüzel kişiliğinin bulunmaması ve yardım politikalarına farklı bakış açıları şekilde özetlenebilir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Bu sıkıntıların aşılması için günün şartlarına uygun olarak alınan mali ve idari önlemler ve gelişmeler ise kaynakların aktarılması, harcamaların disipline edilmesi, kurumsallaşma, kurumsal gelişim, işbirliği ve koordinasyon, izleme-değerlendirme, hedef kitleye ulaşma mekanizmaları ve yönetim bilgi sistemi şeklindedir.

9.1. Kaynakların Aktarılması

Bütçe için Fon'un gelirlerinden yapılan kesintileri kaldırılmış ve Fon'un kuruluşundan bu yana ilk defa 2003 yılı için 327 trilyon TL ve 2004 yılı için 380 trilyon TL bütçeden pay ayrılmıştır.

9.2. Harcamaların Disipline Edilmesi

Fon tarafından yürütülen ve diğer kurumların görev alanına giren işlerin sorumluluğu ile ilgili olarak, yüksek öğrenim burs programlarının tek elden yürütülmesi için Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu ile koordinasyona gidilmiştir. 2003-2004 dönemi için başvuran öğrenciler Kredi-Yurtlar Kurumu'na devredilmiş; bu öğrencilerden çok mağdur durumda olanlara burs, diğerlerine kredi verilerek başvuran herkesin öğrenim yardımlarından yararlanması sağlanmıştır. İlköğretimde Taşımali sistem kapsamında eğitim gören öğrencilerin öğle yemeği giderleri için Milli Eğitim Bakanlığı ile koordinasyona gidilmiştir. Taşımali sistem kapsamındaki öğrencilere verilen öğle yemeği yardımları, 2003-2004 öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından yürütülmekte olup SYDGM tarafından finanse edilmektedir.

9.3. Kurumsallaşma

Şu ana kadar tüzel kişiliği olmadan ve diğer kurum ve kuruluşlardan görevlendirilen geçici personel ile tüm çalışmalarını sürdüren SYDTF Genel Sekreterliği'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü olarak teşkilatlanmasına ilişkin hazırlanan kanun TBMM'de kabul edilmiştir. Kanunun

9 Aralık 2004' te yürürlüğe girmesiyle birlikte, sosyal yardım alanında sunulan hizmetlerin daha etkin ve kaliteli bir şekilde yürütülmesi hedeflenmiştir.

9.4. Kurumsal Gelişim

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen Sosyal Riski Azaltma Projesi çerçevesinde, vakıfların daha etkin çalışmalarını sağlamak için insan kaynağı ve teknik donanım kapasitesini artırmaya yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bu kapsamda, Türkiye'deki yoksulu koruyan ve sosyal yardım sağlayan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'nın politika geliştirme, araştırma, izleme ve değerlendirme kapasitelerinin geliştirilmesi, bilgi teknolojileri açısından güçlendirilmeleri, personel gelişimi ve eğitimi, kamuoyu bilgilendirme mekanizmalarının geliştirilmesi daha etkin bir sosyal yardım sistemi açısından ele alınmaktadır. Kurumsal Gelişim çerçevesinde 931 SYDV'de görev yapan personelin hizmet içi eğitimleri ve profesyonel gelişimleri ile ilgili çalışmalar yapılmış ve hedef kitle ile birebir iletişim içerisinde olan 2.500 kişiye eğitim verilmiştir. SRAP kapsamında vakıf işlemlerinin yükünün azaltılması için vakıflara üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezunu olması kaydıyla personel alımı gerçekleştirilmiş, böylece vakıflar nitelikli personel yönünden desteklenmiştir.

9.5. İşbirliği ve Koordinasyon

Sosyal hizmet ve yardım sağlayan kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri ile mevcut işbirliğinin artırılmasına yönelik bilgilendirme toplantıları yapılmış ve protokol anlaşmaları imzalanmıştır. Bu kapsamda, 931 Mülki İdare Amiri, 931 İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürü, 931 İl Sağlık Müdürü ve İlçe Sağlık

Grup Başkanı, 81 İl Tarım Müdürü ve 81 İl SHÇEK Müdürü ile sivil toplum örgütü temsilcileri ile bilgilendirme toplantıları yapılmıştır.

9.6. İzleme-Değerlendirme

Kurumsal gelişim çalışmaları kapsamında, SYDGM tarafından yapılan ve yapılmakta olan çalışmaların izleme ve değerlendirme çalışmaları başlatılmıştır. Fayda Sahibi Araştırması, 1060 hane üzerinde gerçekleştirilen bir araştırma olup, SYDGM'den yardım alanların memnuniyet derecelerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamına SYDGM'nin yoksullara yaptığı dört farklı yardım girmekte ve yapılan değerlendirme sadece bu dört tip yardımı kapsamaktadır. Değerlendirmeye alınan yardımlar; eğitim, gıda, yakacak ve sağlık yardımlarıdır. SYDGM yardımlarından kimlerin yararlanabildiğinin, yardımlara ulaşmada karşılaşılan zorlukların, sorunların, yardıma muhtaç olup da yardım alamayanların belirlenmesinin yanı sıra yapılan yardımların ekonomik krizlerin olumsuz etkileriyle baş etmede kişilere ne derece yardımcı olduğunun ölçülmesini amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre; yardımların dağıtılacağı zaman hakkında fayda sahiplerinin vakıflar tarafından düzenli bir biçimde bilgilendirilmeleri dağıtımlarda etkinliği sağlanması açısından önem arz etmektedir. Fayda sahiplerinin % 85'i aldıkları yardımlardan memnuniyetlerini belirtirken, % 12'sinin kendilerine sağlanan yardımlardan memnun olmadıkları saptanmıştır. Gıda yardımının sınırlı ve düzensiz olması ve fayda sahiplerinin gıda yardımının daha uzun bir süre için verilmesi konusundaki beklentileri gıda memnuniyetinin % 44, yakacak yardımlarının ise sadece kömürden ibaret olması yakacak memnuniyetinin % 33 olmasına yol açmaktadır. Çünkü kömürün yakılabilmesi için oduna ihtiyaç duyulması, fayda sahipleri için fazladan bir masraf anlamına gelmektedir.

Kamuoyu Araştırması, SYDGM'nin misyonuna, hizmetlerine ve hizmet sunum mekanizmalarına ilişkin farkındalık ve algılama, kurumlara yönelik kamuoyu desteğinin düzeyi, kurumsal imajların olumlu ve olumsuz bileşenleri, hedef kitle ve hizmet politikalarına ilişkin kamuoyu tercihleri, sosyal paydaşların iki kurumun performansına ilişkin değerlendirmeleri, hizmet ve yardımlardan yararlananların memnuniyet düzeyi ve beklentileri ve kamuoyu desteğinin artırılmasına yönelik iletişim konseptlerinin belirlenmesi amacıyla bir Kamuoyu Araştırması yaptırılmıştır. 4132 kişilik bir örnek kitleye yönelik uygulanan kantitatif çalışma, derinlemesine görüşmeler ve odak grup toplantıları aracılığıyla yapılan kalitatif çalışmalarla desteklenen araştırma sonucunda, SYDGM ve SYDV'leri tanıyanların örnek kitlenin % 78'ini; SHÇEK'i tanıyanların ise % 82'sini oluşturduğu belirlenmiştir.

Kamuoyunu Bilgilendirme Kampanyası'nda SYDGM 'nin, fayda sahiplerinin ve genel kamuoyunun bilgilendirilmesi ve kamuoyunda yoksulluk konusunda bir duyarlılık yaratılması amacıyla çeşitli faaliyetler yürütülmüştür. Bu kapsamda; kitapçıklar, broşürler ve afişler bastırılmış, web sitesi oluşturulmuş, seminer, sempozyum ve paneller düzenlenmiş, tanıtım filmleri hazırlanmış, ulusal ve yerel basın, TV kuruluşları aracılığıyla etkin iletişim sağlanmıştır.

9.7. Hedef Kitleye Ulaşma Mekanizmaları

Yoksulluğun tek bir tanımının olmaması ve birçok faktörden etkilenmesi, yoksulu hedefleyen sosyal yardım programlarının dağıtımında zaman zaman zorlukların yaşanmasına neden olmaktadır. Bilimsel olmayan fayda sahibi belirleme yöntemleri sosyal yardımlardan yararlanmak için başvuran kişiler arasında dışlama ve kayırmalara sebep olabilmektedir. Bu durum genel bir şikayet haline geldiği zaman toplumun sosyal yardım kurumlarına duyduğu

güven de azalmaktadır. Türkiye’de sosyal yardımların dağıtımında hedef kitle seçimi bilimsel temele dayalı değildir. Hedef kitle seçimi bazı sınırlı bilgi kullanılsa bile daha çok kişi ve komisyonların sağduyusuna bağlı olarak yapılmaktadır. Bu nedenle SRAP kapsamında yoksul ailelerin belirlenmesinde bilimsel ve sistemli bir hedefleme sistemi geliştirilmesi öngörülmüştür.

Hedef kitlenin belirlenmesine yönelik olarak yeni bir hedefleme mekanizması geliştirilmesi için, yoksulların tespitinde objektiflik kriteri esas alınarak bilimsel ölçütlerle oluşturulmuş puanlama formülü uygulamasına başlanmıştır.

Puanlama formülü, hak sahibi belirleme işlemlerinin daha objektif ve bilimsel temellere oturtulmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Puanlama formülünün geliştirilmesinde kişi başına hane halkı tüketim harcaması hesaplanmıştır. Daha sonra kişi başına harcama değişkeni ile hane halkının demografik, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yaşam kalitesi gibi değişkenler arasında ilişki düzeyi belirlenmiştir. Buna göre başvuru yapan kişilerin başvuru formları üzerinden verdiği bilgiler bilgisayar ortamında puanlama formülü katsayıları ile çarpılmakta, böylelikle her hanenin yoksulluk puanı hesaplanmaktadır. Başvuru yapan kişilerin hesaplanan yoksulluk puanı belirlenen kesme noktasının altında kalması halinde eğitim ve sağlık yardımı almaya hak kazanan çocuklar ve öğrencilerin aileleri belli olmaktadır.

9.8. Yönetim Bilgi Sistemi

SYDGM ile 931 SYDV’nin ortak bir platformda çalışabileceği ve tüm işlemleri bu ortak platform üzerinde yapabilecekleri Yönetim Bilgi Sistemi’nin ilk adımları atılmıştır. SYDGM ve 931 SYDV’ye donanım desteği sağlanmış olup, ortak uygulama yazılımlarının geliştirilme çalışmaları devam etmektedir.

Ortak kullanılan uygulama yazılımlarının ilki, tüm SYDV'lerce ortak platform olarak kullanılmak üzere geliştirilen Şartlı Nakit Transferi yazılım programıdır. Şu anda web tabanlı olarak kullanılan yazılım, ileride Sosyal Riski Azaltma Projesi'nin kurumsal gelişim bölümü kapsamında Yönetim Bilgi Sistemi içerisinde oluşturulacak geniş ölçekli ortak ağ üzerinde kullanılacaktır. Şartlı Nakit Transferi uygulaması kapsamındaki tüm işlemler, Şartlı Nakit Transferi yazılımı üzerinde yapılmaktadır. Yerel, bölgesel düzeyde ya da ülke çapında yapılan tanıtım kampanyalarını takiben Şartlı Nakit Transferi uygulamasından faydalanmak üzere yapılan başvurular, her ilçede yer alan SYDV'ye yapılmakta ve puanlama formülünün kullanılmasına esas oluşturacak bilgileri kapsayan bir başvuru formu doldurulmaktadır. Başvuruların alınmasında, okullar, sağlık ocakları ve muhtarlıklarla işbirliği içerisinde çalışılmaktadır.

Ortak yazılım programlarının ikincisi, yerel girişimler için hazırlanan on-line web tabanlı yazılım programıdır. Vakıflar bu programı kullanarak bütün proje başvurularını, fayda sahibi girişlerini, proje durum takiplerini ve merkezle olan iletişimlerini on-line olarak yapabilmektedirler.

10. SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKIFLARI (SYDV)

Fakru zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici tedbirler olarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmek amacı ile 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Kanununa dayanarak 29.05.1986 tarihinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları kurulmuştur (Resmi Gazete 2003, Sayı: 25087: 2).

Bu Kanun'un amacına uygun faaliyet ve çalışmalar yapmak ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdi ve ayni yardımlarda bulunmak üzere her il ve ilçede sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları kurulur (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun 2004, Kanun No: 5263).

Halen 81 il ve 850 ilçe olmak üzere 931 adet Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Türkiye genelinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Vakıf karar organları "Vakıf Mütevelli Heyeti"dir. İl ve ilçelerde tüm yardım programları, Vakıf Mütevelli Heyetlerinin kararları ile yürütülmektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları hesap yönünden Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce, idari yönden ise İçişleri Bakanlığı'nın denetimine tabidirler.

10.1. İl Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Mütevelli Heyetleri

Vali başkanlığında, belediye başkanı, defterdar, il milli eğitim müdürü, il sağlık müdürü, SHÇEK il müdürü, il müftüsü, il tarım müdürü, köy ve mahalle muhtarlarının kendi aralarından seçecekleri 1 köy muhtarı, 1 mahalle muhtarı, 2 sivil toplum kuruluşu temsilcisi, 2 hayırsever vatandaştan oluşmaktadır (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun 2004, Kanun No: 5263).

10.2. İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Mütevelli Heyetleri

Kaymakam başkanlığında, belediye başkanı, malmüdürü, ilçe milli eğitim müdürü, sağlık bakanlığı ilçe üst görevlisi, ilçe müftüsü, ilçe tarım müdürü, köy ve mahalle muhtarlarının kendi aralarında seçecekleri 1 köy muhtarı, 1 mahalle

muhtarı, 1 sivil toplum kuruluşu temsilcisi ile 2 hayırsever vatandaşın oluşmaktadır (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun 2004, Kanun No: 5263). Uygulamada da kanunda belirtilen şekilde mütevelli heyeti toplanır ve ortak kararlar alınır. Ancak mütevelli heyetinin toplanarak ortak kararlar alabilmesi için çoğunluğun sağlanması halinde gerekmektedir.

10.3. Vakıfların Gelirleri

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'nın gelirleri; sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan aktarılacak miktarlar, mahalli İdare Bütçelerinden %2 oranında ayrılacak paylar, her nevi fitre-zekat-kurban derileri ve bağışlar yardımı, işletme ve iştiraklerden elde edilecek gelirler, diğer gelirlerden oluşmaktadır (Resmi Gazete 1986, Sayı: 19134: 3).

10.4. Vakıflarca Kaynakların Kullanımı

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları yoksul vatandaşlarımızla devletimiz arasında köprü görevini üstlenmişlerdir. Fonda toplanan kaynak, Fon kurulu kararı ile ülke genelinde kurulu bulunan 931 vakfa aktarılmakta, bu kaynaklar vakıflar tarafından ihtiyaç sahibi yoksul vatandaşlara ayni veya nakdi yardımlar olarak ulaşmaktadır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Vatandaşlar, ikamet ettikleri yerdeki Kaymakamlık veya Valiliklerin hizmet binalarında faaliyet gösteren vakıflara ihtiyaç durumlarına göre başvuru yapmaktadırlar. Yapılan başvurular vakıf mütevelli heyetleri tarafından değerlendirilmekte, sosyal güvenceden yoksun, fakir ve muhtaç durumda oldukları tespit edilenlerin yardım talepleri karşılanmaktadır. Ancak başvuruların doğru değerlendirilebilmesi ve yapılacak olan yardımların gerçek hak sahibine

ulaşması açısından, başvuru sahibinin verdiği bilgiler doğrultusunda yerinde inceleme yapılarak verdiği bilgilerin doğruluğu tespit edilir. Yerinde incelemeleri yapılmış olan başvurular mütevellî heyeti tarafından değerlendirilerek ihtiyaç sahibi kişiler belirlenir ve bu ihtiyaç sahibi kişilere yapılacak olan yardımın miktarına karar verilir.

11. ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE ECANET

Avrupa ve Orta Asya Bölgesi'ndeki ilk Sosyal Yatırım Fonu (SYF) faaliyeti 1986 yılında Türkiye'de Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nun kurulmasıyla başlatılmış ve o zamandan bu yana SYF'ler yoksullukla mücadele ve yerel kalkınma bağlamında önemli bir araç olarak bölgede giderek daha fazla kullanılmaya başlanmıştır. Şu anda ECA bölgesinde faaliyette bulunan birçok SYF mevcuttur ve bazıları da hazırlık aşamasındadır. Bölgedeki SYF'lerin sayısı arttıkça ve deneyim kazandıkça, SYF'ler arasında önemli oranda bilgi, belge ve deneyim alış verişi başlamış ve bu Kasım 1998 tarihinde Ermenistan'da düzenlenen ilk ECA bölgesel SYF konferansında ECA bölgesi SYF Ağının (ECANet) kurulmasıyla sonuçlanmıştır. ECANet, faaliyetlerinin kalitesini, etkinliğini, hedefleme bileşenini ve etkisini iyileştirmek amacıyla üye SYF'ler arasında deneyim ve bilgi alışverişini geliştirmek üzere etkin ve etkili bir mekanizma olarak kurulmuştur. Şu an için ECANet'in 14 üyesi vardır. Bu üyeler Arnavutluk, Ermenistan, Azerbaycan, Bosna ve Hersek, Bulgaristan, Gürcistan, Kosova, Kırgızistan, Makedonya, Moldova, Romanya, Tacikistan, Türkiye ve Ukrayna'dır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

ECANet içindeki SYF'ler arasında işbirliği, farklı deneyim ve uygulamaları paylaşmak için önemli bir fırsattır. Yoksullukla mücadele, savunmasız gruplar için sosyal bakım hizmetleri, toplumsal kalkınma, kapasite geliştirme, izleme değerlendirme, satın alma gibi alanlarda üyeler deneyimlerini

paylaşmaktadırlar. Her fon, kendi ülkelerinin sosyal ve siyasi gelişmeleri için faaliyet gösterirken, fonların birçok ortak özelliğe de sahip oldukları da açıktır. Bu noktada, gerek ağ içindeki işbirliği gerekse fonlar arası yapılan karşılıklı ziyaretler, faaliyetlerin düzeyinin yükseltmesinin yanı sıra günlük çalışmalarda karşılaşılan belirli sorunlara çözüm getirilmesi yönünde uygun yaklaşımın bulunması için bir mekanizma haline gelmektedir. Tüm bunların yanı sıra, bilgi ve deneyim paylaşımı fonlara kaynak ve zaman tasarrufu sağlamaktadır.

Toplumsal gelişme ve yoksullukla mücadelede farklı uygulamalarda perspektifin genişletilmesi SYF'lerin gelecekteki uygulamalarına büyük katkı sağlayacaktır. Bu anlamda, Türkiye ağın bir üyesi olarak diğer SYF'lerin deneyimlerini öğrenmekte ve kendi uygulamalarında bunları dikkate almaktadır. Yoksulluk Türkiye'de giderek sosyal ve ekonomik bir sorun haline geldiği için, farklı ülkelerdeki uygulamaların farkında olmak ve gerektiğinde işbirliği yapmak büyük önem taşımaktadır. SYDGM, fona bağlı 931 yerel vakıf aracılığıyla faaliyet gösteren adem-i merkezîyetçi yapısıyla diğer sosyal fonlar için benzersiz bir örnektir. Günümüzün küreselleşen dünyasında, mekan ve iletişim odaklı organizasyonlar giderek daha fazla önem kazanmaktadır, bundan dolayı iyi bir yerel yönetimde ulusal hususların yanı sıra küresel dinamikler de dikkate alınmalıdır. Bu nedenle, bilgi alış verişi ve diğer sosyal fonların deneyimlerinden faydalanabilme bağlamında, Türkiye Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü diğer fonlar için iyi bir uygulama kaynağı teşkil etmektedir. Sosyal fonlar arasında bu şekilde karşılıklı ilişkiler kurulması Türkiye açısından da gerekli ve önemli görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKIFLARI TARAFINDAN UYGULANAN SOSYAL RİSKİ AZALTMA PROJESİ VE UYGULAMALARI

Yoksulluğu azaltmakla sorumlu kuruluşlar arasındaki eşgüdüm eksikliği ve bu kuruluşların yürüttüğü programlarda ortak norm ve standartların bulunmayışı yoksullara yönelik etkili bir sosyal koruma sisteminin oluşturulmasını zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda, yeni yoksullukla mücadele programlarında iki ana yaklaşım ön plana çıkmaktadır. Mevcut sosyal koruma sisteminin geliştirilmesi ve yeni istihdam alanlarının oluşturulması. Dünya Bankası ve Türkiye Hükümeti (SYDGM) tarafından başlatılan 635 milyon dolarlık “Sosyal Riski Azaltma Projesi (SRAP)” bu doğrultuda yürütülen çalışmalardan birisidir (Binyıl Kalkınma Hedefleri Raporu 2005: 16-17).

2000 ve 2001 krizlerinin ardından ortaya çıkan sosyal patlama riskini ortadan kaldırmak için uygulamaya konulan Sosyal Riski Azaltma Projesi’yle yoksul kesim üzerindeki kriz etkilerinin asgari düzeye indirilmesi amaçlanmıştır (<http://www.vakiflar.net>).

Artan fiyatlar ve negatif ekonomik büyüme, geçici olarak işten çıkarmalar nedeniyle aile gelirlerinin azalması, yoksulluğun daha hissedilir bir biçimde ortaya çıkmasına yol açmıştır. Hem ülkemizde hem tüm dünyada globalleşmenin ve diğer nedenlerin etkisiyle, yoksulluk varlığını sürdürmeye devam etmektedir (<http://www.sydtf.basbakanlik.gov.tr>).

2001 yılında güncellenen Türkiye Ülke Destek Stratejisi (CAS), üç aşamalı bir yaklaşımı esas almaktadır:

1. Krizlere yol açan zayıflıkları düzeltmeyi, enflasyonun azaltılması ve orta vadede büyümenin sağlanması için daha sağlam bir temel oluşturmayı hedefleyen yapısal politikalar,

2. Makro ekonomik istikrara paralel fiyat ve ücret politikaları oluşturmak üzere, güçlendirilmiş sosyal diyaloglar da dahil olmak üzere, güçlü sosyal politikalar ve toplumun en savunmasız kesimlerinin korunması üzerinde daha fazla durulması,

3. Maddi istikrarın tekrar oluşturulması ve enflasyonun düşürülmesine yönelik mali politikalar ve para politikalarıdır (<http://www.worldbank.org.tr>).

Sosyal Riski Azaltma Projesi ile desteklenen temel CAS unsurları ise; Türkiye’de yoksulluğun azaltılması ve yoksulluğun takip edilmesine yönelik kurumsal ortamın güçlendirilmesi ve krizden etkilenen gruplar için yeni hedefler ihtiva eden sosyal destek programlarının oluşturulması da dahil olmak üzere, sosyal destek faaliyetleri vasıtası ile savunmasız kesimler için sosyal korumanın artırılmasıdır (<http://www.worldbank.org.tr>).

Sosyal Riski Azaltma Projesi , T.C. Hükümeti ile Dünya Bankası arasında 14 Eylül 2001 tarihinde imzalanmış ve 28 Kasım 2001 tarih ve 24597 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2003: 3). Sosyal Riski Azaltma Projesi İkraz Anlaşması’yla, Türkiye’de kısa ve uzun dönemde yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Sosyal Riski Azaltma Projesi’nin gelişme hedefi, yoksul ailelere Şubat 2001 ekonomik krizinin etkilerinin azaltılması ve gelecekte buna benzer risklere karşı direnme kapasitelerinin artırılmasıdır (<http://www.worldbank.org.tr>).

Sosyal Riski Azaltma Projesi kalkınma hedefleri dört bileşenden oluşmaktadır:

1. Yaşanan ekonomik krizin muhtaç nüfus üzerindeki etkisini azaltma (Hızlı Yardım),
2. Yoksullara hizmet ve sosyal yardım sağlayan devlet kurumlarının kapasitesini artırma (Kurumsal Gelişim),
3. Temel sağlık ve eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesi için nüfusun en yoksul % 6'lık bölümüne yönelik bir sosyal yardım sistemi kurma (Şartlı Nakit Transferi),
4. Yoksulların gelir elde etme ve istihdam fırsatlarını artırma (Yerel Girişimler) yoluyla gerek uzun vadede gerekse kısa vadede Türkiye'deki yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunmaktır (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2003: 4).

1. HIZLI YARDIM BİLEŞENİ

Yaşanan krizin yoksul nüfus üzerindeki etkilerini azaltmak amacıyla yoksul ailelerin çocuklarının okula devam edebilmeleri için okul paketleri (üniformalar, ayakkabılar, kırtasiye, okul kitapları), kriz nedeniyle ortaya çıkan gerçek ihtiyaç olan gıda ve yakacak yardımları ve sağlık harcamalarını karşılayamayan yoksul kişiler için ilaçlar ve tıbbi yardım malzemelerinin hak sahiplerine ulaştırılması ve varolan sosyal yardım programlarının yaygınlaştırılmasıdır (Yerel Girişimler 2003: 6).

Hızlı Yardım Bileşeni adı altında 2001 yılında yaşanan ekonomik krizden doğrudan etkilenen vatandaşlarımız için 100 milyon ABD doları harcanmış ve yaklaşık 500 bin aileye gıda ve yakacak yardımı ile 1 milyon 50 bin çocuğa eğitim yardımı yapılmıştır (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü- Sosyal Riski Azaltma Projesi- Proje Koordinasyon Birimi 2005: 1).

Tek bir ödeme aracılığıyla en yoksul aileleri hedef alan Sosyal Yardımlaşma Fonu'nun (SYDGM) kilit programını desteklemek için Türk Lirası'na eşdeğer fonlar kullanılmıştır.

2. KURUMSAL GELİŞİM BİLEŞENİ

Devlet kurumlarının (SYDTF, SYDV, DİE, SHÇEK) yoksullar için güvenlik ağının kapsam ve hedefini geliştirme yönündeki kapasitelerini güçlendirecek teknik yardım, eğitim, bilgisayar ve yönetim bilgi sistemi donanımının sağlanmasıdır (Yerel Girişimler 2003: 6).

Kurumsal Gelişim Bileşeni çerçevesinde bugüne kadar yaklaşık 21 milyon ABD doları harcanmıştır. Bu kapsamda; SYDGM, SYDV, DİE, SHÇEK personelinin hizmet-içi eğitimleri sağlanmış ve çeşitli zamanlarda mülki amirleri bilgilendirme toplantıları yapılmıştır. Yoksullukla ilgili politika belirlemeye yönelik olarak mevcut yürütülen çalışmaların izlenmesi amacıyla araştırma çalışmaları yapılmıştır. Vakıfların tek bir platformda iş ve işlemlerini sürdürebilmesi, dolayısıyla yapılan sosyal yardımların daha hızlı ve daha etkin bir biçimde ulaştırılmasını sağlaması amacıyla yeni bilgisayar ve yazılım programları alımı yapılmıştır (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü-Sosyal Riski Azaltma Projesi-Proje Koordinasyon Birimi 2005: 1).

Güçlendirme politikasının unsurları ise politika araştırması, kapasitelerin görüntülenmesi ve raporlanması, Yönetim Bilgi Sistemi (MIS) ve bilgi teknolojilerinin geliştirilmesi, çalışanların geliştirilmesi ve eğitilmeleri, kamu bilgi kampanyaları, DİE'nin daha sıklıkla aile gelirlerinin ve giderlerinin kontrol edilmesiyle yoksulluğun denetlenmesi ve nüfus sayımına dayalı yoksulluğun olduğu kesimler ve grupların belirlenmesi konularının geliştirilmesidir (<http://www.worldbank.org.tr>).

3. ŞARTLI NAKİT TRANSFERİ

Sosyal Riski Azaltma Projesi'nin Şartlı Nakit Transferi (ŞNT) kapsamında, yoksulluk nedeniyle çocuklarını okula kaydettiremeyen, gönderemeyen veya okuldan almak zorunda kalan, okul öncesi çocuklarını düzenli sağlık kontrollerine götüremeyen ailelerin ya da düzenli sağlık kontrollerini yaptıramayan anne adaylarının ekonomik yönden desteklenmesi ve Türkiye'de düzenli bir nakit sosyal yardım sisteminin yerleştirilmesi açısından bir ilk gerçekleştirilmektedir (<http://www.tsd.org.tr>).

Şartlı Nakit Transferi kapsamında uygulanan bu özendirici çalışmalar, nüfusun en yoksul kesimi içerisinde yer alan ailelerde olumlu davranış değişikliği yaratmayı ve bu aileleri içerisinde buldukları yoksulluk döngüsünden kurtarmayı hedeflemektedir (<http://www.unicef.org>).

Şartlı Nakit Transferi, temel sağlık ve eğitim hizmetlerine tam olarak erişmelerini teşvik etmek için nüfusun en yoksul % 6'lık kesimini hedef alan temel bir sosyal güvenlik ağıdır (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2004: 4).

Şartlı Nakit Transferi çerçevesinde, 2005 yılı itibariyle toplam 601.401 aileye eğitim ve sağlık yardımları yapılmakta ve bu yardımlardan toplam 1.060.098 öğrenci ve 562.426 çocuk yararlanmaktadır. Bu kapsamda, 147 milyon ABD doları yardım yapılmıştır (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü-Sosyal Riski Azaltma Projesi-Proje Koordinasyon Birimi 2005: 2).

3.1. Yoksulluğun Azaltılmasında Yeni Bir Yöntem

Şartlı Nakit Transferleri (ŞNT), kuşaklar arası yoksulluk zincirini kırmanın bir yolu olarak, insan sermayesi birikimini hedefleyen son dönem kalkınma programlarının bir parçasıdır. Şartlı Nakit Transferleri, çocukların düzenli olarak okula devamının sağlanması veya sağlık muayenelerinin yaptırılması gibi insana yatırım yapmaları şartıyla yoksul ailelere düzenli nakdi para transferi yapılmasıdır.

Şartlı Nakit Transferleri uygulamalarının temel hedefi yoksul ailelerde insan sermayesi birikimini mümkün kılmak olsa da, uygulanan programlar, mevcut yoksulluğun azaltılması, çocuk işçiliğinin önlenmesi veya kriz dönemlerinde bir sosyal güvenlik ağının oluşturulması gibi diğer hedefleri açısından farklılık gösterebilmektedir. Bu hedeflere ulaşmada kullanılan yol ve yöntemler, bölgesel özelliklere göre bir takım farklılıklar göstermekle birlikte aynı temellere dayanmaktadır.

Özellikle Orta ve Latin Amerika ülkelerinde yaygın olarak uygulamaya konulan Şartlı Nakit Transferleri'nin kısa ve uzun vadede olmak üzere iki temel hedefi vardır. Uzun vadede; insan sermayesine yatırım anlamına gelen, temel eğitim, sağlık ve beslenme hizmetlerine erişimin artırılması suretiyle yoksulluğun azaltılması, kısa vadede ise, nakit transferleri yoluyla yoksulluğun azaltılması üzerinde hızlı bir etkinin yaratılmasıdır (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2004: 4).

3.2. Hedefleme Mekanizması

Hedefleme mekanizması, fayda sahiplerinin, yani Şartlı Nakit Transferlerinden faydalanacak ailelerin belirlenmesinde tarafsız seçme ve hedefleme kriterlerinin kullanılmasına imkan veren bir mekanizmadır. Hedefleme

mekanizmaları, Şartlı Nakit Transferleri programını uygulayan ülkelerin sosyolojik, ekonomik ve coğrafi özelliklerine göre çeşitlilik gösterebilmektedir (<http://www.sydtf.gov.tr>). Kullanılan yöntem ne olursa olsun, hedef kitlenin belirlenmesinde, sosyo-ekonomik göstergeler ışığında bilimsel çalışmalara dayalı olarak oluşturulan puanlama formülleri kullanılmaktadır. Böylelikle, hedef kitlenin seçiminde şeffaflığın ve objektifliğin sağlanması mümkün olabilmektedir.

İnsana yatırım sloganıyla uygulamaya konulan Şartlı Nakit Transferi programları, genellikle bu üç temel alanda faaliyet gösterir. İdeal olan, erken çocukluk döneminde gerekli temel sağlık ve beslenme hizmetlerinden tam anlamıyla faydalanmış olan çocuğun, okul çağına geldiğinde de eğitim hizmetlerinden azami seviyede yararlanmasıdır.

Erken müdahalelerin, yaşam döngüsündeki geri dönüşünün her zaman daha fazla olduğu göz önüne alındığında, muhtaç çocukların sağlık, beslenme ve eğitim alanlarında kendilerine yapılan yatırımdan görecekları fayda o kadar yüksek ve değerli olacaktır.

Düzenli devam koşulu ile yapılan nakit transferleri, okula düzenli devam ve sağlık kliniklerine düzenli ziyaret ile koşullandırılmaktadır. Şartlı Nakit Transferleri programı hangi alanda uygulanıyorsa, yardım almaya hak kazanan ailenin hak ettiği parayı alabilmesi için, çocuğunun düzenli sağlık muayenelerini ve aşılarını yaptırması, devam ettiği sağlık kliniklerinde verilen sağlık eğitimi programlarına düzenli devam etmesi, okul çağındaki çocuğunu düzenli olarak okula göndermesi gibi koşulları yerine getirmesi gerekir. Bu koşullar, programı uygulayan sosyal yardım kurumunun, söz konusu temel eğitim ve sağlık hizmetlerinin sağlanmasından sorumlu devlet kurumlarıyla yaptığı çalışmalar sonucu belirlenmektedir.

Şartlı Nakit Transferleri, katılımcı bir programdır. Koşullu bir destek programı olduğu için, desteği alan ailenin devamlılığını kontrol edecek olan eğitim ve sağlık kurumlarının aktif katılımı öngörülmektedir. Koşulların yerine getirilmesi kaydıyla yapılan nakit transferleri, annelere yapılır. Bunun en önemli sebebi, kadının aile ve toplum içerisindeki statüsünü güçlendirmek ve özgüvenini artırmaktır. Böylece, annelerin, toplum içinde belirli bir konuma ulaşabilmenin keyfiyle çocuklarının ihtiyaçlarını tamamlaması sağlanmaktadır.

3.3. Dünya’da Şartlı Nakit Transferleri

Çocuklara bugün yapılan 1 ABD dolarlık bir harcamanın gelecek yaşamına yansıyan değerinin 10 ABD doları olarak ölçüldüğünü belirten IFPRI resmi raporlarına dayanarak, benzer sosyal yardımların ülkelerin geleceğini oluşturmadaki önemi belirtilir (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2003: 7).

Bu tür uygulamalarla benzer ülkelerde annelere yapılan yardımların yüksek oranda çocuğa yansıtıldığı, toplumsal huzur ve barışın sağlandığı, zor ekonomik dönemler sonrası toplumda daha önce sosyal yapıda olmasına rağmen vazgeçilmiş veya unutulmuş görüntüsü veren paylaşma ve yardımlaşma geleneğinin tekrar canlandığı gözlenmiştir. Çocuklara yatırım yapılmasını hedefleyen Şartlı Nakit Transferleri, son yıllarda birçok ülkede, özellikle de Orta ve Latin Amerika ülkelerinde uygulanmaya başlamıştır. Büyük ölçekli ilk ŞNT projesini 1997 yılında hükümet kaynaklarıyla başlatan Meksika’nın ardından, Brezilya, Jamaika, Şili ve Nikaragua gibi ülkeler de kendi programlarını uygulamaya koymuşlardır (<http://www.sydtf.gov.tr>). Fayda sahiplerinin sayısı, programlara ayrılan bütçeler ve yapılan etki değerlendirmelerinin sonuçları, ŞNT programlarının birçok ülkenin yoksullukla mücadele stratejilerinde önemli rol oynadığını göstermektedir.

Halen dünyada pek çok ülkede uygulanmakta olan ŞNT programları temel olarak iki ana bölümden oluşmaktadır: eğitim ve sağlık. Genel olarak, eğitim yardımları ilköğretim çağındaki çocukları hedeflemektedir de, eğitim edintisi yüksek olan ülkelerde ortaöğretim çağı gençler de program kapsamına alınabilmektedir. Eğitim yardımlarının verilme koşulu, çocuğun okula kaydolmuş ve düzenli olarak okula devam ediyor olmasıdır. Sağlık yardımları ise, çoğunlukla yeni doğanlardan 2-3 yaşına kadar olan çocukları kapsamakla birlikte, bazı ülkelerde çocuk okula başlayana kadar devam etmektedir. Yine bazı ülkelerde, gebeler ve loğusalar da fayda sahipleri arasında yer alabilmektedir. Sağlık yardımlarının verilme koşulu, fayda sahiplerinin daha önceden belirlenen sayıda düzenli sağlık muayenelerini yerine getiriyor ve sağlık eğitimlerine katılıyor olmalarıdır. Çocukların sağlık kliniklerine devamı büyüme ve aşı takvimlerine göre takip edilmektedir. Yapılan gebelik yardımları, anne adaylarının gebelik, doğum ve loğusalık dönemlerinin sağlıklı olarak tamamlanması amacını taşımaktadır.

3.4. Türkiye’de Şartlı Nakit Transferleri

Türkiye’de Şartlı Nakit Transferleri, 2001 yılında uygulamaya konan Sosyal Riski Azaltma Projesi ile başlamıştır. Şartlı Nakit Transferi Programı kapsamında, yoksulluk nedeniyle çocuklarını okula gönderemeyen veya okuldan almak zorunda kalan ya da okul öncesi çocuklarını düzenli sağlık kontrollerine götüremeyen aileler ile gebelikleri süresince düzenli sağlık kontrollerini yaptıramayan veya doğumlarını bir sağlık kuruluşunda gerçekleştiremeyen anne adaylarını ekonomik yönden desteklemek ve Türkiye’de düzenli bir nakit sosyal yardım sistemi yerleştirmek açısından bir ilk gerçekleştirilmektedir. Ekonomik güçlükler nedeniyle çocuklarını okula gönderemeyen ve düzenli sağlık kontrollerini yaptıramayan, nüfusun en yoksul % 6’lık kesimine dahil olan aileler, ŞNT ’nin temel hedef kitesidir (<http://www.ted.org.tr>).

ŞNT’de yoksul ailelerin çoğu zaman çocuklarını okula göndermesini engelleyen masraflarının (okul kitapları, okul kıyafetleri, okul ücretleri) karşılanması yoluyla, çocukların eğitimlerine devamlarını, yoksul aile çocuklarının doğum sonrası temel sağlık ve beslenme hizmetlerinden (aşılama, büyümenin gözlemlenmesi ve yetersiz beslenme bozukluklarını giderme) yararlanmalarını, gebeliklerin takibi ile doğum öncesinde gebelik risklerinin önlenmesini, gebelik sırasında karşılaşılabilecek olan sorunlara anında müdahale edilmesini, aşılarının zamanında ve tam olarak yapılmasını, gebelik anemisinin korunmasını, tedavisini ve doğumun güvenli olarak hastanede yapılmasını sağlamak amaçlanmaktadır. (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2004: 7).

Bu amaçla, çocuklarda ve ailelerde olumlu davranış değişikliği yaratmak ve devam ettirmek için, Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ile koordineli çalışılmaktadır. Bu kapsamda, anne adaylarının düzenli sağlık kontrollerini yaptırıp yaptırmadıkları, ailelerin çocuklarına düzenli olarak sağlık kontrolü yaptırıp yaptırmadıkları ve çocukların okula devam edip etmedikleri kontrol edilerek yardımların devam etmesi veya kesilmesi öngörülmektedir.

Bu kapsamda uygulamanın oldukça geniş bir ölçeğe sahip olması, uygulamanın etkinliği ve verimliliği açısından “Pilot Uygulama” boyutunun gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Pilot uygulamayı takiben, deneyim ve bulguların ışığında yaygınlaştırma aşamaları başlatılmıştır.

Devlet Planlama Teşkilatı’nın (DPT) çalışmalarını yürüttüğü Dokuzuncu Kalkınma Planı hazırlıkları kapsamında oluşturulan Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu’na göre, Şartlı Nakit Transferi Yardımları için 2005 yılı sonu itibariyle 1 milyon 117 bin 147 kişi başvuruda bulundu. Türkiye’deki hane halkı sayısının 17 milyon 96 bin 537 olduğu dikkate alındığında, söz konusu yoksulluk yardımından yararlanmak için başvuruda bulunanların toplam hane halkının % 6.5’ine denk geliyor. Başka bir deyişle Türkiye’deki her 100 aileden 7’si yoksulluk yardımından yararlanmak

için başvuruda bulundu. Şartlı Nakit Transferi'nden yararlanmak için başvuruda bulunanların % 62'sine denk gelen 697 bin 904'ü bu yardımlara hak kazandı. Bu da her 100 aileden birinin yoksulluk yardımı aldığını gösteriyor (<http://www.hurriyet.com.tr>).

2005 yılı sonu itibariyle Şartlı Nakit Transferi kapsamında eğitim yardımından yararlanan sayısı 1 milyon 266 bin 252, sağlık yardımından yararlananların sayısı ise 731 bin 696 olarak belirlenmiştir (<http://www.gencturkhaber.com>). Lisede okuyan kız çocuklarının oranı % 45 iken yapılan yardımlar sayesinde bu oran % 74 olmuştur (<http://haber.mynet.com>).

3.4.1. Bilgilendirme ve Tanıtım Kampanyaları

Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamındaki Şartlı Nakit Transferi uygulamasının bilgilendirme ve tanıtım kampanyaları yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde gerçekleştirilmektedir. Hangi il, ilçe veya bölgede olursa olsun, tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları ŞNT uygulaması devam ettiği sürece devam edecektir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Bu çerçevede, SYDGM tarafından yürütülen faaliyetlerin kamuoyuna duyurulması ve kamuoyu desteğinin sağlanması amacıyla, vakıflara dağıtımı yapılan tanıtım kitapçıkları, afişler, broşürler ve tanıtım filmleri gibi araçlarla etkin iletişim kurularak kamuoyunun ve hedef kitlenin yürütülen faaliyetlerden haberdar olmaları sağlanmaktadır.

Yerel düzeyde SYD Vakıflarının kamuoyu bilgilendirmesi amacıyla öğretmenler, sağlık personeli ve muhtarlarla yakın ve kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde çalışmalar yapılmaktadır. Kamuoyu bilgilendirme çalışmaları sırasında, ŞNT uygulaması kapsamında vatandaşların bilgilendirilmesinde,

başvuruların alınmasında, veri doğrulamada ve takiplerin yapılmasında ortaklaşa çalışılacak olan kişi ve kurumlarla bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.

Vakıflar, İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve İl Sağlık Müdürlükleri ve İlçe Sağlık Grup Başkanlıkları ile muhtarların da katılacağı bilgilendirme ve çalışma toplantıları düzenlemekte, bu kapsamda uzak köylerden başlanmak üzere okullar ve sağlık merkezleri gibi kurum ve kuruluşlar ile öğrenciler, muhtarlar, öğretmenler, hemşireler ve doktorlar gibi kişiler ile yapılan toplantılar veya yerel basın yoluyla hedef kitleye ulaşan duyurular yapılmaktadır.

3.4.2. Başvurular

Yerel, bölgesel ve ülke çapında yapılan tanıtım kampanyalarını takiben, SYDV'lere başvurular yapılır. Başvuruların alınması ve sisteme girilmesi, yılın her günü devam etmektedir. Başvurular SYDV'lere yapılabildiği gibi eğitim yardımları için ilköğretim okullarına, sağlık yardımları için de sağlık ocaklarına başvuru yapılabilir.

3.4.2.1. Kimler Başvurabilir?

Ekonomik güçlükler nedeniyle çocuklarını okula gönderemeyen ve düzenli sağlık kontrollerini yaptıramayan, nüfusun en yoksul % 6'lık kesimine dahil olan aileler, ŞNT'nin temel hedef kitlesidir. Bu kapsamda, sosyal güvencesi olmayan bebek bekleyen, 0-6 yaş grubu veya okul çağında çocuğu olan aileler, ŞNT uygulamasından faydalanmak üzere başvuru yapabilirler (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Başvuruların anneler tarafından yapılması teşvik edilmektedir. Annenin hayatta olması durumunda, ödemeler anneler adına açılan hesaplara yapılacağı için, başvurunun anneler tarafından yapılması gerekmektedir. Babanın aile adına başvurmak istemesi durumunda, babanın başvurusu geri çevrilmez; ancak, ödemenin anneye yapılabilmesi için başvuru formunun eksiksiz olarak doldurulması ve annenin nüfus cüzdanı fotokopisi istenmektedir. Annenin vefat etmiş olması veya ailede boşanma olması durumunda, şayet velayetin babaya verildiği gerekli belgelerle ispat edilirse, çocuğun babayla yaşadığı başvuru formunun ilgili sorusunda açıkça belirtilerek ödemeler babaya yapılmaktadır.

Anne ile baba arasında resmi nikah olmaması ve aynı zamanda babanın veya annenin başka birisiyle resmi nikahı bulunmaması durumunda, resmi nikah ve resmi nüfus kaydı teşvik edilmektedir. Anne veya babanın başka birisiyle resmi nikahı olması durumunda ise, çocuklar kiminle yaşıyorsa başvuru çocuğun birlikte yaşadığı kişiden alınmaktadır. Çocuğun birlikte yaşadığı kişinin resmi vasi olmaması durumunda, bu çocuklar için yapılacak başvurular, başvuru sahibinin (anne, baba, teyze, dede, vb.) durumunun incelenmesi üzerine çocuğun o kişi ile yaşadığına dair resmi kanıt (ikamet belgesi) alınması ve Mütevelli Heyeti'nin başvuru sahibinin fayda sahibinden sorumlu olduğu ve fayda sahibi adayının eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanmak için şartlı nakit desteğine ihtiyaç duyduğunu resmi olarak onaylaması halinde, çocuğun birlikte yaşadığı kişiden alınmaktadır.

Başvuru sahiplerinin ve eşlerinin SSK, Bağ-Kur veya ES kurumlarında sosyal güvenceleri bulunuyorsa, bu kişilere Şartlı Nakit Transferi uygulamasından faydalanamayacakları belirtilir. Ancak yine de başvurmak isteyen kişilerin başvuruları alınır ve sisteme girilir; ancak başvuruyu yapan kişinin herhangi bir sosyal güvenceye sahip olduğu sisteme girilirse, bu kişinin hak sahibi olması sistem tarafından engellenmektedir. Başvuru sahibinin veya eşinin zorunlu Bağ-Kur veya tarım sigortalısı olması, maddi imkansızlıklar nedeni ile sigorta borcunu ödeyememesi ve bu durumun SYDV tarafından tespit

edilerek Mütevelli Heyeti tarafından resmi olarak onaylanması halinde, bu kişiler sosyal güvenceleri yokmuş gibi değerlendirilmektedir.

3.4.2.2. Başvuru Kayıt ve Kabul Belgeleri

Şartlı Nakit Transferi uygulamasından faydalanabilmek için bir başvuru formu doldurulmaktadır. Başvuru formları, dört bölüm halinde hazırlanmıştır. Formda, başvuru sahibinin, eşinin ve çocuklarının demografik bilgileri ile hane bilgileri sorulmaktadır.

Başvuru formlarının dağıtımı ile ilgili hangi yöntem tercih edilirse edilsin, formların eksiksiz olarak doldurulduğu vakıf çalışanları tarafından kontrol edildikten sonra teslim alınmaktadır. Başvurular, üç şekilde teslim alınabilir:

1. SYDV Merkezlerinde: Okuryazar olmayan veya başvuru formlarını doldurmada yardıma ihtiyacı olanlara, gerekli destek Vakıf personeli tarafından sağlanır.

2. Hanelerde: Ulaşım, sağlık, vb. nedenlerle SYDV merkezlerine gelemeyecek durumda olan kişilere kolaylık sağlamak amacıyla, SYDV personeli veya diğer kurumlardan görevlendirilecek geçici personel vasıtasıyla haneleri ziyaretle, başvuru formlarının doldurulup imzalanması sağlanabilir. Bu takdirde, formun doldurulmasından sorumlu kişi veya kurumlar, doldurulmuş ve imzalanmış formları SYDV merkezlerine toplu olarak teslim ederler.

3. Diğer: SYDV'ler tayin ettikleri mekanlarda (okul, spor tesisleri, köy odaları, sağlık evleri gibi toplum merkezlerinde) başvuru sahiplerine randevu vererek başvuruları kabul edebilirler. Böylece, ilçe vakfına gelemeyecek bölgelerin dışlanması önlenecektir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Başvuru sahipleri, başvuru formuna ek olarak ikametgah belgesi, başvuru sahibi ve çocuklarının nüfus cüzdan fotokopileri ile T.C. kimlik numaraları, öğrenci belgeleri (eğitim yardımı için), sağlık raporu (gebelik yardımı için), gerektiği durumlarda vasilik belgesi, yeşil kart sahipleri için, yeşil kartın ön sayfası ile vize yapılmış bölümünün fotokopisi, 2022 Sayılı Kanun kapsamında maaş alanlar için, maaş kimlik kartı fotokopisi, diğer başvurular için, çocuğun hem anne hem de babası (veya vasisi) adına SSK, BAĞKUR ve Emekli Sandığı'na kayıtlı olmadıklarına dair gerekli olan belgeleri getirmeleri gerekmektedir (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2004: 10).

Gebelik yardımı başvurularında, başvuru sahibinin getirmiş olduğu sağlık raporuna istinaden kişinin gebelik yardımı adayı olduğu belli olmaktadır. Hak sahibi belirleme işleminden sonra; kendisinin ya da eşinin hak sahibi olduğunu gören gebe kadın, sağlık ocağında gebelik muayenesini yaptırarak gebeliğinin kaçınıcı haftasında olduğunu gösterir belgeyi vakfa getirmektedir. Vakıf görevlisi, sisteme gebelik bilgisi girişini yapmaktadır. Bu giriş sırasında kadının gebelik haftası belgede belirtildiği şekilde işlenmektedir.

Kişilerin yeşil kartlarının başka bir ilçeden olması durumunda, yeşil kartı yokmuş gibi işlem görmektedirler. Bu başvuru sahipleri için gerekli tüm incelemeler yapılmaktadır. Kişiler yeşil kart almaya zorlanamazlar.

3.4.3. Şartlı Nakit Transferi Yazılımı

Şartlı Nakit Transferi uygulamasında tüm SYDV'lerce ortak web tabanlı bir yazılım geliştirilmiş olup, Şartlı Nakit Transferi uygulaması kapsamındaki tüm işlemler, web yazılımı üzerinde yapılmaktadır. Başvuru sahiplerinden toplanan başvuru formları, düzenli bir şekilde yazılım programına girilmektedir.

3.4.3.1. Başvuruların Değerlendirilmesi ve Hak Sahiplerinin Belirlenmesi

Şartlı Nakit Transferi uygulamasında başvuruların değerlendirilmesinde ve hak sahiplerinin belirlenmesinde bir takım kriterler söz konusudur. Bu kriterler şartlı nakit transferi yazılımında başvuru formlarının sisteme girişi ile puanlarının belirlenerek hak sahibi olabilmelerini sağlamaktadır.

3.4.3.1.1. Puanlama Formülü

Şartlı Nakit Transferi uygulamasında, toplumun en yoksul % 6'lık kesimi hedef kitle olarak belirlenmiştir. Bu hedef kitlenin objektif ve yansız bir şekilde belirlenmesi, programın başarısı ve sürdürülebilirliği açısından son derece önemlidir (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2004: 12).

Şartlı Nakit Transferi uygulamasının temel hedef kitlesi; ekonomik güçlükler nedeniyle çocuklarını okula gönderemeyen ve düzenli sağlık kontrollerini yaptıramayan nüfusun en yoksul kesimidir. 1994 Hane Halkı Gelir ve Tüketim Harcamalar Araştırması sonuçları üzerinden yapılan çalışmalara göre Türkiye nüfusunun % 6'sı çok yoksul nüfus olarak tespit edilmiş ve Şartlı Nakit Transferi programı için hedef kitle olarak kabul edilmiştir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Yoksulluğun tek bir tanımının olmaması ve bir çok faktörden etkilenmesi, yoksulu hedefleyen sosyal yardım programlarının dağıtımında zaman zaman zorlukların yaşanmasına neden olmaktadır. Bilimsel olmayan fayda sahibi belirleme yöntemleri sosyal yardımlardan yararlanmak için başvuran kişiler arasında dışlama ve kayırlara sebep olabilmektedir. Bu durum genel bir

şikayet haline geldiği zaman toplumun sosyal yardım kurumlarına duyduğu güven de azalmaktadır. Türkiye’de sosyal yardımların dağıtımında hedef kitle seçimi bilimsel temele dayalı değildir. Hedef kitle seçimi bazı sınırlı bilgi kullanılsa bile daha çok kişi ve komisyonların sağduyusuna bağlı olarak yapılmaktadır. Bu nedenle SRAP kapsamında yoksul ailelerin belirlenmesinde bilimsel ve sistemli bir hedefleme sistemi geliştirilmesi öngörülmektedir.

Hedef kitlenin belirlenmesine yönelik olarak yeni bir hedefleme mekanizması geliştirilmesi için bir puanlama formülü oluşturulmuştur. Puanlama formülü, hak sahibi belirleme işlemlerinin daha objektif ve bilimsel temellere oturtulmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Puanlama formülünün geliştirilmesinde kişi başına hane halkı tüketim harcaması hesaplanmıştır. Daha sonra kişi başına harcama değişkeni ile hane halkının demografik, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yaşam kalitesi gibi değişkenler arasında ilişki düzeyi belirlenmiştir. Buna göre başvuru yapan kişilerin başvuru formları üzerinden verdiği bilgiler bilgisayar ortamında puanlama formülü katsayıları ile çarpılmakta, böylelikle her hanenin yoksulluk puanı hesaplanmaktadır. Başvuru yapan kişilerin hesaplanan yoksulluk puanının belirlenen kesme noktasının altında kalması halinde eğitim ve sağlık yardımı almaya hak kazanan çocuklar, öğrenciler ve anne adaylarının aileleri belli olmaktadır (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2004: 12-13).

Puanlama formülü, DİE’nin yıllık bazda düzenli olarak yaptığı “Hane Halkı Gelir ve Tüketim Harcamaları” araştırmalarına dayalı olarak güncellenmektedir. Kullanılan puanlama formülü, hak sahibi belirleme işlemlerinin daha objektif ve bilimsel temellere oturtulmasını sağlamaktadır. Puanlama formülünde yer alan değişkenler, başvuru formlarına da entegre edilmiştir. Dolayısıyla, ŞNT Yazılımına başvurulara ilişkin veri girişleri yapıldığı anda, başvuru sahibinin puanı belli olmaktadır.

3.4.3.1.2. Hak Sahiplerinin Belirlenmesi

Başvuru sahiplerinin, Şartlı Nakit Transferinin hedef kitlesi olan % 6'lık kesime dahil olup olmadıklarının belirlenmesi amacıyla, bir "Kesme Noktası" belirlenmiştir. Kesme noktası, yazılım üzerinde, yalnızca SYDGM Proje Koordinasyon Birimi tarafından uygulanabilecek bir işlemdir. Başvuru sahipleri ile ilgili verilere bu kesme noktasının uygulanması sonucunda, eğitim ve sağlık yardımı almaya hak kazanan çocuklar, öğrenciler ve anne adayları belli olmaktadır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

3.4.3.2. Hak Sahiplerine İlişkin Bilgilerin Doğrulanması

Şartlı Nakit Transferi uygulamasından faydalanmak için yapılan başvuruların içeriğinin başvuru sahibinin beyanına dayalı olması, beyan edilen bilgilerin doğrulanmasının yapılması gerektirmektedir. Veri doğrulaması, SYDV'lerin personel kapasitesine göre, hak sahiplerinin çoğunluğuna, mümkün olmayan durumlarda ise hak sahipleri arasından rast gele seçilen ailelerin (en az % 70) hanelerinde sosyal inceleme yapılması anlamına gelmektedir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Doğrulama işlemi, geçici hak sahibi belirleme işleminden hemen sonra yapılmaktadır. Bilgi doğrulama işleminden sonra, vakıflar, ilgili vakıf elemanının görüşlerini yazdığı bir tutanak düzenleyerek ilgili kişinin dosyasına koyarlar. Başvuru sahiplerine itiraz hakkına sahip olduklarına dair bilgi verildiğini belirten bir bölüm de, başvuru sahibinin bilgilendirildiğine dair imzasının alınması suretiyle, veri doğrulama tutanağına eklenmektedir. Bilgiler yanlış ise, bu durumu tespit tarihinden itibaren, kişi hak sahibi listesinden çıkarılarak ve hak sahibi adaylığından süresiz olarak men edilmektedir. Kesin hak eden listesi, veri doğrulama işleminden sonra belirlenmektedir.

3.4.3.3. Ödemeler

Şartlı Nakit Transferi uygulaması kapsamındaki ödemeler için, T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü arasında bir protokol imzalanmıştır. Ödemeler, prosedürler ışığında, T.C. Ziraat Bankası şubeleri vasıtasıyla yapılmaktadır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Kesin hak sahibi listeleri temel alınmak suretiyle, PKB'nin Mali Yönetim Birimi aracılığıyla T.C. Ziraat Bankası'na talimat verilir ve T.C. Ziraat Bankası'nın ilgili şubelerinde hak sahipleri adına Şartlı Nakit Transferi hesapları açtırılır. Belirlenen tarihlerde eğitim ve sağlık yardımları kapsamındaki ödemeler yapılır. Eğitim ve sağlık yardımları, Eylül, Kasım, Ocak, Mart, Mayıs ve Temmuz aylarında ikişer aylık olmak üzere 12 ay süreyle ödenir. Gebelik yardımı ise, gebeliğin 2. ayından başlayacak şekilde gebelik süresince ve doğumu takiben iki ay süreyle ödenir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

3.4.3.4. Takip Prosedürü

Hak sahipliği konumu, belli koşullarla sürdürülmesi gereken bir konumdur. Şartlı Nakit Transferi kapsamındaki yardımlar, fayda sahibinin olumlu davranış değişikliğine bağlı olarak sürdürülecek yardımlar olduğundan, hak sahipliği konumu da, eğitim yardımı alan çocukların okula devam etmelerine, sağlık yardımı alan çocukların sağlık ve beslenme kontrolü için sağlık merkezlerine götürülmelerine ve anne adaylarının sağlık kontrollerini ve aşılarını düzenli olarak yaptırımları ile doğumlarını hastanede yapmalarına bağlıdır.

Eğitim fayda sahibi çocuğun devam ettiği okulun ve sağlık fayda sahibi çocuk ile anne adayının devam ettiği sağlık ocağının, ikametinin olduğu ilçeden farklı bir ilçede ya da ilde olması halinde, takip bilgilerinin devam edilen okul

idaresinden veya sağlık ocağından istenmesi suretiyle fayda sahibinin ŞNT uygulamasından faydalanması sağlanabilmektedir. Geçici dđnemli yer deđiŐikliklerinde, takip bilgilerinin o ilęedeki vakfa fayda sahipleri tarafından verilmesi ve bu bilgiyi alan vakfın da başvurunun olduğu vakfa bu bilgiyi iletmesi gerekmektedir.

Mevsim koşulları sebebiyle, özellikle de kış aylarında yolların kapalı olduğu il veya ilęelerde, okula veya sağlık ocaklarına devam edemeyen fayda sahipleri ile ilgili olarak, takip bilgileri girilemediği için bu fayda sahiplikleri askıya alınır, ancak feshedilmemektedir. Kış koşulları sona erdiğinde, toplu itiraz mekanizmasının baŐlatılması ve takip bilgilerinin geriye dđnük girilmesi ile, bu fayda sahipleri hem cari odemelerini hem de önceki ayların odemelerini toplu olarak alabilmektedir.

3.4.3.4.1. Eğitim Yardımı Takibi

Eğitim yardımı almaya hak kazanan fayda sahiplerinin okula devam koşulunu yerine getirip getirmediyelerinin kontrolü, Eğitim Yardımı Takip Formuyla yapılmaktadır. Eğitim yardımı almaya hak kazanan fayda sahibinin, her ay dđzenli olarak okula devam etmesi gerekmektedir. Eğitim yardımını dđzenli olarak alabilmenin koşulu her ay toplam eğitim gđnünün % 80'inde okula devam etmek ve aynı sınıfı bir kereden fazla tekrar etmemektir (Şartlı Nakit Transferi Eğitim ve Sağlık Yardımları Bilgi Broşürü 2007: 3)

3.4.3.4.2. Sağlık Yardımı Takibi

Sağlık yardımı almaya hak kazanan fayda sahiplerinin sağlık ocaklarına devam koşulunu yerine getirip getirmediyelerinin kontrolü, Sağlık Bakanlığı ve

PKB tarafından geliştirilen Sağlık Yardımı Takip Formuyla yapılmaktadır. Sağlık yardımı almaya hak kazanan fayda sahibinin, Sağlık Bakanlığı tarafından verilen çizelgeye göre düzenli olarak sağlık ocağına götürülmesi gerekmektedir. Sağlık yardımını düzenli olarak alabilmenin koşulu, sağlık takip çizelgesine göre çocukları düzenli olarak sağlık kontrolüne götürmektir. Sağlık takip dönemlerinde ise çocuk 0-6 aylıksa her ay, 7-18 aylıksa iki ayda bir, 19-72 aylıksa altı ayda bir düzenli kontrol gerekmektedir. Sağlık yardımlarının takibinde önemli olan, çocuğun kaçınıcı ayda doğduğudur. Tek aylarda doğmuş olan çocukların takibi tek aylarda, çift aylarda doğmuş olan çocukların takibi çift aylarda yapılmaktadır.

3.4.3.4.3. Gebelik Yardımı Takibi

Gebelik yardımı almaya hak kazanan fayda sahiplerinin sağlık ocaklarına devam koşulunu yerine getirip getirmediyelerinin kontrolü, Sağlık Bakanlığı ve PKB tarafından geliştirilen Sağlık Yardımı Takip Formuyla yapılmaktadır. Gebelik yardımı almaya hak kazanan fayda sahibinin, Sağlık Bakanlığı tarafından verilen çizelgeye göre düzenli olarak sağlık ocağına devam etmesi gerekmektedir. Kişi hak sahibi olduktan sonra sağlık ocağında yaptıracığı muayene sonrasında kaç haftalık gebe olduğunu gösterir belgenin sisteme girişini takiben, sistem tarafından gebelik takip bilgisi oluşturulmaktadır.

Sağlık yardımını düzenli olarak alabilmenin koşulu, anne adayının hak sahibi olmasını takiben doğuma kadar geçen süre içerisinde her ay sağlık kontrolünü düzenli olarak yaptırmasıdır. Takip dönemlerinde ise doğuma kadar her ay düzenli kontrol olması, doğumun hastanede yapılması ve doğumdan sonra 2 ay loğusalık kontrolü gerekmektedir. Erken doğum durumunda, doğum tarihinden itibaren loğusalık takip bilgileri oluşturulmaktadır. Bebeğin doğumda ölmesi halinde ise 2 ay süreli loğusalık yardımı yine verilmektedir. Doğumu

takiben bebeğin nüfus bilgilerinin vakfa teslim edilmesiyle, yeni doğan bebek sağlık fayda sahibi olarak sisteme kaydedilmektedir.

3.4.3.4.4. Askıya Alma

Kayıtlı fayda sahiplerinin Şartlı Nakit Transferi koşullarına uyumsuzluğu, haklarının askıya alınmasına neden olur. Askıya alınma nedenleri ise sağlık ve gebelik yardımlarında dönem içinde kararlaştırılan programdaki ziyareti yerine getirmeme, eğitim yardımlarında ise aynı sınıfın 1 kereden fazla tekrarı ve dönem içindeki aylık en az % 80 devam zorunluluğunu yerine getirmemidir.

3.4.3.4.5. Fesih

Şartlı Nakit Transferi hak sahipliği fesih nedenleri ölüm, programdan ayrılmayı talep etme, değerlendirme sonucu ayrılma, ev halkıyla ilgili bilgilerde sahtekarlığın kanıtlanması, üst üste 2 dönemde uyumsuzluk nedeniyle askıya alınmaktır (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2004: 18).

3.4.3.4.6. İtiraz Mekanizması

Hak sahibi olamayan veya hak kazandıktan sonra hakkı askıya alınan ya da feshedilen kişiler için bir itiraz süreci vardır. İtiraz prosedüründe hak sahibi olamayan başvuru sahibi veya hak sahipliği feshedilen hak sahibi, SYDV bürosuna itiraz başvurusunda bulunur. İtiraz sahibine, Mütevelli Heyetinin toplanacağı tarihler itibariyle randevu verilir. Heyet, vakaları gözden geçirir ve gerekirse ilave bilgilere başvurur. Mütevelli Heyeti tarafından kabul ya da ret kararı alınır ve itiraz kararı, yazılım programına girilir ve başvuru sahibine yazılı

olarak bildirilir. Kabul edilen itirazlar, bir sonraki hak sahibi belirleme işleminde değerlendirilmek üzere PKB'ye yazılı olarak bildirilir.

3.4.4. İzleme ve Değerlendirme Performans Göstergeleri

Şartlı Nakit Transferi kapsamında hedeflerinin gerçekleşip gerçekleşmediği ile ilgili olarak, temel performans göstergeleri kullanılmaktadır. Vakıflar tarafından başvuru formlarından veri tabanına aktarılan veriler, izleme ve değerlendirmeye dayanak oluşturacak ana veri kaynaklarıdır. ŞNT'nin sonuçlarını test eden esas öge, uygulamanın söz konusu fayda sahipleri üzerindeki etkisidir. Uygulanan programların hedef kitle üzerinde yarattığı etkilerin belirlenmesi açısından, etki değerlendirmesi araştırması yapılması öngörülmektedir. İzleme ve etki değerlendirme araştırmasında göz önüne alınan unsurlar eğitim yardımları için ŞNT eğitim yardımı fayda sahiplerinin sayısı, yoksul kesimde okula kayıt oranında artış, fayda sahipleri arasında okula gitme oranındaki net artış, fayda sahipleri arasında okulu bırakma oranındaki net azalma, fayda sahiplerinin okula devam ve başarı durumundaki değişim, temel eğitimi tamamlayıp (özellikle kız öğrencilerden) liseye devam edenlerin oranındaki artış, sağlık yardımları için ŞNT sağlık yardımı fayda sahiplerinin sayısı, yoksul kesimde çocukların sağlık merkezlerine kayıt oranında artış, yoksul aileler arasında sağlık merkezlerini kullanım yüzdesindeki net artış, 0-6 yaş arası çocuklarda aşılama oranlarındaki net artış, çocuk ölüm oranlarında azalma, çocuk hastalıkları oranlarındaki azalma önemlidir.

Gebelik yardımlarında ŞNT gebelik yardımı fayda sahiplerinin sayısı, yoksul kesimde gebelik sağlık merkezlerine kayıt oranında artış, gebelerde tetanos aşısı oranlarındaki artış, doğum öncesi bakım alma oranında artış, doğumların hastanede yapılma oranında artış, doğum sonu bakım alanların oranında artış, anne ölüm oranlarında azalma ile genelinde fayda sahiplerinin yaşam standardındaki değişme (gıda tüketimi vb.), tüketim biçimi ve düzeyinde

değişim, sosyal göstergelerde artış (resmi nikah, nüfusa kayıt, vb.), hane içi kaynak dağılımına ve güç ilişkilerine etkisi, hedefleme sisteminin topluluk ilişkilerine etkisi, izleme ve etki değerlendirme aşamasında önem arz etmektedir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Etki değerlendirme araştırması kapsamında fayda sahipleri arasında temel araştırmanın gerçekleştirilmesi kapsamında temel veriler, kişilerin programdan yararlanmak için başvurduklarında doldurdıkları ve kendilerine, çocuklarına ve haneye ilişkin temel bilgileri sorgulayan başvuru formundan elde edilmektedir. Bunun yanında örnek olarak alınmış haneler üzerinde detaylı bir anket çalışması yapılmaktadır. Aynı çalışma, bu grupla benzer sosyo-ekonomik özellikler taşıyacak olan kontrol grubu için de yapılmaktadır.

Takip araştırmasında, çocukların sağlığı ve eğitimi başta olmak üzere, programın hane refahı üzerindeki etkisini değerlendirecek sorulara yer verilmektedir. Aynı çalışmada, programın yoksulu belirlemede kullandığı puanlama formülünün başarısını, yoksula ulaşılabilirliğini değerlendirmek için anket soruları da yer almaktadır. Hane halkı anketi verilerinden sağlanan bulguları tamamlamak için, programın örnek bir grup üzerindeki etkisinin nitel değerlendirmesi de etki değerlendirme işlemine dahil edilmektedir. Ayrıca, T.C. Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nün onayı ile Başbakanlık temsilcisinin başkanlığında, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün denetim uzmanlarından oluşan 10 kişilik Ön Denetleme Kurulu, 3'er aylık periyotlarla rapor sunmaktadırlar. Bu raporların zamanında sunulması için, Ön Denetleme Kurulu'nca belirlenen tarihlerde toplanılarak, bir çalışma programı hazırlanır ve belirlenen program ve takvim doğrultusunda denetleme çalışmaları yapılarak rapor hazırlanmaktadır.

Bu çalışma, üç ayda bir örneklem bazında yapılan uygulama denetimleriyle desteklenmektedir. Bu denetimlerde, fayda sahiplerinin seçiminde kullanılan

puanlama formülünün doğruluğu, fayda sahiplerinin uyumluluk düzeyi ve işletme sistemlerinin güvenilirliği değerlendirilmektedir. Denetimlerin sonuçları, düzeltici önlemlerin zamanında alınmasını sağlamaktadır (Şartlı Nakit Transferi El Kitabı 2004: 20).

4. YEREL GİRİŞİMLER

Yerel Girişimler (YG), Türkiye'nin kırsal ve kentsel alanlarında yaşayan yoksul insanlara yerinde istihdam içerecek şekilde daha fazla gelir sağlayıcı projeleri ile yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik eğitim ve sosyal hizmet projelerinin desteklenmesini öngörmektedir (<http://www.siteresources.worldbank.org>).

Yerel Girişimler çerçevesinde, 2005 yılına kadar onaylanan 2.648 proje kapsamında 111.046 yararlanıcı için toplam 72 milyon ABD doları kaynak tahsis edilmiştir. Gelir getirici projeler ile, 33.450 aileye destek sağlanmış olup, geçici istihdam alt-bölümü kapsamında onaylanan 109 proje ile 3.073 vatandaş kısa süreli de olsa istihdam edilmiş ve bu vasıta ile ödeneksizlik sebebiyle gerçekleştirilemeyen birçok kamu yararına hizmet yerine getirilmiştir. İstihdam eğitimine yönelik olarak onaylanan 87 proje ile 3.523 kişiye istihdam olanağı bulabilecekleri konularda eğitim verilmiş, sosyal hizmetlere yönelik 200 proje ile yaşlılar, özürlüler, kadınlar, işsiz gençler ve sokakta yaşayan çocuklar gibi dezavantajlı konumda olan 71 bine yakın vatandaşımıza çeşitli konularda hizmet verilmiştir (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü-Sosyal Riski Azaltma Projesi-Proje Koordinasyon Birimi 2005: 2).

4.1. Yerel Girişimler Projeleri

Yerel Girişimler yoksul ve işsiz gençlere eğitim ve çeşitli sosyal hizmet projeleriyle doğrudan destek olma yanında, proje uygulamalarında da gençliğin dinamizm ve enerjisinden yararlanmayı planlamaktadır (<http://www.siteresources.worldbank.org>).

3294 sayılı Yasa ile oluşturulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarıyla, yine aynı yasaya göre oluşturulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığı ile yasanın hedef kitlesinde bulunan yoksul vatandaşların temel ihtiyaçlarının (gıda, giyim, eğitim, sağlık gibi) karşılanmasına yönelik doğrudan yapılan sosyal yardımların yanı sıra, proje bazında gelir getirici projeler, istihdam amaçlı eğitim projeleri ve işbirliğine dayalı sosyal yardım ve sosyal hizmet projelerine destek sağlanacaktır.

Hedef kitlesinde yer alan vatandaşların toplumsal ihtiyaçlarının karşılanarak topluma entegre olması ve ekonomide aktif üretken duruma geçerek, sürdürülebilir gelire ulaşmaları amaçlanmaktadır. Türkiye'nin yoksul kesimlerinin gelir elde etme ve istihdam fırsatlarını artırmaya yönelik çabalarının desteklenmesini öngören Yerel Girişimler kapsamında, yoksul insanların gelir ve hayat standardını yükseltebilmek amacı ile Gelir Getirici Projeler, İstihdama Yönelik Beceri Kazandırma Eğitimleri, Toplum Yararına Çalışmalar İçin Geçici İstihdam, Sosyal Alt Yapı ve Hizmet Merkezlerinin Kuruluş ve Geliştirilmesi, Toplum Kalkınmasına Yönelik Kapsamlı Çalışmalar hazırlanıp uygulanabilecek proje konularıdır.

4.1.1. Gelir Getirici Projelerin Amaç ve Kapsamı

Gelir getirici küçük ölçekli projelerin amacı, yoksul birey veya hanelerin kendi geçimlerini sağlayacak işleri kurmaları, gelir elde etmeleri ve başlattıkları çalışmalarını uzun süre devam ettirebilmeleridir. Uygulanacak projelerin teknik ve ekonomik olarak yerel koşullara uygunluğu yanında, üretilecek ürün veya hizmetin yöresel satış ve pazarlama olanaklarının bulunması gerekmektedir (Yerel Girişimler 2004: 3).

SRAP-YG'ye, fayda sahipleri tarafından kişisel başvurular yapılabilir ancak, başvuruların mümkün olduğunca grup bazlı olması tercih edilmektedir. Projelerin grup bazlı olması, uygulama süreci ve sonrasında, gerekli teknik destek hizmetlerinde etkinliği sağlayıcı büyüklüğe sahip olunması açısından önemli olmaktadır.

4.1.1.1. Proje Konuları

Gelir Getirici Projeler için herhangi bir konu sınırlaması bulunmamaktadır. Mevcut ekonomik faaliyetlerde üretim ve verim artışı sağlanması ya da potansiyel kaynaklardan yararlanarak gelir elde edilebilmesi amacıyla; bitkisel ya da hayvansal üretim, tarımsal ürün işleme, el sanatları, hediye-turistik eşya üretimi, ticaret, perakendecilik, satış-pazarlama, metal-ağaç işleri, marangozluk, vb. her türlü konuda proje sunulabilir (Yerel Girişimler 2004: 5).

4.1.1.2. Gelir Getirici Projelere Verilen Destek Miktarı

Gelir getirici projeler için kentsel alanda 5.000 dolar, kırsal kesimde yoksul birey ya da hane başına en fazla 3.000 ABD dolarına eşit YTL tutarına kadar

destek sağlanmaktadır. Kişisel limitleri geçmemek üzere, birden fazla kişinin bir araya gelerek uygulayacağı grup bazlı ortak projelerde, toplam bütçe 100.000 ABD doları eşdeğeri YTL'yi aşamaz (Yerel Girişimler 2004: 3).

4.1.1.3. Gelir Getirici Projelerin Değerlendirilmesi

Yoksul ailelerin geçimine katkı sağlayacak gelir elde edilmesi ve bunun devamlılığının olması, projenin uygulanması sonucu elde edilecek ürüne ve üretilecek miktara bölgesel talep olması, zorunlu olmamakla beraber, öz kaynak katkısı dikkate alınmaktadır. Bütçenin % 10'undan az olmayacak maddi veya aynı nitelikteki öz kaynak katkısı, projenin sahiplenme düzeyini göstermesi değerlendirmede dikkate alınan önemli konular olabilmektedir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

4.1.2. İstihdama Yönelik Beceri Kazandırma Eğitimleri

Bu tür projelerin amacı, yoksul kadınlar ve işsiz gençlere düzenlenecek kısa süreli kurslarla çeşitli teknik ve sosyal beceriler kazandırılması ve bu kişilerin daha nitelikli iş bulmalarına katkı sağlanmasıdır (Yerel Girişimler 2004: 7).

Eğitimlerde benzer konularda çalışma yapan kamu ve sivil toplum kuruluşları (vakıf, dernek, sanayi, ticaret ve esnaf odaları, kooperatif, birlik vb.) ile işbirliği yapılarak istihdam güvencesi sağlanmaya çalışılacaktır (<http://www.tzob.org.tr>).

4.1.2.1. Proje Konuları

Meslek edinme veya kendi işini kurmaya yönelik istihdam eğitimlerinde konu sınırlaması yoktur. Ahşap, taş, toprak, metal işleme, dokumacılık vb. el sanatları veya kentsel alanlar için sekreterlik-ön muhasebe, tesisatçılık, bahçıvanlık, bakıcılık vb. hizmet sektöründe iş bulma güvencesi olan her türlü konu bu kapsamda desteklenebilmektedir.

4.1.2.2. Eğitim Projelerine Verilen Destek Süresi ve Miktarı

Verilecek destek, eğitim süresince proje masraflarının karşılanması şeklinde olmaktadır. Katılımcı sayısına göre değişmekle birlikte, projelere sağlanacak destek miktarı 50.000 ABD doları eşdeğeri YTL'yi aşmayacaktır. Proje kapsamında edinilen malzeme ve ekipmanın, proje sonunda kullanım hakkı veya devri konusu finansman sözleşmesinde belirtilecektir. İstihdam eğitimi projelerinde ortalama süre 6-8 ay olup çok özel durum ve koşullar için süre, bir yılı geçmeyecektir (Yerel Girişimler 2004: 4).

4.1.2.3. Değerlendirmede Dikkate Alınan Önemli Konular

İstihdam eğitimiyle sağlanacak faydanın, kazanılacak becerinin somut olarak belirtilmesi, eğitim sonunda kursiyerlerin iş bulma veya kendi işini kurup gelir elde etme olanağına sahip olması, düzenlenen eğitimlerden mümkün olduğunca fazla sayıda kişinin yararlanacak olması, eğitimin farklı gruplarla tekrarlanması talebi, ilk uygulamanın başarı düzeyine bağlı olduğundan değerlendirmede dikkate alınan önemli konulardır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

4.1.3. Toplum Yararına Çalışmalar İçin Geçici İstihdam

Toplumun ortak yararı için uygulanacak çeşitli projelerde ihtiyaç duyulan işgücünün kısa süreli istihdamla karşılanması, yoksul işsizlerin çalıştırılması ve bu kişilerin geçici de olsa para kazanıp aile geçimine katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Toplum yararına yapılacak işler arasında içme-kullanma suyu temini, sulama sistemlerinin bakım ve onarımı, küçük ölçekli kanalizasyon-atık su arıtma, yol, park-piknik alanlarının temizliği ve onarımı, ağaçlandırma, erozyon önleme, aşılama, ilaçlama, budama, doğal kaynakların korunması, geliştirilmesi vb. işler sayılabilir (<http://www.la21turkey.net>).

4.1.3.1. Geçici İstihdam Projelerine Destek Miktarı

Bu kapsamda istihdam edilecekler için ödenecek ücret, kişi başına 3.000 dolar, projelerin toplam bütçesi ise, 75.000 ABD doları eşdeğeri YTL'yi aşmayacaktır. Geçici istihdam projelerinde ödenecek ücretler asgari ücretten fazla olmayacak ve bu kişiler mutlaka yasal mevzuata uygun olarak çalıştırılacaklardır. Projelerin bütçelerinde malzeme, ekipman ve diğer girdilere ayrılan pay % 30'u geçmeyecektir. İstisnai durumlarda daha yüksek orandaki malzeme, ekipman talebi Yürütme Kurulunca değerlendirmeye alınacaktır (Yerel Girişimler 2004: 5).

4.1.3.2. Geçici İstihdam Projelerinin Değerlendirilmesi

Projelerin süresinin 6 ayı geçmemesi, uygulanacak projelerin herhangi bir kamu kuruluşunun asli görev alanına girmemesi, toplum içinde dezavantajlı

konumda bulunan kadın, işsiz genç ve engelli bireylere öncelik verilmesi ve yapılacak işle ilgili kısa süreli eğitim düzenlenmesi, projede öncelikle "belirli kişilere" düzenli iş, gelir sağlanmasından çok, ortak çaba veya girişimle başlatılan çalışmaları tamamlayıcı "zorunlu işgücünün" desteklenmesi amaçlanmaktadır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

4.1.4. Sosyal Alt Yapı ve Hizmet Merkezlerinin Kuruluş ve Geliştirilmesi

Bu kapsamda sokakta çalışan veya yaşayan çocuklar, engelliler, yaşlılar, korunmasız kadın ve erkekler, işsiz gençler ve yoksullara sağlanan düşük maliyetli sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması için toplum veya sosyal amaçlı merkezlerin kurulması yada mevcut merkezlerdeki programların çeşitlendirilmesi amaçlanmaktadır (Yerel Girişimler 2004: 11).

Ayrıca, evinden ayrılmak zorunda kalan veya uygun olmayan koşullarda barınan evsiz veya yarı-göçer gruplara yönelik geçici konut, sığınma, barınma evi vb. mekanların yapımına destek verilmesi amaçlanmaktadır. Yine semt lokali, kültür, okul, sağlık merkezi, üretim atölyesi vb. ortak kullanım alan ve mekanlarının tadilat ve onarımı da bu kapsam içinde değerlendirilebilecektir (<http://www.la21turkey.net>). Bu kapsamdaki tüm projelerde öncülüğün Sivil Toplum Kuruluşları ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) tarafından yapılması beklenmektedir.

4.1.4.1. Sosyal Hizmet Projelerine Destek Miktarı

Sosyal hizmetler projelerine verilecek destek miktarı 200.000 ABD doları eşdeğeri YTL'yi aşmayacaktır. Sosyal hizmet amaçlı merkezlerin genel işletme giderleri en fazla iki yıl süreyle desteklenebilmektedir (Yerel Girişimler 2004: 6).

4.1.4.2. Sosyal Hizmet Projelerinin Değerlendirilmesi

Bu merkezlerde hizmet verilen yoksul kadın, işsiz genç, çocuk ve yaşlıların üretici hale getirilmesi ve gelir getirici faaliyetlere yöneltilmesi, engelli bireylere eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri verecek merkezlerde sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik çalışmaların planlanması, ortak kullanıma yönelik çeşitli tesislerin yapımı veya bakımında, maliyetin yararlanıcıların ekonomik gücünü aşması ve kamu hizmetlerinin alınmasının mümkün olmadığı durumlarda geçerli olabilecektir (Yerel Girişimler 2004: 7).

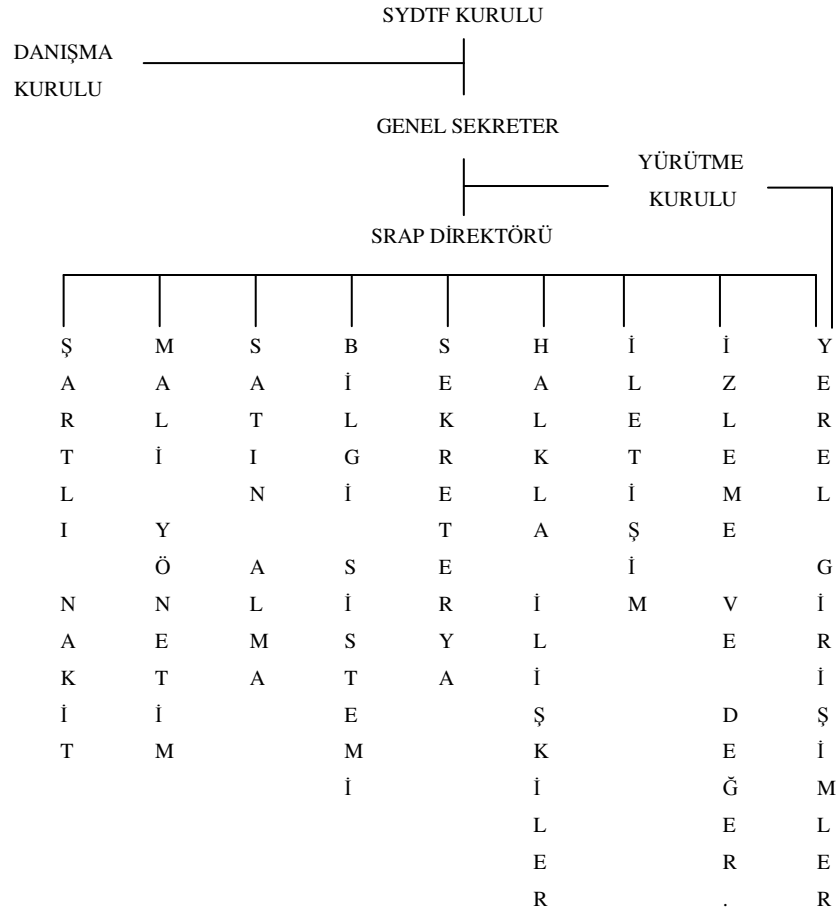
4.1.5. Toplum Kalkınmasına Yönelik Kapsamlı Çalışmalar

SRAP Yerel Girişimler kapsamında 2004 yılı son çeyreğinde uygulamaya konulan yeni bileşen Toplum Kalkınması Programları'dır. Daha geniş alanlarda "Bütüncül Yaklaşımla" birbirini tamamlayıcı gelir-üretim, eğitim-beceri geliştirme, altyapı, sosyal hizmet ve çevresel projeler geliştirilen bir program çerçevesinde birlikte uygulanabilecektir. Örneğin; hayvancılığı geliştirme programları, organik tarımın geliştirilmesi, eko-turizm projeleri, mikro havza geliştirme programları, eğitim-üretim, satış-pazarlama organizasyonları bu grupta yer alır (<http://www.tzob.org.tr>). Yerel girişimlere eklenen bu bileşen kapsamında, uygulanacak projelerin tutarı yukarıda belirtilen limitleri aşmayacak ve programın toplam bütçesi ise, 500.000 ABD doları karşılığı YTL'yi geçmeyecektir (Yerel Girişimler 2004: 7).

4.2. Kurumsal Yapı

SRAP ve ona bağlı Yerel Girişimler Bileşeni, SYDTF bünyesindeki Proje Koordinasyon Birim (PKB) tarafından yürütülmektedir. PKB'nde Proje Direktörüne bağlı olarak çalışan dokuz ayrı bölüm bulunmaktadır.

Şema 2.1. Organizasyon Şeması

Kaynak: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu, Yerel Girişimler 2004, s: 13

4.2.1. Proje Koordinasyon Birimi ve Yürütme Kurulu

PKB, projenin her alandaki yönetiminden sorumludur. YG bileşeni için yapılan başvuruların incelenmesi, önceliklerin belirlenmesi, alt-projeler için danışman kişi veya kuruluşların seçilmesi, taslak sözleşmelerin hazırlanması, uygulama aşamasındaki alt-projelerin izlenmesi, ibraz edilen faturaların incelenmesi ve bunlarla ilgili aktivitelerin tamamı PKB'nin sorumluluğu altındadır (Yerel Girişimler 2004: 14). Yerel Girişimler Yürütme Kurulu, bu

bileşene gelen alt-proje başvurularının değerlendirilmesi, onaylanması veya reddedilmesi çalışmalarını yapmak üzere toplanmaktadır.

4.2.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulu

SYDTF Kurulu, SYDTF ile ilgili bütün kararların alındığı yetkili birimdir. Kurul, Başbakan tarafından atanmış bir Devlet Bakanının başkanlığında toplanan Başbakanlık Müsteşarı, Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, SHÇEK Genel Müdürü ve Vakıflar Genel Müdürü'nden oluşur. SYDTF Kurulu kararları Başbakan'ın onayı ile uygulamaya konur. SYDTF Kurulu, YG bileşeninden faydalanmak için yapılan başvurulardaki alt-projeleri, Dünya Bankası'nın değerlendirmesinden sonra inceler ve uygunsa onaylamaktadır (Yerel Girişimler 2002: 12).

4.2.3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

Proje etkinliklerinin ayrılmaz bir parçası olarak PKB tarafından her zaman idari, mali ve proje yönetim desteği verilen vakıflar, yöresel ihtiyaçların ve yöreye uygun projelerin belirlenmesi, yöredeki bütün araştırma ve incelemelerin yapılması, alt-proje başvurularının kabul edilmesi ve yorumlanması, finansman sözleşmelerinin hazırlanması ve imzalatılması, danışman olarak işbirliği yapılacak kişi ve kuruluşların belirlenmesi, uygulama aşamasındaki alt-projelerin izlenmesi, bu alt-projelerin yöresel olarak yönetilmesi, izleme ve değerlendirme sonuçlarına ilişkin raporların PKB'ye sunulması Vakıfların sorumluluğu altındadır (Yerel Girişimler 2004: 14-15).

4.3. Yararlanıcılar ve Yararlanıcıların Belirlenmesi

Yerel Girişimler bileşeninin öncelikli ve doğrudan yararlanıcı grubunu kırsal ve kentsel alanda yaşayan, ihtiyaç sahibi birey ve haneler oluşturmaktadır. Dolaylı yararlanıcılar, proje uygulamalarının olumlu sonuçlarından etkilenmesi beklenen aynı yada yakın yerleşimlerdeki diğer kişi ve kuruluşlar olabilmektedir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Nüfusun en yoksul % 36'lık kesimine dahil olan aileler yerel girişim bileşeninin yararlanıcılarıdır. Yerel girişimler, kalkınma ve sosyal hizmetlere ulaşma imkanı kısıtlı olan yoksul kadınlara özel önem ve öncelik vermektedir. Ayrıca nüfusa kayıtlı olmayan kitleye ulaşmayı amaçlamaktadır. Bu hedef kitledekilerin öncelikle nüfusa kayıt olması teşvik edilmekte, sonra da yerel girişim bileşeninin küçük ölçekli gelir getirici projeler, istihdam edilebilirlik eğitimi, geçici istihdam veya sosyal hizmetler alt bileşenlerinden faydalanması sağlanmaktadır (Yerel Girişimler 2004: 3-4).

Yerel girişimler kapsamında uygulanacak projelerin herhangi birinden faydalanabilmek için, kesinlikle yoksul kesim içinde yer almak gerekmektedir. Bu nedenle SRAP'ın Yerel Girişimler Bileşeni,"Girişimci Destek" yada "Sivil Toplum Güçlendirme" uygulamalarından farklıdır. Ayrıca YG kapsamında değerlendirilmesi istenecek herhangi bir projenin "Fayda Sahiplerinin", mutlaka ihtiyaç sahibi olması gerekmektedir.

Başvuru sahiplerinin yararlanıcı olup olmadığının belirlenmesi için bir puanlama formülü geliştirilmiştir. "Fayda Sahibi Başvuru Formu", kişi ve hanenin ekonomik ve sosyal durumu ile yaşanan konuta ilişkin genel bilgilerden oluşmaktadır. Projeden yararlanacak her kişi adına doldurulacak bu formdaki bilgiler bilgisayara girilmekte ve yoksulluk puanı hesaplanmaktadır. Hesaplanan

puan, proje yönetimine belirlenen sınır puanının altında ise, başvuru yapan kişi, proje desteğinden yararlanabilmektedir.

4.4. Hizmet Sağlayıcılar

İhtiyaç duyulması halinde YG kapsamındaki projelere, uygun nitelik ve yeterli deneye sahip kişi yada kuruluşlardan kısa veya uzun süreli danışmanlık hizmeti alımı dahil edilebilmektedir. Danışmanlar, uygulamalarda karşılaşılabilecek muhtemel riskleri azaltmak öngörülen sonuçlara ulaşılmasını güvenceye almak için, projeleri doğrudan yönetecek veya yürütülmesi sürecine katkıda bulunacak uzman kişi, özel şirket veya sivil toplum örgütleridir. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları ve ilgili kamu kuruluşları, kendi birikim ve deneyimlerine uygun, benzer içerikteki projelerin uygulanmasına "Gönüllü Danışmanlık" şeklinde destek vermeye devam edebilirler. Sosyal Riski Azaltma Projesi, yoksul kesime götürülen hizmetlerde şeffaflık ve sivil toplum kuruluşlarının sürece daha fazla katılımına fırsat verilmesi ilkesini benimsemiştir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Danışmanların ekonomi, tarım ekonomisi, işletmecilik, pazarlama, endüstri mühendisliği, ziraat, su ürünleri, veterinerlik, mikro finansman, toplum gelişimi, sosyal bilimler ve bunlarla ilgili öğrenim görmüş ve küçük ölçekli proje hazırlama, uygulama ve değerlendirme konularında deneyimli olması gerekmektedir. Danışmanlardan alınması planlanan hizmetler arasında proje geliştirme, uygulamaları yönetme, yönlendirme, proje değerlendirme, piyasa araştırması, saha araştırması, sektör veri toplama, analiz yapma, denetleme, raporlama, eğitim verme, eğitim organize etme, alt-proje uygulamaları, ilgili vakıf adına izleme, kontrol etme v.b hizmetleri sayılabilmektedir (Yerel Girişimler 2003: 13-15).

4.5. Başvuru Süreci

SRAP'a fayda sahipleri tarafından kişisel alt-proje başvurusu yapılması mümkündür, ancak tercih edilen, alt-projelerde danışmanlar ile çalışılması ve bu başvuruların danışmanlar tarafından yapılmasıdır. Ayrıca alt-proje başvurularının kişisel bazlı değil grup bazlı olması başvurunun incelenmesinde öncelik sebebidir.

4.5.1. Kimler Başvurabilir?

Fon ve vakıfların kuruluş amaçları doğrultusunda yoksul ve herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşu kapsamında güvence sahibi olmayan kişiler proje desteklerinden yararlanabilmektedir. Vakıflar, fayda sahiplerinin uygunluk durumunu inceler ve mütevelli heyet kararıyla onaylamaktadırlar. Bireysel ya da grup bazlı olarak hazırlanan başvurular, projenin uygulama alanındaki vakıflara yapılmaktadır. Daha yaygın alanlarda, birden fazla projenin birlikte uygulanmasını öngören "Geniş Kapsamlı" projeler için başvurular doğrudan PKB'ye yapılmaktadır.

Projeler, "Proje Hazırlama Formatı"nda belirtilen konu başlıkları hakkında yeterli açıklamaları içerecek şekilde hazırlanmaktadır. Vakıflar gerektiğinde proje hazırlanmasına destek vermektedir. Her kişi için birer adet fayda sahibi başvuru formu doldurulur. Yararlanıcıların aktif nüfus yaş grubu (18-65) içinde yer alması ve SRAP projelerinden daha önceden yararlanmamış olması gerekmektedir. Her proje için bir adet proje başvuru formu eksiksiz olarak doldurulur. Proje başvuru formunda SRAP'tan talep edilen miktar bölümünün Yeni Türk Lirası (YTL) cinsinden belirtilmesi gerekmektedir. Başvuruyu alan vakıflar, proje başvuru formunun ilgili bölümlerini gerekli yorum ve açıklama notuyla birlikte doldurup, kayda aldığı projenin bir kopyasını PKB'ye göndermektedir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

4.5.2. Başvuru Sürecinde Kim, Ne Yapar?

Projeye başvuru sırasında fayda sahibi, danışman, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı ile Proje Koordinasyon Birimi tarafından yapılması gereken işlemler bulunmaktadır. Tüm bu işlemlerin tamamlanması sonucunda başvuru süreci tamamlanmış olmaktadır.

4.5.2.1. Fayda Sahipleri ve Danışmanlar

Fayda sahipleri, YG- Fayda Sahibi Başvuru Formu ile YG- Alt Proje Başvuru Formu doldurarak bireysel veya grup halinde alt-proje hazırlamakta veya danışmanların hazırladığı bir alt-proje içinde yer almaktadır. Danışmanlar, YG- Alt Proje Başvuru Formu doldurarak fayda sahipleri için alt-proje hazırlamaktadır. Ayrıca PKB'ye özgeçmiş verirler.

4.5.2.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, fayda sahipleri veya danışmanlar tarafından doldurulmuş olan fayda sahibi başvuru formunun analizini yaparak fayda sahibi başvuru formunu ve YG- Alt Proje Başvuru formunu veri tabanına girerler. YG- Alt Proje Uygunluk Değerlendirme Formu ile YG- Alt Proje Başarı Değerlendirme Formu'nu doldurarak alt projelerin kopyalarını PKB'ye gönderirler.

4.5.2.3. Proje Koordinasyon Birimi

Proje Koordinasyon Birimi, kendilerine ulaşan danışmanların özgeçmişlerini veri tabanına girer. Vakıflardan gelen alt-proje başvurularını dosyalayarak vakıflardaki teknik alt yapı tamamlanıncaya kadar fayda sahibi analizi yapar ve proje veri tabanını oluşturur.

4.6. Değerlendirme Süreci ve Değerlendirme Sürecinde Kim, Ne Yapar?

Alt-projelerin değerlendirilmesinde Vakıfların alt-projeye ekledikleri formlar esas alınmaktadır. Böylece alt-projeler arasında hangilerinin daha önce inceleneceği belirlenmektedir.

Fayda sahiplerine geçici istihdam alt-projelerinde verilecek ücretler ve istihdam edilebilirlik eğitimlerinde verilmesi öngörülen harçlıkların asgari ücretten az olması gerekmektedir. Bu tür başvurularda sabit yatırım veya malzeme alımı gibi işçilik dışı giderlerin toplam maliyetin % 20'sini aşmaması gerekmektedir. Bu koşul, mevcut durumlarda asgari ücretli bir işte çalışan kişiler için, söz konusu alternatiflerin daha cazip hale gelmesini ve işlerini bırakmalarına sebep olmasını engellemek için uygulamaya konulmuştur (Yerel Girişimler 2004: 23-24).

Sosyal hizmetler hariç, diğer alt bileşenlerin tamamında alt-projelerin altı ay içerisinde hazırlıklarının bitmiş ve faaliyete geçmiş olması istenmektedir. Yerel Girişimler Bileşeni, çok uzun süre altyapı çalışmaları gerektirecek, çok yüksek maliyetli alt-projeleri desteklememektedir. Sosyal hizmetler alt-bileşeninde ise talep edilen herhangi bir işletme gideri desteğinin en çok iki yıllık olması gerekmektedir. Burada amaç, bu tür alt-projelere verilecek SRAP desteği

kesildiği zaman, bu alt-projenin sürdürülebilir olduğu ile ilgili planların önceden, somut bir şekilde yapılmasını teşvik etmektir (Yerel Girişimler 2002: 23).

Üretilecek ürün veya hizmete olan talep miktarı yeterliyse, fayda sahibi sayısı diğerlerine göre çoksa, alt-proje yöre için uygunsa ve yöre ekonomisine katkısı büyükse, fayda sahibinin veya başka kaynakların alt-projeye katkı payı varsa, alt-proje kadın, yaşlı, kimsesiz çocuk, işsiz genç veya engellilerle ilgiliyse bu tür alt-projeler diğerlerine göre daha başarılıdır.

Değerlendirme sürecinde; SRAP- PKB'ye iletilen projeler kayda alınıp, gerekli bilgileri bilgisayar ortamındaki veri tabanına aktarılmaktadır. PKB- YG Birimi, projelerin ön değerlendirmesini yapar, gerekli bilgilerin bulunup bulunmadığını ve limitlerine uygunluğunu kontrol edilmekte ve eksik görülen projeler için gerekli yazışmalar yapılmaktadır. Uygun bulunduğu projeleri yürütme kurulu inceleme ve değerlendirmesine sunmaktadır (Yerel Girişimler 2004: 9).

Projenin değerlendirilme sürecinde fayda sahipleri, danışmanlar, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları ile Proje Koordinasyon Birimi ve Yürütme Kurulu tarafından yapılması ve tamamlanması gereken işlemler bulunmaktadır. Yapılacak işlemlerin tamamlanmasından sonra proje değerlendirmeye alınmaktadır.

4.6.1. Fayda Sahipleri ve Danışmanlar

Değerlendirme sürecinde fayda sahipleri, PKB veya vakfın talebi üzerine alt-projenin eksiklerini tamamlayabilirler veya alt-projeyi revize edebilirler. Danışmanlar, PKB veya vakfın talebi üzerine alt-projenin eksiklerini tamamlayabilirler veya alt-projeyi revize edebilirler. Ayrıca alt-projesi olmayan başvuruların yoğun olduğu yöreler için alt-proje hazırlayabilirler.

4.6.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, fayda sahipleri veya danışmanlardan alt-projenin eksiklerini tamamlamalarını veya alt-projeyi revize etmelerini talep edebilirler. Eksiklikleri tamamlanmış veya revize edilmiş alt-projeleri veri tabanında durumunu güncelleyerek alt-projenin bir kopyasını PKB'ye gönderirler.

4.6.3. Proje Koordinasyon Birimi ve Yürütme Kurulu

Proje Koordinasyon Birimi ve Yürütme Kurulu alt-projenin eksiklerini belirler ve fayda sahipleri veya danışmanlardan alt-projenin eksiklerini tamamlamalarını talep eder. Alt-projesi olmayan başvurular için danışmanlardan alt-proje hazırlamalarını talep edebilir. Alt-projenin kriterlere uygunluğunu kontrol ederek alt-projenin başarısını inceler. Fayda sahipleri veya danışmanlardan alt-projeyi revize etmelerini talep eder. Alt-projeler arasından desteklenebilir olanları seçer.

4.7. Uygulama Süreci

Yürütme Kurulu'nca onay ya da şartlı onay verilen projelerin uygulama aşamasına geçebilmesi için, varsa onay şartlarının yerine getirilmesi ve ardından finansman sözleşmelerinin imzalanması gerekmektedir. Uygulama sürecinde, desteklenebilir projeler vakıf veya PKB personeli tarafından yerinde incelenmektedir. Proje onaylanır ve sözleşme imzalanır. Projede yapılması öngörülen çalışmalar, verilmesi planlanan hizmetler ve uygulama detaylarının yer aldığı bir sözleşme hazırlanır ve SYDV, fayda sahipleri ve varsa danışman

tarafından imzalanmaktadır. Ödemeler aşamalı olarak yapılır. Kademeli, kontrollü kaynak aktarımı yaklaşımına uygun olarak ödemeler taksitler halinde yapılır. Ödeme dilimleri projelerin niteliğine göre değişebilmekle beraber, genel kural ödemenin dört taksitte yapılması şeklindedir. İş planına uygun olarak yapılan ödeme dilimine ait harcama belgelerinin bir kopyası ile projenin ulaştığı durumu belirten izleme değerlendirme formunun PKB'ye ulaşması ardından bir sonraki ödeme dilimi serbest bırakılmaktadır.

Geri Ödeme, YG'nin gelir getirici küçük ölçekli projeleri için geçerli olup, diğer konulardaki başvurular için söz konusu değildir. Geri ödeme toplam miktarın YTL üzerinden, faizsiz, üç eşit taksitte yapılması şeklindedir. İlk yılı ödemesiz olmak üzere geri ödemenin iki, üç ve dördüncü yıllarda yapılması gerekmektedir. Projeler, uygulama sürecinde ve sonrasında izlenir. Projelerin planlanan şekilde yürütülmesini güvenceye almak ve varsa gerekli iyileştirici önlemleri almak için uygulamalar belli periyotlarla yerinde incelenir ve izleme-değerlendirme formları doldurulur. Projenin tamamlanmasını takip eden bir yıl boyunca her üç ayda bir izleme devam eder ve alt-projenin başarısı PKB'ye raporlanmaktadır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

4.7.1. Satın Alma

28 Kasım 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren İkraz Anlaşması hükümleri gereği, proje kapsamında yapılacak satın alımlarda Dünya Bankası kuralları geçerlidir. Bu nedenle Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında yapılacak satın alımlar 4734 sayılı kamu ihale kanunu hükümlerine tabi değildir. YG projeleri kapsamındaki satın alımlarda temel ilke rekabete açıklık, tasarruf ve verimliliklerdir. Bu nedenle satın alımlarda fazla karmaşık ve bürokratik olmayan, sadeleştirilmiş yöntemler izlenmektedir. Satın alımı gerçekleştirilecek mal, hizmet, ürün vb. girdiler için gerekli nitelik ve koşulları içeren şartnameler hazırlanır ve bu amaçla bir komisyon oluşturulur, en az üç

satıcıdan fiyat teklifi alınır ve komisyonca yapılan değerlendirme sonucu uygun bulunan satıcıdan alım gerçekleştirilir. Projeler için iki yöntemle satın alım yapmak mümkündür.

Yerel koşullardan satın alma yöntemi, toplam tutarı 50.000 ABD doları eşdeğeri YTL'yi geçmeyen mal ve hizmet alımlarını yerel koşullardan rekabetçi yöntemle gerçekleştirmek mümkündür. Ulusal alış-veriş yöntemi, toplam tutarı 100.000 ABD dolar eşdeğeri YTL'yi geçmeyen mal ve hizmet alımlarında ulusal alış-veriş yöntemi geçerlidir (<http://www.sydtf.gov.tr>).

4.7.2. Sözleşmeler ve Ödemeler

Alt-proje başvurusunda yapılması öngörülen aktivitelerin, verilmesi planlanan hizmetlerin ve bunlarla ilgili uygulama detaylarının içinde yer aldığı kapsamlı bir sözleşme hazırlanır ve SYDV, danışman ve fayda sahipleri tarafından imzalanır (Yerel Girişimler 2002: 28).

Detaylı sözleşmeler Vakıflar tarafından hazırlanır, fayda sahipleri ve danışmanlar ile müzakere edilecek ve imzalanmadan önce son hali onay için PKB'ye gönderilir (Yerel Girişimler 2003: 26). Alt-projenin yürütülmesi için SRAP tarafından yapılacak ödemeler alt-proje başvurusunda ve dolayısıyla sözleşme sırası ile yapılması öngörülen aktiviteler esas alınır.

Sözleşme imzalandıktan sonraki on gün içinde PKB, alt-proje için talep edilen miktarın en çok % 40'ını ilgili vakfa aktarır. Vakıf, bu miktarı alt-projeyi yürütecek olan tarafa (fayda sahibi veya danışman) vererek uygulama sürecini başlatır. Geri kalan ödemeler, sözleşmede bir önceki aşama için belirlenen aktivitelerin tamamlanması ve bunların vakıf tarafından kontrol edilmesi ön şartıyla yapılır. Her aşama ödemesinin yapılabilmesi için bir önceki aşamanın

aktivitelerinin eksiksiz olarak tamamlanmış olması gerekmektedir. Sözleşme ile öngörülen gelişmeler sağlanmışsa % 30'luk ikinci kısım vakfa gönderilir. Aynı harcama ve inceleme işlemlerinden sonra % 20'lik üçüncü kısım ödeme yapılır. Son kalan % 10'luk bölüm ise alt-proje aktivitelerinin tamamlanmasından sonra gönderilir. Sözleşmede öngörülen işlerin tamamlandığını yerinde inceleme yaparak onaylayan vakıf, geri kalan % 10'u danışmana öder (Yerel Girişimler 2004: 28-31).

Öngörülen geri ödeme, toplam miktarın TL üzerinden, faizsiz, üç eşit taksitte olması şeklindedir. İlk yıl geri ödeme yapılmaması öngörülmüş, geri ödemenin üç eşit taksidinin iki, üç ve dördüncü yıllara yayılması planlanmıştır.

PKB, sözleşme gereklerinin sözleşmede imzası bulunan fayda sahipleri tarafından yerine getirilmemesi veya aktivitelerin zaman veya maliyet açısından öngörüldüğü gibi yürütülmemesi durumlarında sözleşmeyi tek tarafı olarak fesih edebilme hakkına sahiptir. Bu aşamaya kadar yapılan harcamaların detaylı incelemesi yapılarak alt-projeyle ilgili satın alınan bütün mal ve demirbaşlar PKB'nin malı olacaktır.

4.7.3. İzleme ve Değerlendirme

İzleme ve değerlendirme, hem SRAP hem de YG için temel bir fonksiyondur. Bu fonksiyonun YG'nin her aşamasında etkili biçiminde yerine getirilmesi, daha iyi alt-projelerin desteklenebilmesi ve bu desteklerin gerçek hedef kitleye ulaştırılabilmesi adına büyük önem taşımaktadır.

4.7.4. Uygulama Sürecinde Kim, Ne Yapar?

Projenin uygulama sürecinde projenin devamlı ve başarılı olabilmesi için fayda sahipleri, danışmanlar, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları ile Proje Koordinasyon Birimi tarafından yapılması gereken işlemler bulunmaktadır.

4.7.4.1. Fayda Sahipleri ve Danışmanlar

Uygulama sürecinde fayda sahibi, Vakıf ve PKB personelinin ziyaret sırasında alt-projeyi uygulama yerinde anlatır ve tanıtır. Ödeme planı ve varsa geri ödeme planının da içinde bulunduğu alt-proje başvurusuna göre hazırlanmış sözleşmeyi imzalayarak alt-projenin önce % 40'lık payı ile ilgili aktiviteleri tamamlar ve harcama belgelerini, sonra alt-projenin % 30'luk payı ile ilgili aktiviteleri tamamlar ve harcama belgelerini, en son olarak alt-projeyi tamamlar ve harcama belgelerini vakfa teslim eder. Vakıf personelinin alt-proje tamamlandıktan sonraki ziyaretleri sırasında alt-proje ve gelişmeleri hakkında bilgi verir ve sözleşmede varsa, öngörülen geri ödemeleri vakfa verir (Yerel Girişimler 2003: 31).

Uygulama sürecinde danışmanlar, Vakıf ve PKB personelinin ziyareti sırasında alt-projeyi uygulama yerinde anlatır ve tanıtır. Ödeme planı ve varsa geri ödeme planının da içinde bulunduğu alt-proje başvurusuna göre hazırlanmış sözleşmeyi imzalayarak alt-projenin önce % 40'lık payı ile ilgili aktiviteleri tamamlar ve harcama belgelerini, sonra alt-projenin % 30'luk payı ile ilgili aktiviteleri tamamlar ve harcama belgelerini, son olarak alt-projeyi tamamlar ve harcama belgelerini vakfa teslim eder (Yerel Girişimler 2004: 34).

4.7.4.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

Uygulama sürecinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, alt-projeyi onaylamak üzere yerinde inceler. Ödeme planı ve varsa geri ödeme planının da içinde bulunduğu alt-proje başvurusuna göre sözleşme hazırlar ve imzalar. İlk ödemeyi danışmana veya fayda sahiplerine yapar ve ilk ödeme ile ilgili işlerin yapılıp yapılmadığını yerinde kontrol eder. Harcama belgelerinin kopyalarını ve inceleme sonucunda doldurduğu YG-İzleme ve Değerlendirme Formu'nu PKB'ye gönderir.

İkinci ödemeyi danışmana veya fayda sahiplerine yapar. İkinci ödeme ile ilgili işlerin yapılıp yapılmadığını yerinde kontrol eder. Harcama belgelerinin kopyalarını ve ikinci inceleme sonucunda doldurduğu YG-İzleme ve Değerlendirme Formu'nu PKB'ye gönderir. Üçüncü ödemeyi danışmana veya fayda sahiplerine yapar. Alt-projenin tamamlandığını yerinde kontrol eder. Harcama belgelerinin kopyalarını ve üçüncü inceleme sonucunda doldurduğu YG-İzleme ve Değerlendirme Formu'nu PKB'ye gönderir. Ödenecek toplam miktarın bakiyesini danışmana veya fayda sahiplerine verir.

Alt-proje tamamlandıktan üç ay sonra ilk inceleme ziyaretini, altı ay sonra ikinci inceleme ziyaretini, dokuz ay sonra üçüncü inceleme ziyaretini ve bir yıl sonra sonuncu inceleme ziyaretini yapar, her ziyaret sonunda doldurduğu YG-İzleme ve Değerlendirme Formu'nu PKB'ye gönderir. Sözleşmede varsa, alt-projeyle ilgili öngörülen geri ödemelerin yapılmasını takip eder. Her geri ödemedен sonra doldurduğu YG-İzleme ve Değerlendirme Formu'nu PKB'ye gönderir. PKB uzmanlarının denetlemelerinde alt-projelerle ilgili belgeleri hazır bulundurur, denetime sunar ve alt-projelerin yerinde ziyaretlerinde onlara yardımcı olur (Yerel Girişimler 2004: 35).

4.7.4.3. Proje Koordinasyon Birimi

Uygulama sürecinde Proje Koordinasyon Birimi, alt-projeyi onaylamak üzere yerinde inceler. Ödenecek toplam miktarın en çok % 40'ını ilk ödemeyi yapması için vakfa verir. Harcama belgelerinin kopyalarını ve YG-İzleme ve Değerlendirme Formu'nu inceleyerek ikinci ödemeyi ve üçüncü ödemeyi vakfa yapar. Vakfın alt-projenin tamamlandığı ile ilgili yorumlarını inceleyerek ödenecek toplam miktarın bakiyesini vakfa verir. Vakıftan çeşitli aşamalarda gelen yorumları, formları ve diğer dokümanları inceleyerek alt-projeyi izler ve yönetir. Vakıfların alt-projelerin uygulaması ile ilgili çalışmalarını denetler (Yerel Girişimler 2004: 36).

4.8. Yerel Girişimler Bileşeni'nde Düzenlenen Değişiklikler

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu çerçevesinde, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nda toplanan kaynakları Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına aktarmak suretiyle, Türkiye'de yoksulluğun azaltılması ve yoksullukla mücadele alanında faaliyetlerini sürdürmektedir. Vakıflar kanalıyla, yoksul vatandaşlara asgari yaşam standartlarını sağlamaya yönelik sosyal yardımların yanı sıra, sürdürülebilir gelir elde etmeye yönelik kalıcı projeler desteklenmektedir.

4.8.1. 50.000.- YTL ve Altı Gelir Getirici Projeler Uygulama Esasları

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarıyla yoksulluk içinde bulunan kişi ve ailelerin içinde buldukları durumların düzeltilerek, bu kişilerin ekonomik anlamda kendi kendilerine yeterli bir gelir elde edebilecek

üretici bireyler haline dönüştürülmesi amacıyla, kırsal alanda çeşitli alanlarda iş kurmaya yönelik ve kırsal alanda yöre şartlarına uygun sürdürülebilir faaliyetlere yönelik proje destekleri verilecektir.

Projeler için vakıf hesabına gönderilen kaynak, vakıf tarafından, gerçekleştirilecek tüm projeleri kapsayacak tek bir SYDGM Proje Hesabına aktararak, proje ile ilgili işlemler bu hesap üzerinden sürdürülecek ve takip edilecektir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla yürütülen gelir getirici projeler için kırsal alanda kişi başına en fazla 5.000.- YTL, kentsel alanda kişi başına en fazla 10.000.-YTL destek sağlanacaktır (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Proje Değerlendirme ve İzleme Dairesi Başkanlığı Proje Destek Esasları 2007: 7).

Tarımsal ve hayvansal üretim projelerin tamamı için kırsal alan limitleri göz önünde bulundurulacak olup tarımsal makine veya alet alımına yönelik projeler kapsamında çapa makinesi, el traktörü, küçük çaplı tarımsal mekanizasyon aletlerine destek verilecektir.

Projeler ilgili Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından web tabanlı sisteme kaydedilerek, proje bedeli 50.000.-YTL ve altındaki gelir getirici projeler Vakıf Mütevelli Heyet Kararı ile uygulanacaktır. Ancak, 50.000.-YTL altındaki gelir getirici projelerde vatandaşın kefilinin bulunmaması halinde, vatandaşın durumu Vakıf Mütevelli Heyeti tarafından yeniden değerlendirilerek, projenin kefilsiz yürütülüp yürütülemeyeceği konusunda karar verilir.

50.000.- YTL ve altındaki gelir getirici projeler için Vakıf tarafından talep edilen kaynağın tamamı Genel Müdürlükçe değerlendirildikten sonra ilgili Vakfa gönderilecektir. Projeler sisteme kaydedilirken proje uygulama esaslarına yönelik

olarak alınmış Fon Kurulu kararları dikkate alınacak ve bu kararlara uygun olan projeler sisteme kaydedilecektir. Uygulama, izleme ve değerlendirme tamamen Vakfın sorumluluğunda gerçekleştirilecek, Genel Müdürlük Proje Değerlendirme ve İzleme Dairesi Başkanlığı yetkilileri tarafından gerektiğinde yerinde incelenerek gerekli değerlendirme, bilgilendirme ve uyarılar ilgili Vakfa yapılacaktır.

Gelir getirici projeler mutlaka geri dönüşümlü olarak uygulanacaktır. Geri dönüşler; ilk yıl ödemesiz, ikinci yıl verilen proje desteğinin % 20'si, üçüncü yıl % 20'si, dördüncü yıl % 30'u, beşinci yıl % 30'u şeklinde olmak üzere 5 yıl vade ile faizsiz olarak uygulanacaktır.

4.8.2. 50.000.-YTL ve Üstü Gelir Getirici Projeler ve Diğer Tüm Projeler Uygulama Esasları

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarıyla (Fon Kurulu kararı ile) ekonomik yoksunluk içinde bulunan kişi ve ailelerin içinde buldukları durumların düzeltilerek, bu kişilerin ekonomik anlamda kendi kendilerine yeterli bir gelir elde edebilecek üretici bireyler haline dönüştürülmesi amacıyla kentsel ve kırsal alana yönelik projeler ile işbirliğine dayalı sosyal yardım ve sosyal hizmet projelerine destek verilecektir.

Projeler için vakıf hesabına gönderilen kaynak, vakıf tarafından, gerçekleştirilecek tüm projeleri kapsayacak tek bir SYDGM Proje Hesabına aktararak, proje ile ilgili işlemler bu hesap üzerinden sürdürülecek ve takip edilecektir. Fon kaynaklarıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla yürütülen gelir getirici projeler için kırsal alanda kişi başına en fazla 5.000.- YTL, kentsel alanda kişi başına en fazla 10.000.-YTL destek sağlanacaktır. Grup bazlı gelir getirici projeler için kişisel limitler göz önünde bulundurularak en fazla 150.000.-YTL destek verilecektir (Sosyal Yardımlaşma

ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Proje Değerlendirme ve İzleme Dairesi Başkanlığı Proje Destek Esasları 2007: 7).

Tarımsal ve hayvansal üretim projelerin tamamı için kırsal alan limitleri göz önünde bulundurulacak olup tarımsal makine veya alet alımına yönelik projeler kapsamında çapa makinesi, el traktörü, küçük çaplı tarımsal mekanizasyon aletlerine destek verilecektir.

Proje bedeli 50.000.-YTL'nin üzerindeki gelir getirici projeler ile diğer tüm projeler web tabanlı sistem üzerinden Genel Müdürlüğe gönderilerek, Genel Müdürlük tarafından incelenerek değerlendirilecek ve Fon Kurulu Kararı ile uygulanacaktır. Projeler sisteme kaydedilirken proje uygulama esaslarına yönelik olarak alınmış Fon Kurulu kararları dikkate alınacak ve bu kararlara uygun olan projeler sisteme kaydedilecektir. Uygulama, izleme ve değerlendirme tamamen Vakfın sorumluluğunda gerçekleştirilecek, Genel Müdürlük Proje Değerlendirme ve İzleme Dairesi Başkanlığı yetkilileri tarafından gerektiğinde yerinde incelenerek gerekli değerlendirme, bilgilendirme ve uyarılar ilgili Vakfa yapılacaktır.

Gelir getirici projeler mutlaka geri dönüşümlü olarak uygulanacaktır. Geri dönüşler; ilk yıl ödemesiz, ikinci yıl verilen proje desteğinin % 20'si, üçüncü yıl % 20'si, dördüncü yıl % 30'u, beşinci yıl % 30'u şeklinde olmak üzere 5 yıl vade ile faizsiz olarak uygulanacaktır.

4.9. Yerel Girişimler Bileşeni- Proje Hazırlama Formatı

Bu format SRAP- YG bileşenlerden yararlanmak veya bunlarla ilgili hizmet sunmak üzere proje hazırlamak isteyen başvuru sahipleri için bir kılavuz niteliğini taşımaktadır. Yapılacak ön ve nihai değerlendirmeleri kolaylaştırmak

açısından Proje başvurularında Şu bölümler bulunmaktadır (<http://www.sydtf.gov.tr>):

4.9.1. Projenin Adı ve Konusu

Proje adı ve konusunun açık biçimde yazılması gerekmektedir. Bu bölümde projenin Yerel Girişimler bileşenlerinden hangisi ile ilgili olduğu da belirtilmelidir.

4.9.2. Projenin Uygulama Yeri

Uygulama yerinin tam adresi yazılmalıdır. Ayrıca proje uygulama yerinin temel özelliklerini (nüfus, eğitim, altyapı, arazi, iklim verileri vb.) vurgulayıcı nitelikteki kısa açıklamalara da yer verilebilir.

4.9.3. Mevcut Durum

Önerilen Proje konusuyla bağlantılı olarak uygulama alanındaki mevcut durum hakkında ayrıntılı bilgi verilmelidir. Bu bölümde üretim, tüketim miktarları, pazarlama, istihdam olanakları, pazar talepleri, muhtemel rakipler, birim fiyatlar, varsa bu alanlarda karşılaşılan temel sorunlar vb. konulara açıklık getirilmelidir.

4.9.4. Projenin Amacı ve Gerekçesi

Mevcut durum bölümünde değinilen sorun ya da ihtiyaçlarla bağlantılı olarak hazırlanan proje için talebin kimlerden geldiği ve projenin hazırlanmasına fayda sahiplerinin nasıl katıldığı ve projenin başarılı bir şekilde uygulanması durumunda mevcut sorunlardan hangilerinin ne oranda çözüleceği belirtilmelidir. Proje ile fayda sahiplerine neler kazandırılacağı ve yöreye ne tür etkilerin olacağı kısaca sıralanmalıdır. Bu bölümde proje kapsamında kaç fayda sahibinin yer alacağı, ayrıca projenin sonuçlarından kaç kişinin doğrudan veya dolaylı olarak yararlanacağı bilgisine de yer verilmelidir. Projenin uygulanması ile ekonomik, teknik, sosyal, çevresel vb. konularda ne tür sonuçlara ulaşılması amaçlanmaktadır.

4.9.5. Proje Yararlanıcı/Yararlanıcıları Konusunda Bilgiler

Bu bölümde proje kapsamında verilecek mali, teknik eğitim, girdi, hizmet vb. desteklerden yararlanacak olan kişiler veya çeşitli toplumsal grupların (işsiz, yaşlı, kadın, sokakta yaşayan vb) genel özelliklerini tanımlayıcı bilgi verilmelidir. Yararlanıcıların önerilen proje hakkında bilgi ve deneyimleri konusuna açıklık getirilmeli ve varsa bu konudaki sertifika, referans belgeleri projeye eklenmelidir. Ayrıca projelerden dolayı yararlanacak yada etkilenecek kişi veya gruplar hakkında bilgi verilebilir.

4.9.6. Projenin Beklenen Sonuçları

Proje kapsamında yürütülecek temel etkinlikler ve bunların sonucunda ulaşılması hedeflenen sonuçlar yani çıktılarının neler olacağı bilgisine yer verilmelidir. Projelerin niteliğine bağlı olarak ulaşılması hedeflenen fiziki,

ekonomik, teknik, sosyal vb. sonuçların, ölçülebilir nitelikteki göstergelerle ortaya konulması gerekmektedir. İstihdam eğitimleri, geçici çalışma programları veya sosyal hizmet projeleri kapsamında yapılacak çalışmalar sonucunda kazanılacak teknik veya sosyal bilgi ve becerilerin nerelerde nasıl kullanılacağı ya da insanların yaşamında ne tür iyileştirmeler sağlayacağı konusuna açıklık getirilmelidir.

4.9.7. Projenin Uygulama Aşamaları

Yörede geçmişte uygulanan benzer çalışmalardan çıkarılan dersler de dikkate alınarak, hazırlanan projenin öngörülen şekilde uygulanabilmesi için ne tür önlemler ve alındığı belirtilmelidir. Projenin hangi aşamalarla gerçekleştirileceği ve bu aşamaların her birinin ne kadar süreceği ve bu aşamalarda karşılaşılabilecek olası sorunlara karşı ne tür müdahale araç ve seçenekleri olduğu belirtilmelidir. İş akış sürecine bağlı olarak hangi çalışmanın ne zaman ve ne kadar sürede gerçekleştirileceğini gösteren çizelgeler hazırlanması gerekmektedir.

4.9.8. Projenin Uygulanma Yöntem ve Yönetimi

Projenin uygulama aşamalarına bağlı olarak izlenecek süreçlerde genel uygulama yöntemi, proje kapsamında yürütülecek her bir etkinliğin hangi zamanda ne tür yöntemler kullanılarak uygulanacağı, özellikle eğitim ve teknik destek hizmetlerine ilişkin ayrıntılı uygulama programının projeye eklenmesi gerekmektedir. Tüm bu süreçlerde yararlanıcıları katılımını güçlendirici ne tür önlemler alınacağı konusuna açıklık getirilmesi yararlı olacaktır. Ayrıca proje kapsamında öngörülen etkinlikler için nasıl bir yönetim organizasyonu tasarlandığı ve nasıl bir işbölümü gerçekleştirileceği konusuna yer verilmelidir. Proje uygulamalarında izleme-değerlendirme ve yönlendirme, periyodik

raporlama çalışmalarının nasıl gerçekleştirileceği bu konulardan kimlerin sorumlu olacağı konusuna yer verilmelidir.

4.9.9. Projenin Gelir-Gider Analizi

YG programı kapsamında destek talep edilen tüm proje başvurularında, yapılacak çalışmalar ve bunun için gerekli parasal tutarları içeren bütçe bölümüne yer verilmelidir. Her proje için hazırlanacak maliyet analizi, sabit yatırım ve işletme giderlerini de içerecek şekilde ayrıntılı bütçeler şeklinde yapılmalıdır. Bu bölümde talep edilen toplam destek miktarı ve eğer varsa başvuru sahiplerinin veya diğer kaynakların katkı payı ya da öz kaynak miktarı belirtilmelidir.

Gelir getirici projeler dışındaki eğitim, sosyal hizmet vb. konulardaki başvurular ağırlıklı olarak yapılacak harcamaları içereceğinden gider bütçesi şeklinde hazırlanacak olup, bütçelerde gelir kısmının analizi gerekmeyebilecektir. Gelir analizinde, projenin karlılık analizi, gelir getirmeye başlayacağı süre, kara geçiş zamanı, yararlanıcıların borç ödeme kapasitesi vb. bilgilere de yer verilmesi gerekmektedir. Buna bağlı olarak alınan kredinin SYDV'ye geri ödenmesi ile ilgili plan da sunulmalıdır.

4.9.10. Projenin Sürdürülebilirliğine Ait Değerlendirmeler

Bu bölümde gelir getirici projelerin ve sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması ile ilgili projelerin belirli bir süre sonra herhangi bir destek olmadan kendini devam ettirebileceği ile ilgili somut veriler bulunmalıdır. Eğitim ile ilgili projelerde ise, fayda sahiplerinin eğitim sonrasındaki istihdamı veya edinecekleri gelir getirici becerilerin yöresel pazarda talep gördüğü ile ilgili verilerin olması gerekmektedir. Sürdürülebilirlik konusundaki değerlendirmede, uygulanacak projeler kapsamındaki çalışmaların teknik-teknolojik, ekonomik-

mali, idari-sosyal ve çevresel boyutlarıyla yöresel koşullara, yaralanıcıların bilgi ve deneyimlerine ne ölçüde uygun olduğu belirtilmelidir.

4.9.11. Projenin Ekleri

Projenin uygulanmasını tümüyle üstlenecek veya işbirliği şeklinde katkı sağlayacak hizmet sağlayıcı veya danışman niteliğindeki kişi veya kuruluşların özgeçmişleri başvuru dosyasında bulunmalıdır. Ayrıca eğer gerekliyse yapılacak çalışmalarını özetleyen çizim, kroki veya harita niteliğindeki tamamlayıcı bilgilere de yer verilmelidir. Proje hazırlama aşamasında fayda sahipleri belirlenmeli ve bu kişilere ait başvuru formlarındaki bilgiler bilgisayara girilmelidir. Sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması ile ilgili projelerde bu listenin eklenmesi zorunlu değildir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİGA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI ÖRNEĞİ

3294 sayılı Kanun'un amacına uygun faaliyet ve çalışmalar yapmak ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdi ve ayni yardımlarda bulunmak üzere her il ve ilçede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları kurulmuştur. Bu bağlamda Çanakkale ili Biga ilçesinde de 1986 yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı kurulmuştur.

1. BİGA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI'NIN KURULUŞU VE AMACI

3294 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nda toplanan kaynağın ülke çapında ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdi ve ayni olarak dağıtılmak ve bu Kanun'un amacına uygun çalışmalarda bulunmak üzere, her il ve ilçede, mülki idare amirlerinin tabii başkanlığında Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları kurulmuştur (<http://www.sydtf.gov.tr>).

Çanakkale İli Biga İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Biga Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 23.07.1986 gün, E.1986/282, K.1986/269 sayılı Kararı ile kurulmuştur (Resmi Gazete 1986, Sayı 19183: 56).

Vakfın amacı; fakr  zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan, kanunla kurulu sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olmayan ve bu kuruluşlardan aylık ve gelir almayan (2022 Sayılı Kanun'a göre aylık alan kişiler dahil) vatandaşlar ile geçici olarak küçük bir yardım veya eēitim ve  ēretim imkanı saēlanması halinde topluma faydalı hale getirilecek, üretken duruma geçirilebilecek, kişilere yardım etmek ve sosyal adaleti pekiştirici tedbirler almak suretiyle gelir daēılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini saēlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir (Resmi Gazete 1986, Sayı 19183: 56).

2. VAKFIN GELİR KAYNAKLARI

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın gelir kaynakları, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan aktarılabilecek miktardan, Mahalli İdare bütçelerinden % 2 oranında ayrılacak paydan (köyler hariç), her nevi fitre, zekat, kurban derileri ve baēırsak yardımlarından (bu bende göre elde edilecek nakdi ve ayni gelirin toplanması ve Türk Hava Kurumu, Türkiye Kızılay Derneēi, Sosyal Hizmetler ve ocuk Esirgeme Kurumu, Diyanet Vakfı ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları arasında paylaştırılması usul ve esasları bir yönetmelik ile düzenlenir), işletme ve iştiraklerden elde edilecek gelirlerden, nakdi ve ayni, menkul ve gayrimenkul olmak üzere iktisadi deēeri olan halk teberrularıdır (Resmi Gazete 1986, Sayı 19134: 3).

3. VAKFIN ORGANLARI

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın iş ve işlemlerinin yürütülmesinde vakıf başkanı ve mütevelli heyeti önemli bir yer teşkil etmektedir.

3.1. Vakıf Başkanı

Vakfın ve mütevellî heyetin başkanı mahallin en büyük mülki idare amiridir. Vakfın tescili Medeni Kanun hükümlerine göre mütevellî heyet başkanı mülki idare amiri tarafından sağlanır (Resmi Gazete 1986, Sayı 19167: 10).

3.2. Mütevellî Heyeti

Mülki idare amirleri vakfın tabii başkanı olup Belediye Başkanı, Malmüdürü, İlçe Milli Eğitim Müdürü, Sağlık Bakanlığının ilçe üst görevlisi, varsa İlçe Tarım Müdürü ve İlçe Müftüsü vakfın mütevellî heyetini teşkil eder. Ayrıca her faaliyet dönemi için, ilçe dahilindeki köy ve mahalle muhtarlarının kaymakamın çağrısı üzerine yapacağı toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile kendi aralarından seçecekleri birer üye ile ilçede kurulu ve bu kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerinin kendi aralarında seçecekleri bir temsilci ve hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği iki kişi mütevellî heyette görev alır (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun 2004, Kanun No 5263).

4. BİGA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI'NIN FAALİYETLERİ

Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nda kuruluşundan itibaren kayıtlı 3000 kişinin yardım dosyası bulunmaktadır. Ancak 2007 yılı Nisan ayı itibari ile 960 kişinin yardım dosyası aktif olarak işlem görmektedir. Vakıf dul,

özürlü, çalışma gücünü yitirmiş ve sosyal güvenceden yoksun fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara belli zaman aralıklarında ve değişik şekillerde yardım yapmaktadır. Yapılan yardımlar ayni ve nakdi yardım şeklinde olmaktadır. En çok yapılan ayni yardımlar yiyecek, giyecek, yakacak ve sağlık yardımları olmaktadır. Nakdi yardımlar ise belli zaman aralıklarında yapılan periyodik yardımlardır. Yardıma ihtiyacı olan vatandaş ihtiyaç durumuna göre vakfa başvuru yapmaktadır. Başvuru sahibi vatandaşın sosyal güvenceden yoksun, fakir ve yardıma muhtaç durumda oldukları tespit edilenlerin yardım talepleri karşılanmaktadır. Bu nedenle başvuruların doğru değerlendirilebilmesi ve yapılacak olan yardımların gerçek hak sahibine ulaşması açısından, başvuru sahibinin verdiği bilgiler doğrultusunda yerinde inceleme yapılarak verdiği bilgilerin doğruluğu tespit edilir. Yerinde incelemeleri yapılmış olan başvurular müteveli heyeti tarafından değerlendirilerek ihtiyaç sahibi kişiler belirlenir ve bu ihtiyaç sahibi kişilere yapılacak olan yardımın miktarına karar verilir.

Tablo 3.1. 1995 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	168	199,33
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	273	207,10
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	123	217,92
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	2	16,00
	AYNİ	-	-
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	1	2,83
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	218	534,58
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	63
		AYNİ	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
TOPLAM	NAKDİ	65	93,00
	AYNİ	783	1.161,77
GENEL TOPLAM		848	1.254,77

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 1995, Veriler Tarafımdan Düzenlenmiştir.

Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın 1995 yılında yaptığı yardımlar arasında giyecek, sağlık ve yiyecek yardımları öncelik taşımaktadır. Bu yardımlar genellikle aynı olarak yapılmaktadır. Giyecek yardımı çoğunlukla eğitim çağındaki öğrencilerin kıyafetlerinin temini, sağlık yardımı yeşil kart sahibi olan fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlarımızın reçete bedellerinin karşılanması şeklinde olmaktadır. Yiyecek yardımı ise bayram öncesi dönemlerde verilen kuru gıda ve erzak paketleri şeklinde olmaktadır.

1996 yılında Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara yapılan yardımlar arasında ilk sırayı yiyecek yardımı almaktadır. Bunun nedeni ise özellikle Ramazan ayında fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara verilen kuru gıdanın fazla olmasıdır. İkinci sırada fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlar ile öğrencilere yapılan giyecek yardımı yer almaktadır. Sağlık yardımları ise yeşil kart sahibi olan fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlarımızın reçete bedellerinin karşılanması şeklinde olup üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 3.2. 1996 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)	
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	579	598,15	
	AYNİ	-	-	
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	363	673,52	
	AYNİ	-	-	
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	115	332,62	
	AYNİ	-	-	
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	5	53,96	
	AYNİ	-	-	
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	2	4,66	
	AYNİ	-	-	
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	301	1.097,40	
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	78	191,75
		AYNİ	-	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
TOPLAM	NAKDİ	1.142	1.754,66	
	AYNİ	301	1.097,40	
GENEL TOPLAM		1.443	2.852,06	

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 1996, Veriler Tarafımdan Düzenlenmiştir.

Tablo 3.3. 1997 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)	
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	867	1.184,50	
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	286	1.122,54	
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	110	591,28	
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	10	210,55	
	AYNİ	-	-	
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	197	340,99	
	AYNİ	-	-	
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	772	5.023,65	
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	229	875,80
		AYNİ	-	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	54	386,10	
	AYNİ	-	-	
TOPLAM	NAKDİ	490	1.813,44	
	AYNİ	2.035	7.921,97	
GENEL TOPLAM		2.525	9.735,41	

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 1997, Veriler Tarafımdan Düzenlenmiştir.

1997 yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara yapılan yiyecek yardımı ilk sırada yer almaktadır. Reçete bedellerinin karşılanması nedeni ile de sağlık yardımı ikinci sırada yer almaktadır. Fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara ve öğrencilere yapılan yiyecek yardımı ise üçüncü sırada yer almaktadır.

1998 yılında Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nda yapılan yardım faaliyetlerinde olduğu gibi yine ilk sırada yiyecek yardımları ikinci sırada da sağlık yardımları yer almaktadır. Ancak bir önceki yıla göre yapılan yardımların kişi sayısında ve tutarında artış görülmektedir. Yiyecek yardımları ise üçüncü sırada yer almakta olup bir önceki yıla göre artış göstermiştir.

Tablo 3.4. 1998 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)	
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	9.000	22.376,38	
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	583	4.279,77	
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	123	2.744,98	
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	3	238,00	
	AYNİ	-	-	
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	291	908,00	
	AYNİ	-	-	
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	844	8.495,58	
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	187	1.836,08
		AYNİ	-	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	37	564,39	
	AYNİ	-	-	
TOPLAM	NAKDİ	518	3.546,47	
	AYNİ	10.550	37.896,71	
GENEL TOPLAM		11.068	41.443,18	

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 1998, Veriler Tarafımdan Düzenlenmiştir.

Tablo 3.5. 1999 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	21.785	47.180,98
	AYNİ	957	5.166,70
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	118	2.826,58
	AYNİ	9	156,72
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	218	3.520,50
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	5	838,00
	AYNİ	-	-
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	47	348,50
	AYNİ	-	-
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	75	579,98
	AYNİ	1054	20.820,65
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	475
		AYNİ	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	4	1.027,36
	AYNİ	-	-
TOPLAM	NAKDİ	22.509	58.113,90
	AYNİ	2.238	29.664,57
GENEL TOPLAM		24.747	87.778,47

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 1999, Veriler Tarafımdan Düzenlenmiştir.

1999 yılında Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nda yapılan yardım faaliyetlerinde daha önceki yıllarda olduğu gibi yine ilk sırada yiyecek yardımları ikinci sırada ise sağlık yardımları yer almaktadır. Ancak önceki yıllara oranla yapılan yardımların kişi sayısında ve tutarında daha fazla artış görülmektedir. Aynı olarak yapılan yakacak yardımı ise üçüncü sırada yer almaktadır.

2000 yılında da Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından yapılan aynı ve nakdi yardımlarda yiyecek yardımı öncelikli olarak ilk sırada yer almakta olup sağlık yardımı ikinci sırada gelmektedir. Yiyecek ve sağlık yardımlarının ardından üçüncü sırada giyecek yardımı yer almaktadır.

Tablo 3.6. 2000 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	1.056	8.397,56
	AYNİ	19.321	66.387,49
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	358	5.137,98
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	135	3.302,00
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	7	897,25
	AYNİ	-	-
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	302	537,30
	AYNİ	-	-
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	1.217	17.968,31
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	297
		AYNİ	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	303	1.092,00
	AYNİ	-	-
TOPLAM	NAKDİ	3.182	37.249,15
	AYNİ	19.814	74.827,47
GENEL TOPLAM		22.996	112.076,62

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2000, Veriler Tarafından Düzenlenmiştir.

Tablo 3.7. 2001 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	13.824	63.855,57
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	79	1.549,50
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	1	100,00
	AYNİ	-	-
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	1.225	61.250,00
	AYNİ	-	-
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	1.023	26.278,25
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	253
		AYNİ	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
TOPLAM	NAKDİ	1.479	67.921,40
	AYNİ	14.926	91.683,32
GENEL TOPLAM		16.405	159.604,72

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2001, Veriler Tarafımdan Düzenlenmiştir.

2001 yılında Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara verilen kuru gıdanın yanı sıra taşımali sistemde eğitim gören öğrencilere verilen yemek bedellerinin yer aldığı yiyecek yardımı ilk sırada yer almaktadır. Ancak önceki yıllardan farklı olarak 2001 yılında eğitim amaçlı yardımlar arttığından ikinci sırada yer almaktadır. Bu yılda sağlık yardımları ise üçüncü sırada yer almaktadır.

Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından yapılan yardım faaliyetlerinde 2002 yılı diğer yıllara oranla aynı durumdadır. Fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara verilen kuru gıdanın yanı sıra taşımali sistemde eğitim gören öğrencilere verilen yemek bedellerinin karşılandığı yiyecek yardımı ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlar ile öğrencilere yapılan yiyecek yardımı yer almaktadır. Bir önceki yılda olduğu gibi üçüncü sırada sağlık yardımları yer almaktadır.

Tablo 3.8. 2002 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)	
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	1.809	43.489,88	
	AYNİ	21.898	154.207,03	
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	1.986	15.765,71	
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	535	50.055,00	
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	1.228	58.410,77	
	AYNİ	-	-	
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	26	1.177,00	
	AYNİ	1.483	60.679,87	
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	7	1.673,00	
	AYNİ	-	-	
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	575	46.825,00
		AYNİ	-	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	1	500,00	
	AYNİ	-	-	
TOPLAM	NAKDİ	3.646	152.075,65	
	AYNİ	25.902	280.707,61	
GENEL TOPLAM		29.548	432.783,26	

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2002, Veriler Tarafımdan Düzenlenmiştir.

Tablo 3.9. 2003 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	1.471	58.840,00
	AYNİ	128	2.006,44
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	55	455,50
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	499	3.742,50
	AYNİ	335	20.764,00
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	6	550,00
	AYNİ	3	2.325,00
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	1.399	91.950,00
	AYNİ	-	-
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-
	AYNİ	2.329	235.757,20
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	-	-
	AYNİ	3.145	152.315,22
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	21	1.675,00
	AYNİ	-	-
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	5	560,00
	AYNİ	2	1.236,00
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	10	895,00
	AYNİ	-	-
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	1.788
		AYNİ	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	-	-
	AYNİ	-	-
TOPLAM	NAKDİ	5.199	310.238,45
	AYNİ	5.997	414.859,36
GENEL TOPLAM		11.196	725.097,81

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2003, Veriler Tarafından Düzenlenmiştir.

2003 yılında Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından yapılan yardım faaliyetlerinde diğer yıllara göre bir farklılık bulunmaktadır. Bu farklılık, fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara yapılan yiyecek yardımı ile taşınmalı sistemde eğitim gören öğrencilere yapılan yardımların ayrı ayrı değerlendirilmesidir. 2003 yılında sağlık yardımları ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise taşınmalı sistemde eğitim gören öğrencilere verilen yemek bedeli yer almaktadır. Üçüncü sırada ise yiyecek yardımları yer almaktadır.

Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından 2004 yılında yapılan yardımlarda fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara yapılan sağlık yardımları ilk sırada yer almaktadır. Üç ayda bir periyodik olarak yapılan nakdi yardımlar ise ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada ise yakacak yardımları yer almaktadır.

Yapılan tüm bu yardımların yanı sıra T.C.Hükümeti ile Dünya Bankası arasında 14 Eylül 2001 tarihinde imzalanan ve 28 Kasım 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Sosyal Riski Azaltma Projesi, 2002 yılında Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nda uygulanmaya başlanmıştır. Uygulanmaya başlanan Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında yapılan bir proje için ilk ödeme 2004 yılında gerçekleştirilmiştir. Sekiz yıllık temel eğitim kapsamında yer alan taşınmalı eğitim uygulamasında, okulların bulunduğu merkezlere taşınan yoksul öğrencilere öğle yemeği verilmek üzere fon idaresinden ayrılan kaynak ve sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı tarafından yapılan ödemeler 2003-2004 eğitim öğretim yılı başlangıcından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sürdürülmeye başlanmıştır.

Tablo 3.10. 2004 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)	
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	184	1.446,30	
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	1.007	7.623,60	
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	1	600,00	
	AYNİ	-	-	
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	950	54.215,00	
	AYNİ	-	-	
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	6.218	280.049,00	
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	7	475,00	
	AYNİ	-	-	
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	1	1.500,00	
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	1	383,50	
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	1.685	132.311,00
		AYNİ	-	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	1.013	68.914,00	
	AYNİ	-	-	
TOPLAM	NAKDİ	3.656	256..515,00	
	AYNİ	7.411	291.002,40	
GENEL TOPLAM		11.067	547.517,40	

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2004, Veriler Tarafımdan Düzenlenmiştir.

Tablo 3.11. 2005 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)	
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	877	65.775,00	
	AYNİ	-	-	
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	764	89.577,75	
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	11	2.910,00	
	AYNİ	1	971,14	
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	1.266	70.675,00	
	AYNİ	-	-	
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	1	500,00	
	AYNİ	584	33.699,40	
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	2	2.656,80	
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	19	6.688,00	
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	1.658	160.415,50
		AYNİ	-	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	587	46.960,00	
	AYNİ	-	-	
TOPLAM	NAKDİ	4.400	347.235,50	
	AYNİ	1.370	133.593,09	
GENEL TOPLAM		5.770	480.828,59	

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2005, Veriler Tarafımdan Düzenlenmiştir.

2005 yılında Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın yapmış olduğu yardımlara bakıldığında önceki yıllara göre yapılan yardımlar arasında ilk sırayı fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlara üç ayda bir periyodik olarak yapılan nakdi yardımlar almaktadır. Fakir ve yardıma muhtaç öğrencilere yapılan eğitim yardımları ise ikinci sırada yer almaktadır. Yiyecek yardımı üçüncü sırada yer almaktadır. Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında uygulanan projede proje koordinasyon birimi tarafından karşılanan proje bedelinin yanı sıra sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı da katkı sağlamıştır.

Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın 2006 yılında yapmış olduğu yardımlara bakıldığında ilk sırayı diğer yardımlar kapsamı adı altında yapılan yardımlar almaktadır. İkinci sırada ise nakdi yardımlar yer almaktadır. Fakir ve yardıma muhtaç öğrencilere yapılan eğitim yardımları ise üçüncü sırada yer almaktadır. Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında uygulanan proje için de sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı katkı sağlamıştır.

Tablo 3.12. 2006 Yılı Yardım Faaliyetleri

YARDIMIN TÜRÜ		KİŞİ SAYISI	TUTARI (YTL)	
YİYECEK YARDIMI	NAKDİ	772	57.900,00	
	AYNİ	-	-	
GİYECEK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
YAKACAK YARDIMI	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	885	99.032,00	
BARINMA İHTİYACI İÇİN YAPILAN YRD.	NAKDİ	21	10.000,00	
	AYNİ	-	-	
AFET YARDIMLARI (Yangın,Sel,Deprem v.s.)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
EĞİTİM YARDIMLARI (Önlük,kırt,yurt,burs v.b.)	NAKDİ	1.427	89.250,00	
	AYNİ	-	-	
TAŞIMALI EĞİTİM YEMEK	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
SAĞLIK YARDIMLARI	NAKDİ	29	11.877,00	
	AYNİ	-	-	
ÖZÜRLÜLERE YARDIMLAR (Nakdi Yrd.Özel Eğitim)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
ORTOPEDİK YARDIMLAR (Protez,özürlü araç gereci)	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	5	4.130,240	
PROJE DESTEKLERİ	NAKDİ	17	8.738,00	
	AYNİ	-	-	
GEÇİMİNİ TEMİN EDİCİ YARDIMLAR	NAKDİ	-	-	
	AYNİ	-	-	
NAKDİ YARDIM	BİR DEFAYA MAHSUS PERİYODİK	NAKDİ	1.506	163.082,00
		AYNİ	-	-
DİĞER YARDIMLAR	NAKDİ	1.551	132.975,00	
	AYNİ	2	3.400,00	
TOPLAM	NAKDİ	5.323	473.822,00	
	AYNİ	892	106.562,24	
GENEL TOPLAM		6.215	580.384,24	

Kaynak: Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2006, Veriler Tarafımdan Düzenlenmiştir.

5. BİGA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI'NDA ŞARTLI NAKİT TRANSFERİ

Türkiye’de Şartlı Nakit Transferleri, 2001 yılında uygulamaya konan Sosyal Riski Azaltma Projesi ile başlamıştır. Ancak öncelikle pilot bölgelerde uygulanmaya başlanmış olup, Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’nda 2002 yılında uygulamaya geçilmiştir.

5.1. Şartlı Nakit Transferi Eğitim Yardımları

Eğitim desteği, hiçbir sosyal güvencesi olmayan ve ekonomik yoksunlukları nedeniyle çocuklarını okula gönderemeyen ailelere yapılmaktadır. Amaç, yoksul ailelerin çoğu zaman çocuklarını okula göndermesini engelleyen masraflarının karşılanması yoluyla, çocukların eğitimlerine devamlarını sağlamaktır.

5.2. Şartlı Nakit Transferi Sağlık Yardımları

Sağlık desteği, hiçbir sosyal güvencesi olmayan ve ekonomik yoksunlukları nedeniyle çocuklarını düzenli sağlık kontrolüne götüremeyen ailelerin 0-6 yaş grubu çocuklarına verilmektedir. Amaç, yoksul aile çocuklarının doğum sonrası temel sağlık ve beslenme hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamaktır.

5.3. Şartlı Nakit Transferi Gebelik Yardımları

Gebeliklerin takibi ile, doğum öncesinde gebelik risklerinin önlenmesini, gebelik sırasında karşılaşılabilecek olan sorunlara anında müdahale edilmesini, aşularının zamanında ve tam olarak yapılmasını, gebelik anemisinin korunmasını, tedavisini ve doğumun güvenli olarak hastanede yapılmasını sağlamaktır.

İlçede 2002 yılında yürürlüğe giren Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamındaki Şartlı Nakit Transferi eğitim ve sağlık yardımlarına bu güne kadar toplam 876 başvuru yapılmış olup bunlardan 1022 başvuru eğitim, 345 başvuru ise sağlık yardımı içindir. 2002 yılından 2007 yılı Nisan ayına kadar olan sürede yapılan başvuruların sisteme girişlerinin sonucunda kriterlere uyan 260 kişi hak eden fayda sahibi olmuştur. 240 hak eden fayda sahibi sonucunda ise eğitim fayda sahibi öğrenci sayısı 322, sağlık fayda sahibi çocuk sayısı 173 ve gebelik yardımı fayda sahibi sayısı 5 olmuştur (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Veriler Tarafından Düzenlenmiştir).

6. BİGA SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI'NDA YEREL GİRİŞİMLER-PROJE DESTEK PROGRAMLARI

YG kapsamında uygulanan proje destek programları, yoksul vatandaşlarımızın gelir ve hayat standardını yükseltebilmek amacı ile hazırlanmaktadır. Bu projeler iş kurma yardımlarının yanı sıra tarımsal projeler, hayvancılık projeleri, el sanatları ve iş kurma projelerini kapsamaktadır. Proje yardımlarıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlar kendi köylerinde ve yörelerinde üretime katılarak gelir elde ettiklerinden kırsal kesimden kentlere göçün önlenmesinde de bir katkı sağlamaktadır.

Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından uygulanmakta olan YG Proje Destek Programları kapsamında hazırlanan projeler, Kaymakam başkanlığında vakıf tarafından incelenerek fona gönderilmekte, proje konularına göre oluşturulan kriterlere göre değerlendirilmekte ve fon kaynakları dikkate alınarak finanse edilmektedir. Vatandaşlara verilen bu desteğin üretime yönelmesinin sağlanması bakımından projeler de 1. yıl ödemesiz kalan 3 yılda faizsiz geri ödeme uygulanmaktadır.

6.1. Gelir Getirici ve İstihdam Yaratıcı Proje Yardımları

SYDGM tarafından yapılan fayda sahiplerine doğrudan yardımların, yoksullukla mücadele için yeterli olmadığı düşünüldüğünden ekonomik yetersizlik nedeniyle gelir elde edecek faaliyetlerde bulunarak, üretim sürecine katılmayan kişi ve ailelere, üretime katılarak, kendine yeterli hale gelmeleri amacıyla proje desteği verilmektedir.

Proje uygulamalarında en önemli unsur, geri dönüşümlü mikro-kredi projelerinin yoksullukla mücadelede etkili ve etkin biçimde uygulanabilmesi için, projelerin ekonomik ve toplumsal etkisinin fazla olmasıdır.

Biga İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından uygulanan projelerde, kırsal alanda ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan kişi ve ailelerin en uygun organizasyonla gelir seviyesini yükseltmek, istihdamı arttırmak, onların üretime katılmaları ve üretimde sürekliliklerinin sağlanması amaçlanmıştır.

Projelerin sürdürülebilir olabilmesi için desteklenecek proje konularının bölgenin coğrafi özellikleri ile sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapısına uygun olması zorunludur. Bu nedenle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

tarafından proje uygulanacak alanların belirlenmesi için şu hususlara önem verilmektedir:

1. Proje Uygulama Alanının Gelişmişlik Durumu: Bu grupta bölgenin ekonomik yapısı, demografik özellikleri, göç, eğitim ve istihdam durumu değerlendirilmektedir.

2. Proje Alanının Teknik Özellikleri: Uygulanacak proje konusunun bölgenin coğrafi ve iklim özelliklerine uygunluğu değerlendirilmektedir. Örneğin, hayvancılık için uygun iklim özellikleri, mera alanlarının yeterliliği, arazi şartlarının uygunluğu gibi kriterler göz önüne alınmaktadır.

3. Proje Alanının Sosyo-Kültürel Yapısı: Bölgelerde uygulanacak proje konusunun yöre insanı tarafından benimsenen konu olması oldukça önemlidir. Fayda sahiplerinin uygulanacak hayvancılık projeleri için istekli olması ve üretim faaliyetinin o bölge için bilinen bir ekonomik faaliyet özelliği taşıması gerekmektedir.

4. Proje Sahasının Altyapı İmkanları: Elektrik, yol, su ve haberleşme gibi temel altyapı ihtiyaçlarının varlığı araştırılmaktadır.

5. Pazarlama: Proje uygulamam alanında üretilen ürünün arz-talep dengesi araştırılıp, pazarlama en az pazarlama masrafı ile karşılanabilir teknik ve ekonomik özellikleri dikkate alınmaktadır (<http://www.sydtf.gov.tr>).

6.1.1. Koyunculuk Projesi

11 ailenin müracaatı ile hazırlanmış olan koyunculuk projesi 32.197,00-YTL maliyetindedir. Proje, Proje Yürütme Kurulu tarafından onaylanmıştır. Proje sonucunda vakıf tarafından her bir fayda sahibine 13 koyun ve 1 koç olmak üzere toplam 154 adet küçükbaş verilmiştir. Proje, hiç hayvanı olmayan ve geçimini sağlayamayan ailelere destek olmak amacıyla düzenlenmiştir (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2004).

6.1.2. Gebe Düve Projesi

19 ailenin müracaatı ile hazırlanmış olan gebe düve projesi 82.840,00-YTL maliyetindedir. Proje, Proje Yürütme Kurulu tarafından onaylanmıştır. Proje sonucunda vakıf tarafından her bir fayda sahibine 2 adet gebe düve olmak üzere 38 adet gebe düve verilmiştir. Proje, dağ köylerde uygulanmış olup köylerde yaşayan vatandaşların geçim sıkıntılarını azaltmak ve hayvancılığın gelişmesine katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2004).

6.1.3. Süt Sığırcılığını Geliştirme Projesi

21 ailenin müracaatı ile hazırlanmış olan süt sığırcılığını geliştirme projesi 63.000,00-YTL maliyetindedir. Proje, Proje Yürütme Kurulu tarafından onaylanmıştır. Proje sonucunda vakıf tarafında her bir fayda sahibine 2 adet süt sığırı verilmiştir. Proje, büyük hayvan yetiştirmeye elverişli köylerde yaşayan vatandaşların geçim sıkıntılarını azaltmak ve hayvancılığın gelişmesine katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2004).

6.1.4. Çilekçilik Projesi

15 ailenin müracaatı ile hazırlanmış olan çilekçilik projesinin maliyeti 32.000,00-YTL olup Proje Yürütme Kurulu tarafından değerlendirilmeye alınmıştır. Ancak 15 fayda sahibi arasından 1 kişinin kriterlerinin uyması sonucunda proje uygulanmamıştır (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2004).

6.2. Gelir Getirici Küçük Ölçekli Projeler

Gelir getirici küçük ölçekli projelerin amacı, yoksul birey veya hanelerin kendi geçimlerini sağlayacak işleri kurmaları, gelir elde etmeleri ve başlattıkları çalışmalarını uzun süre devam ettirebilmeleridir. Uygulanacak projelerin teknik ve ekonomik olarak yerel koşullara uygunluğu yanında, üretilecek ürün veya hizmetin yöresel satış ve pazarlama olanaklarının bulunması gerekmektedir. Gelir getirici projeler için herhangi bir konu sınırlaması bulunmamaktadır. Mevcut ekonomik faaliyetlerde üretim ve verim artışı sağlanması, potansiyel kaynaklardan yararlanarak gelir elde edilebilmesi amacıyla, el sanatları, ticaret, satış-pazarlama, üretim gibi her türlü konularda proje sunulabilir.

6.2.1. Ayakkabı Atölyesi Açma Projesi

Bir başvuru sahibinin müracaatı ile hazırlanmış olan projenin maliyeti 6.250,00-YTL'dir. Proje, Proje Yürütme Kurulu tarafından onaylanmıştır. Başvuru sahibi fayda sahibi olarak projeye devam etmektedir. Fayda sahibi kişi kendine ayakkabı atölyesi açarak ayakkabı imalatına başlamıştır. Bu proje ile kimseye muhtaç olmadan kendisinin ve ailesinin geçimini sağlaması düşünülmüştür (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2006).

6.2.2. Çeyiz Atölyesi Açma Projesi

Bir başvuru sahibinin müracaatı ile hazırlanmış olan projenin maliyeti 6.600,00-YTL'dir. Proje, Proje Yürütme Kurulu tarafından incelemededir. Projenin onaylanması halinde başvuru sahibi fayda sahibi olacak ve kendine kuracağı çeyiz atölyesinde işlerine başlayacaktır. Bu şekilde kimseye muhtaç olmadan kendisinin geçimini ve evine katkı sağlayacaktır (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2005).

6.2.3. Bıçk1 ve Palet Üretim Atölyesi Açma Projesi

Bir başvuru sahibinin müracaatı ile hazırlanmış olan projenin maliyeti 6.710,00-YTL'dir. Proje, Proje Yürütme Kurulu tarafından onaylanmış olup fayda sahibi tarafından faaliyete geçirilmiştir. Fayda sahibi kişi, açacağı iş yerinde Biga ve köylerinin meyve, sebze kasa ihtiyaçlarını karşılamayı düşünmektedir. Bu şekilde kimseye muhtaç olmadan kendisinin ve ailesinin geçimini sağlayacaktır (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2005).

6.2.4. Bilgisayar ve Sarf Malzemesi Satış İle Bakım ve Teknik Destek Yapılacak İş Yeri Açma Projesi

Bir başvuru sahibinin müracaatı ile hazırlanmış olan projenin maliyeti 8.900,00-YTL'dir. Proje, Proje Yürütme Kurulu tarafından onaylanmış olup fayda sahibi tarafından faaliyete geçirilmiştir. Fayda sahibi kişi açacağı iş yerinde, hızla gelişen teknoloji sektörüne hizmet vererek yöre halkının ihtiyaçlarını karşılayacaktır. Bu şekilde kimseye muhtaç olmadan kendisinin ve ailesinin geçimini sağlayacaktır (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2006).

6.2.5. Oto Döşemeciliği ve Branda Tente Atölyesi Projesi

Bir başvuru sahibinin müracaatı ile hazırlanmış olan projenin maliyeti 9.090,00-YTL'dir. Proje, proje destek esasları uygulamasında belirtilen esaslara göre hazırlanmış olup projenin uygulanabilirliği Vakıf Mütevelli Heyeti tarafından onaylanmıştır. Ancak proje, Vakıf Mütevelli Heyeti'nde

onaylanmasının ardından Fondan kaynak aktarımı talebi yapılarak ve kaynak aktarımının gerçekleşmesinden sonra uygulamaya geçmiştir. Fayda sahibi kişi açacağı iş yerinde tarımda çiftçinin mahsulünü korumada, taşımacılıkta araçların üzerine, kamp yerlerinde , istenmeden meydana gelebilecek afetlerde (deprem, sel baskını) çadır yapımında yöre halkının ve ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını karşılayacaktır. Bu şekilde kimseye muhtaç olmadan kendisinin ve ailesinin geçimini sağlayacaktır (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2007).

6.2.6. Dikim Evi- Etek Pantolon Ceket Nakış İşleri Projesi

Bir başvuru sahibinin müracaatı ile hazırlanmış olan projenin maliyeti 10.000,00-YTL'dir. Proje, proje destek esasları uygulamasında belirtilen esaslara göre hazırlanmış olup projenin uygulanabilirliği Vakıf Mütevelli Heyeti tarafından onaylanmıştır. Ancak proje, Vakıf Mütevelli Heyeti'nde onaylanmasının ardından Fondan kaynak aktarımı talebi yapılarak ve kaynak aktarımının gerçekleşmesinden sonra uygulamaya geçmiştir. Fayda sahibi kişi açacağı iş yerinde dikiş konusunda yöre halkının ihtiyaçları karşılayacaktır. Bu şekilde kimseye muhtaç olmadan kendisinin ve ailesinin geçimini sağlayacaktır (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2007).

6.3. İstihdama Yönelik Beceri Kazandırma Eğitimleri

Bu tür projelerin amacı, yoksul kadın ve işsiz gençlere düzenlenecek kısa süreli kurslarla çeşitli teknik ve sosyal beceriler kazandırılması ve bu kişilerin daha nitelikli iş bulmalarına katkı sağlamasıdır. Eğitimlerde benzer konularda çalışma yapan kamu ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak istihdam güvencesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Meslek edinme veya kendi işini kurmaya yönelik istihdam eğitimlerinde konu sınırlaması yoktur. Hizmet sektöründe iş

bulma güvencesi olan her türlü konu bu kapsamda desteklenebilmektedir. İstihdam eğitimi projelerinde ortalama süre 6-8 ay olacak ve çok özel durumlarda ve koşullar için süre 1 yılı geçmeyecektir.

Eğitim projelerinin değerlendirilmesinde dikkate alınan önemli konular, istihdam eğitimi ile sağlanacak faydanın kazanılacak becerinin somut olarak belirtilmesi, eğitim sonunda kursiyerlerin iş bulma veya kendi işini kurup gelir elde etme olanağına sahip olması ve düzenlenen eğitimlerden mümkün olduğunca fazla sayıda kişinin yararlanacak olmasıdır.

6.3.1. Gençleri Yetiştirme Eğitimi ve İş Edindirme Projesi

Gençleri Yetiştirme Eğitimi ve İş Edindirme Projesi, 11 Başvuru sahibinin müracaatı üzerine hazırlanmış olan projenin maliyeti 17.450,00-YTL'dir. Proje, Proje Yürütme Kurulu tarafından incelenmiştir (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2006).

Projenin amacı; gecekondulu bölgelerinde yaşayan gençlere toplumsal talebe uygun eğitim ve beceri kazandırarak iş edinmelerini sağlamak, gençleri yetiştirme eğitimi ve iş edindirme projesi kapsamında çevre düzenlemesi, bahçe temizliği, ağaç ve çiçek bakımı, parkların düzenlenmesi konusunda eğitmek, üretim dışı kalmış yardıma muhtaç gençleri girişimciliğe destekleyerek, işsiz gençlerin istihdamını sağlamak ve bu yolla toplumun en dezavantajlı kesimi olan gecekondulu gençlerin yaşam düzeylerini yükseltmektir.

Projenin gerekçesi ise Ülkemizde geleneksel aile yapısının çözülmesi ve çekirdek aileye geçilmesiyle birlikte gençlerin işsiz kalma durumları söz konusu olmaktadır. Bu proje ile yardıma muhtaç gençlere geçici istihdam sağlanması ve ilçenin çevre düzenlemesine katkı sağlanması planlanmaktadır. Bu nedenle

Gençleri Yetiştirme Eğitimi ve İş Edindirme Projesi'nin uygulamaya geçmesiyle birlikte ilçenin çevre düzenlemesine yardımcı olunacak ve yardıma muhtaç 11 vatandaşa Sosyal Yardımlaşma çatısı altında geçici de olsa iş imkanı tanınacaktır.

Ülkemizde bu alanda yeterli sayıda eğitilmiş eleman bulunmamaktadır. Ve söz konusu işler vasıfsız kişiler tarafından yerine getirilmektedir. Özellikle kentsel alanlarda bu işi meslek edinebilecek önemli bir insan gücü potansiyeli mevcuttur. İşgücü dışında kalan ve kent işsizlerini oluşturan gecekondulu gençler çalışma hayatına atılmak için fırsat beklemekte olup, diğer yandan bu işleri üstlenebilecek eğitilmiş elemanlara gereksinim duyulmaktadır. Bu gerekçe ile gecekondulu bölgede yaşayan gençlere toplumsal talebe uygun eğitim ve beceri kazandırarak iş edinmelerini sağlamak amaçlanmıştır.

6.4. Sosyal Hizmet Projesi

Bu kapsamda sokakta çalışan çocuklar, engelliler, yaşlılar, korunmasız kadın ve erkekler, işsiz gençler ve yoksullara sağlanan düşük maliyetli sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması için toplum veya sosyal amaçlı merkezler kurulması ya da mevcut merkezlerdeki programların çeşitlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca, evinden ayrılmak zorunda kalan veya uygun olmayan koşullarda barınan evsiz veya yarı göçer gruplara yönelik geçici konut, sığınma, barınma gibi mekanların yapımına destek verilmesi amaçlanmaktadır. Okul, sağlık ocağı, üretim atölyesi gibi ortak kullanım alan ve mekanların tadilat ve onarımı bu kapsam içinde değerlendirilecektir.

Sosyal hizmet amaçlı merkezlerin genel işletme giderleri en fazla iki yıl süreyle desteklenebilmektedir. Sosyal hizmet projelerinin değerlendirilmesinde

dikkate alınan en önemli konu, bu merkezlerde hizmet verilen yoksul kadın, işsiz genç, çocuk ve yaşlıların üretici hale getirilmesi ve gelir getirici faaliyetlere yöneltilmesidir.

6.4.1. Güzel Okulum Projesi

Proje kapsamında ilçede bir lise ve bir ilköğretim okulunun boya-badana işleri ile okullarda gerekli görülen tamir ve bakım işleri yaptırılmıştır. Projenin maliyeti 12.145,00-YTL'dir (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2004).

6.4.2. Biga Kadın ve Çocuk Merkezi Projesi

Biga Kadın ve Çocuk Merkezi Projesi ile hedef Biga ve çevresinde yaşayan yoksul kadınların ve onların çocuklarının yaşam kalitelerini arttırmaktır. Proje, sosyal ve ekonomik faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan kooperatif tarafından yürütülecektir. Projenin konusu, 3-12 yaş arası çocuklara eğitim; kadınlar için sosyal ve ekonomik güçlendirme alanındaki faaliyetleri başlatmaktır. Projenin maliyeti 55.240.-YTL'dir (Biga Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Arşivi 2005).

Projenin amacı; projeye, Biga'daki kadınların liderliğinin güçlendirilmesi, kolektif kapasitelerinin geliştirilmesi, Biga'ya ait ve kadınlar tarafından kurulan kooperatif kanalıyla, yoksulluğa karşı ve kalkınma amaçlı faaliyetler yürütülecektir. Bu sayede, yoksul kesimlerin ihtiyacına uygun çeşitlilikte ve etkinlikte faaliyetler geliştirilmesi, geniş kesimlere ulaşılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması mümkün olacaktır. Özetle; bu proje önerisi kapsamında, kadınlar ve çocuklara yönelik öncelikli hizmetlerin ve ekonomik güçlendirme stratejilerinin yaygınlaştırılması ve sürdürülebilirliği

hedeflenmektedir. Kurulacak kadın ve çocuk merkezi aracılığıyla Bigalı kadınların liderliğinde, 3-12 yaş çocuklarına yönelik eğitim hizmetleri vermek, kadınlara yönelik ekonomik güçlendirme stratejileri uygulamak ve bilgiyle buluşturmak amaçlanmaktadır. Ayrıca Kooperatif de kadınları ekonomik girişimlerinin gelişmesinde önemli bir engel oluşturan kayıt dışılığı ortadan kaldırmak üzere kayıtlı hale getirebilecekleri ve yasal çerçeve içinde yürütebilecekleri bir çatı sağlayacaktır.

Projenin gerekçesi; oyun grupları ve oyuncak kütüphanesi açarak 3-6 yaş arası 75 çocuğa dil ve diğer gelişim alanlarında destek vermek ve ilkokula hazırlamak, 60 çocuğa okul sonrası etüt imkânı sağlamak, en az 300 anneye 0-6 yaş çocuk bakımı ve eğitimi konusunda eğitim vermek ve materyal sağlamak, 200 kadını bölgedeki eğitim, iş ve pazar olanaklarıyla ilgili bilgiyle buluşturmak, beceri eğitimi sağlamak, kapasitelerini geliştirmek, pazarla ilişkilendirmek, kadınlara yönelik diğer bilgilendirici (kadın ve çocuk sağlığı, yurttaşlık, beslenme, v.s.) toplantılar düzenlemek, bu programların organizasyonunda rol alacak yaklaşık 30 kadına liderlik becerisi kazandırmak, kadınları yerel düzeyde kadın ve çocukların öncelikli sorunları için hizmetler üretmek üzere kurulan kooperatifin hizmet verme kapasitesini geliştirmek, bütün bu faaliyetleri sürdürmek üzere kooperatifin yönetim, kayıt tutma, muhasebe raporlama ve gönüllü ve personel yönetimi becerisini geliştirmek, resmi makamlar ve diğer sektörlerle diyaloglarını geliştirmektir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yoksullukla mücadelede amaç, toplumun bütün fertlerini yoksulluk sınırı üzerine taşımaktır. Büyüme hızını ve istihdamı arttırmak, bu amacı gerçekleştirmenin önemli bir yoludur. Bir sosyal politika olarak insanları üretime yönlendirmeye çalışırken, bu önlemlerin halen geçerli olan üretim ve istihdam düzeyini nasıl etkileyecekleri konusu göz ardı edilmemelidir. Ayrıca, üretime yönelik yoksullukla mücadele yöntemleri geliştirilirken, çeşitli nedenlerden ötürü çalışamayacak durumda olan insanların durumunu dikkate almak gereklidir.

Yoksullukla mücadelenin en insani ve en etkin yöntemi, ihtiyaç sahiplerine bir vatandaşlık hakkı olarak sağlanacak, sınırlı ama düzenli bir nakdi gelir desteği uygulamasıdır.

Söz konusu nakdi gelir desteğinin, herkesin gelirini ülkede kabul edilen yoksulluk sınırına, yada sınırlardan birine, yükseltecek miktarda olması gerekli değildir. Yoksulluk sadece gelir düzeyiyle değil, gelirin düzensizliğiyle ve bu düzensizliğin yarattığı belirsizlikle ilgili bir olgudur. Dolayısıyla, eve her ay belirli bir miktar gelirin düzenli olarak gireceğini bilmek, çok önemli bir psikolojik rahatlama yaratarak yoksul insanların kendi hayatlarıyla ilgili daha sağlıklı düşünmeye başlamalarına olanak verebilir.

Şartlı Nakit Transferi, yoksulluk nedeniyle çocuklarını okula gönderemeyen veya okuldan almak zorunda kalan veya okul öncesi yaş çocuklarını düzenli sağlık kontrollerine gönderemeyen aileleri ekonomik yönden desteklemek ve Türkiye’de düzenli bir nakit sosyal yardımı kurmak açısından önemlidir. En yoksul % 6’lık kesime yapılacak bu yardımlar, aileler çocuklarını okula halen göndermez veya sağlık kontrollerini yaptırmazsa kesilecektir. Böylece, ailelerde eğitim ve sağlık konuları ile ilgili olumlu bir davranış

değişikliğinin de gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Bu yardımın en güzel yönü de, mümkün olduğunca anneler aracılığı ile çocuklara ulaşabilmektir. Çünkü, yaşanan deneyim ve gerçeklikleri de göz önüne alarak, annelerin bu yardımı gerçek amaç doğrultusunda kullanacağına ve yine bu amaç ile kadının ev içindeki statüsünün değişeceği bir gerçektir.

Şartlı Nakit Transferi Yardımı, insan kaynağının geliştirilmesi ve korunması açısından çok önemli bir mekanizmadır. Bir anlamda yoksulluğun kuşaklar arası transferinin engellenmesi yoludur. Çünkü, temel eğitimi bile tamamlayamayan çocuklar, yarının yoksulları olarak karşımıza çıkacaklardır. Tabii ki amca ulaşıp ulaşılmadığını izlemek ve değerlendirmek önemlidir.

Yerel Girişimler ise, Şartlı Nakit Transferi Yardımlarını ve diğer sosyal yardımları aktif bir sosyal yardım programı ile desteklemek daha kalıcı çözümler üretmek için önem arz etmektedir. Bu arada, kurumsal geliştirme ile birlikte, proje başvurularının izleme ve değerlendirmeleri geliştirilecek, böylece hem kişiye hem bölgeye uygun projeler seçilerek etkinlik arttırılacaktır. Geri dönüşümlü proje uygulamalarının öncelikli hedef grubu girişimci yoksullardır. Finansal hizmetlere ulaşabilme fırsatı, bu girişimcilerin işlerini ve yaşam düzeylerini geliştirme açısından katkı sağlayabilmekte ve yoksulluğu ortadan kaldıracı bir etki oluşturmaktadır.

Sonuç olarak; yoksullukla mücadele teknik ve ekonomik olduğu kadar, sosyal ve politik bir süreçtir. Bu süreçte kurumsal mekanizmalar; gelir dağılımında daha adaletli bir gelir denge gerçekleştirecek, eşitsiz bölgesel gelişmeyi ve iç göçleri hafifletecek, sosyal adaleti sağlayabilecek, kişilerin ve yoksulların temel haklarını koruyarak herkese insanca bir yaşam seviyesini temin edebilecek bir biçimde yapılandırılmalıdır. Türkiye’de bu konuda yapılan ve objektif kriterler üzerine inşa edilen ve kurumlaşma düzeyi yüksek başarılı bir örnektir.

Ekonomik küreselleşmenin, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, iş ve gelirden güvensizliğin, işsizlik ve yoksulluk risklerini daha da arttırdığı göz önüne alınır, dünya ile bütünleşme ve yarı çevre olmayı arzulayan Türkiye'nin bu süreçte etkin olması için devletin; sendikası, ucuz işgücü yaratma ve bu süreci teşvik etme ve merkez ülkeleri besleme yerine, işgücünü kalifiye ve örgütlü hale getirme ve sosyal güvenceli çalışma koşullarını destekleyici koşulları yaratmada öncü olması gerekmektedir. Sosyal konut gereksinimini karşılama, konutun niteliğini ve yaşam kalitesini artırma, özellikle gecekondu bölgelerinin ıslahı, kamusal ve kentsel hizmetleri ve altyapıyı geliştirme gibi uzun dönemli genel politikalar, yoksullukla mücadelede önemlidir. Ancak bunların yanında, yoksul gecekondu mahallelerinin ve yoksulların ısınma, sağlıklı beslenme, sağlıklı barınma gibi acil gereksinimleri ile onlara küçük işletmecilik yapma fırsatı verecek acil iş yaratma yada meslek edindirme politikalarını bütünleştiren yaklaşımların uygulanması da yoksullukla mücadelede önemlidir.

Yoksullukla mücadelede yoksullukla ilgili kurumsal ve hukuki düzenlemelerin yapılması yoksulluk profilinin ortaya konması, uygulamalarının etkilerinin ölçülmesi ve ilgili politika eksikliğinin ortadan kaldırılması için Ar-Ge konusuna ağırlık verilmesi gereklidir. Ayrıca eğitim imkanlarının geliştirilmesi ve insan gücü planlamasının yapılması, sosyal güvenlik sisteminin güçlendirilmesi konusuna ağırlık verilmelidir. Bunun yanında sağlıkta reformcu düzenlemelerin yapılması vergi ve sosyal harcama politikalarında toplum bütününe yaygın adaletli düzenlemelerin yapılması önem taşımaktadır.

Yoksullukla mücadelede SYDGM, kuruluş amacı doğrultusunda daha etkin hale getirilmelidir. Yoksulluğu ölçecek esaslar (ekonomik ve sosyal göstergeler ışığında) nesnel olarak belirlenmeli, fon yardımları, amacına uygun ve daha etkin bir biçimde kullanılmalıdır. Yoksullukla mücadelede temel amaç, sadece kişilerin mutlak yoksulluğunu gidermeyi hedefleyen geçici ve yetersiz yardımlar olmamalıdır. Yoksullukla mücadelenin temel aktörü olarak yoksulun yoksulluğuna yol açan ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi hak

mahrumiyetlerinin önündeki engellerin kaldırılması amacıyla, uzun vadeli toplumsal hedef ve programlara ağırlık verilmelidir. Bu doğrultuda;

- Fon vakıflarında toplanan bilgiler ve veriler bir veri bankası oluşturularak bir araya getirilmeli, bilimsel olarak değerlendirilip, kamuoyuna ve araştırmacıların incelemesine sunulmalıdır.

- Sosyal yardım ve hizmetlerin yoksullara daha etkin bir biçimde ulaştırılabilmesinin sağlanabilmesi için diğer kamu kuruluşlarının (yerel ve yerinden yönetimlerle üniversiteler) yanı sıra gönüllü sivil toplum kuruluşlarıyla da işbirliği sağlanmalıdır.

- Fon vakıfları arasında eşgüdümün sağlanması gereklidir. Özerk görünümlü bu parçalı yapının koordinasyonu, kaynak transferindeki ölçütlerin somutlaştırılmasıyla olanaklıdır. Yardımlardan yararlanma koşulları objektif ve ölçülebilir esaslar temlinde belirlenmeli ve ülkenin gerçeklerine uygun hale getirilmelidir.

- Yoksulluk yardımlarında hane halkı sayısı ve ihtiyaçları da göz önüne alınmalıdır. Ayrıca vatandaşların yoksulluğa karşı yardımlaşma duyguları kuvvetlendirilmelidir.

- Yoksulluğu önlemede uygulanan program ayni ve nakdi yardım şeklinde olmamalıdır. Yoksulların eğitim ve istihdam olanaklarını arttıracak ve küçük girişimci olmalarını sağlayacak projelere öncelik verilmelidir.

- Türkiye’de yoksulluk kitlesinin artmasına neden olan, spekülasyon yatırımları arttırmaya yönelik politik kararların alınmasıdır. Bu politikalar ve ekonomide yaşanan krizler sonucunda, reel yatırımlar azaldı ve sonuçta da işsizlik ve yoksulluk büyük boyutlara ulaştı. Bu nedenle reel yatırımların önündeki engeller kaldırılmalıdır.

- Türkiye’de sosyal yardım sistemi güçlendirilmeli, hedef kitleler objektif kriterlerle belirlenmeli, eğitim, sağlık ve istihdama yönelik destekler artırılarak beşeri sermaye güçlendirilmelidir.

- Yoksullukla mücadele için ihtiyaç sahibi vatandaşlar pasif, yardım bekler durumdan; aktif, katılımcı ve kendi alın teriyle geçinen bireyler haline getirilmelidir.

KAYNAKÇA

AKTAN, Coşkun Can

- 2002 **Yoksullukla Mücadele Stratejileri**, Hak-İş Konfederasyonu Yayını, Ankara.

BİLİCİ, Mevlüt

- 2000 **Yoksullukla Mücadelede Örnek Uygulama: T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu**, Yoksulluk, Cilt: 2, İstanbul.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

- 2005 **“Yoksulluk Sorununun Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Öneriler”**
(<http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/besinci-bol/undp-yoksulluk-sorunu-nun.htm>) (26.10.2005)

BURKİ, Shahid Javed

- 2000 **“The World Bank in a “Globalizing” World”**, Notes for a Talk at the Commonwealth Secretariat-IMF-World Bank Conference on Developing Countries and Global Financial System, June 22-23, London

Cumhuriyet Gazetesi, 14 Temmuz 2003, s: 9.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sosyal Güvenlik Kuruluşları Genel Müdürlüğü

- 1999 **“Sosyal Güvenlik Kavramı ve Kapsamı”** Çalışma ve Sosyal Güvenlik Dergisi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Araştırma Planlama ve Koordinasyon Başkanlığı, Yıl:2, Sayı:2,
Ocak-Mart.

ÇELİKOĞLU, İlyas

1994 **Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Finansman Yöntemleri ve Türkiye Uygulaması**, DPT, Ankara, Eylül.

DE JONGE, Paul Van Hanswijek,

1998 **Yoksulluğu Önleme Stratejileri**, s:13-18, TESEV Yayınları, İstanbul.

DİLİK, Sait

1980 **“Sosyal Yardımlar-İki Anlamlı Bir Terim”** Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C:XXXV, No:1-6 (İki Terim), Ocak-Aralık.

Dünden Bugüne Başbakanlık

2005 **“Fonun Sosyal Yardım Programları”**
(http://www.devletarsivleri.gov.tr/yayin/genelmd/basbakanlik/118_sosyalyardml.htm) (26.10.2005)

EDWARDS, Edgar

1974 **Employment in Developing Nations**, Columbia University Press, New York.

ERDOĞAN, Güzin

1997 **Türkiye’de Yoksulluk, Boyutu ve Profili**, DİE Yayınları, Ankara.

GÖNENCAN, Zahit

- 1992 **“Sosyal Güvenlik 506 Sosyal Sigortalar Kanunu ve Değerlendirilmesi ”** , Öz İplik- İş, 91Yılı Eğitim Semineri, Ankara.

ILO

- 1976 Introduction to Social Security,A Workers’ Education Manuel, Geneva.

KABASAKAL, Mehmet

- 1998 **Yoksulluğu Önleme Stratejileri**, s: 31-35, TESEV Yayınları, İstanbul.

KAZGAN, Gülten

- 1984 **İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi**, Remzi Kitabevi, İstanbul.

KİM, Kwan

- 1997 **“Income Distribution and Poverty: An Interregional Comparison”**, World Development, Vol. 25, No 11

NİŞANCI, Müge

- 2006 **“Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ve Sosyal Riski Projesi: Şartlı Nakit Transferi”**
(<http://www.ted.org.tr/modules.php?op=modload&name=Ted&file=nisanci>) (08.04.2006)

Projenin Hizmet Sağlayıcıları

- 2006 **“SYDTF ve SYDV Nedir?”**
(http://chprojects.org/sydtf_sydv_tr.htm) (07.04.2006)

PARASIZ, İlker

1996 **Makro Ekonomi Teori ve Politika**, 6. Baskı, Bursa.

RESMİ GAZETE

- 1986 “Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu”, Sayı: 19134, 14 Haziran 1986.
- 1986 “Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu” 17 Temmuz 1986.
- 1986 “Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu” 2 Ağustos 1986.
- 2003 “Kamu İhale Tebliği” , Sayı: 25087, 22 Nisan 2003.

SACHS, Jeffrey

- 2000 **“A New Global Concensus on Helping the Poorest of the Poor”**, Annual World Bank Conference on Development Economics 1999, Washington.

SALLAN GÜL, Songül

- 2002 **“Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadelenin Sosyolojik Boyutları: Göreliden Mutlak Yoksulluğa”**, Yoksulluk Şiddet ve İnsan Hakları, TODAİ Yayınları, Ankara.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 01.12.2004.

SEYYAR, Ali

- 2003 **Sosyal Siyaset Açısından Yoksullukla Mücadele**, Yoksulluk Cilt I. 1.Baskı, Deniz Feneri Yayınları, İstanbul.

SÖZER, Ali Nazım

1991 **Sosyal Sigorta İlişkisi**, 9 Eylül Üniversitesi, İzmir.

SRAP Hakkında

2005 **“Sosyal Riski Azaltma Projesi”**

(<http://www.sydtf.basbakanlik.gov.tr/bilgi.htm>) (26.10.2005)

ŞENSES, Fikret

2003 **Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk**, İletişim Yayınları, İstanbul.

STERN, Nicholas

2002 **“A Strategy for Development”**, Annual World Bank Conference on Development Economics 2001/2002, Washington.

STIGLITZ, Joseph

2000 **“Development Thinking at the Millennium”**, Annual World Bank Conference on Development Economics 1999, Washington.

STIGLITZ, Joseph

2002 **Küreselleşme Büyük Hayal Kırıklığı**, (Çev. Arzu Taşçıoğlu- Deniz Vural), İstanbul.

T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü

2006 SYDGM Bülteni, Sayı: 1, Ağustos.

- T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü
- 2005 **“Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlar ve Devlet”**
(<http://www.sydtf.gov.tr/ymsyvd.html>) (01.11.2005)
- 2005 **“SYDGM”** (<http://www.sydtf.gov.tr/sydtf.html>) (01.11.2005)
- 2005 **“SYDGM’nin Yapısı”**
(http://www.sydtf.gov.tr/sydtf_yapisi.html) (01.11.2005)
- 2005 **“SYDGM’nin Gelir Kaynakları ve Kullanımı”**
(http://www.sydtf.gov.tr/sydtf_gelir_gider.html) (08.11.2005)
- 2005 **“Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV)”**
(http://www.sydtf.gov.tr/sydtf_vakif.html) (08.11.2005)
- 2005 **“SYDGM’nin Faaliyetleri”**
(http://www.sydtf.gov.tr/sydtf_faaliyet.html) (08.11.2005)
- 2005 **“Şartlı Nakit Transferi Nedir?”**
(<http://www.sydtf.gov.tr/snt.html>) (08.11.2005)
- 2005 **“İzleme ve Değerlendirme Performans Göstergeleri”**
(http://www.sydtf.gov.tr/snt_izleme.html) (08.11.2005)
- 2005 **“Yerel Girişimler”** (<http://www.sydtf.gov.tr/yg.html>)
(08.11.2005)
- 2005 **“SYDGM’de Yeni Açılımlar”**
(http://www.sydtf.gov.tr/sydtf_acilimler.html) (14.11.2005)
- 2005 **“Uluslar arası İlişkiler ve ECANet”**
(http://www.sydtf.gov.tr/sydtf_ua.html) (15.11.2005)
- 2005 **“SRAP Nedir?”** (http://www.sydtf.gov.tr/srap_nd.html)
(15.11.2005)
- 2005 **“Bilgilendirme ve Tanıtım Kampanyaları”**
(http://www.sydtf.gov.tr/snt_bilg.html) (16.11.2005)
- 2005 **“Başvurular”**
(http://www.sydtf.gov.tr/snt_basv.html) (16.11.2005)
- 2005 **“ŞNT Yazılım”** (http://www.sydtf.gov.tr/snt_yazilim.html)
(16.11.2005)
- 2005 **“Hak Sahiplerine İlişkin Bilgilerin Doğrulanması”**
(http://www.sydtf.gov.tr/snt_dogrulama) (16.11.2005)

- 2005 **“Ödemeler”** (http://www.sydtf.gov.tr/snt_odemeler.html)
(16.11.2005)
- 2005 **“Takip Prosedürü”** (http://www.sydtf.gov.tr/snt_takip.html)
(18.11.2005)
- 2005 **“Yararlanıcılar”**(http://www.sydtf.gov.tr/yg_yararlanicilar.html)
(25.11.2005)
- 2005 **“Hizmet Sağlayıcılar”** (http://www.sydtf.gov.tr/yg_hizsa.html)
(25.11.2005)
- 2005 **“Başvuru Süreci”** (http://www.sydtf.gov.tr/yg_bassu.html)
(25.11.2005)
- 2005 **“Uygulama Süreci”** (http://www.sydtf.gov.tr/yg_dvu.html)
(25.11.2005)
- 2005 **“Yerel Girişimler Bileşeni Proje Hazırlama Formatı”**
(http://www.sydtf.gov.tr/yg_phf.html) (25.11.2005)

T.C. Başbakanlık SHÇEK Genel Müdürlüğü

- 1996 **“Yaşlılık El Kitabı”**, Sayı:30, Ankara
(http://www.ttb.org.tr/yoksullukcocuklar/cocuklarin_yoksullugu.htm) (08.09.2003)

T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü

- 2007 Şartlı Nakit Transferi (ŞNT), Eğitim ve Sağlık Yardımları Bilgi
Broşürü

T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Proje
Değerlendirme ve İzleme Değerlendirme Başkanlığı

- 2007 **Proje Destek Esasları** , Sayı:2007/1, Şubat 2007, Ankara.

T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Sosyal Riski Azaltma Projesi Proje Koordinasyon Birimi

2003 **Şartlı Nakit Transferi El Kitabı**, Ankara.

2004 **Şartlı Nakit Transferi El Kitabı**, Ankara.

T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Sosyal Riski Azaltma Projesi Proje Koordinasyon Birimi

2002 **Yerel Girişimler El Kitabı**, Ankara, Temmuz.

2003 **Yerel Girişimler El Kitabı**, Ankara, Mayıs.

2004 **Yerel Girişimler El Kitabı**, Ankara, Ocak.

2004 **Yerel Girişimler El Kitabı**, Ankara, Haziran.

2004 **Yerel Girişimler**, Ankara, Temmuz.

T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Sosyal Riski Azaltma Projesi Yerel Girişimler Bileşeni Genelge 2003/6.

T.C. Biga Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

1995 Yılı Arşivi.

1996 Yılı Arşivi.

1997 Yılı Arşivi.

1998 Yılı Arşivi.

1999 Yılı Arşivi.

2000 Yılı Arşivi.

2001 Yılı Arşivi.

2002 Yılı Arşivi.

2003 Yılı Arşivi.

2004 Yılı Arşivi.

2005 Yılı Arşivi.

2006 Yılı Arşivi.

TEKELİ, İlhan

2000 “Kent Yoksulluğu ve Modernite’nin Bu Soruna Yaklaşım Seçenekleri”, **Yoksulluk-Kent Yoksulluğu**, TESEV Yayınları.

TUNCAY, Aziz Can

1996 **Sosyal Güvenlik Hukuk Dersleri**, Yenilenmiş 7. Baskı, Beta Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş., İstanbul.

WORLD BANK

1991 Poverty Reduction Handbook, Washington.

YAZGAN, Turan

1995 **Sosyal Güvenlik Açısından Zekat**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, No: 167, Ankara.

2005 Binyıl Kalkınma Hedefleri Raporu Türkiye (<http://www.ted.org.tr/modules.php?op=modload&name=Ted&file=nisanci>) (06.04.2006)

<http://www.vakiflar.net/makaleler/srap.htm> (22.08.2005)

<http://sydtf.basbakanlik.gov.tr/bilgi.htm> (31.08.2005)

<http://www.worldbank.org.tr/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURKEYEXTN> (31.08.2005)

[http://www.tsd.org.tr/istatistik/SRAP % 20 HAKKINDA.doc](http://www.tsd.org.tr/istatistik/SRAP_%20HAKKINDA.doc) (31.08.2005)

http://www.tzob.org.tr/tzob/tzob_genelgeler/tzob_genelgeler_2005_27.htm
(01.09.2005)

<http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/besinci-bol/undp-yoksul-mucadelede.htm> (26.10.2005)

<http://www.public.cumhuriyet.edu.tr/~mazlum/yoksulluk.htm> (23.12.2005)

<http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/birinci-bol/aktan-vural-yoksulluk.pdf> (23.12.2005)

<http://www.worldbank.org.tr/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURKEYEXTN/0,,content MDK.htm> (23.12.2005)

http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/4138009_p.asp (24.03.2006)

<http://www.yoksulluklamucadele.org/ozet.htm> (06.04.2006)

<http://www.unicef.org/turkey/sy11/ge45.html> (07.04.2006)

<http://www.la21turkey.net/dl/SRAP.pdf> (08.04.2006)

<http://www.gencturkhaber.com/haber.php?id=72154> (08.04.2006)

<http://www.siteresources.worldbank.org/INTTURKEY/Recources/SRMPLocalInitiatives.pdf> (10.04.2006)

http://haber.mynet.com/detail_news/ (18.04.2006)

<http://www.sydgm.gov.tr> (23.03.2007)

<http://www.radikal.com.tr/yazici.php?haberno=130405> (08.10.2007)

<http://www.tarihcilerinyeri.com/eski/viewtopic.php?p=9770&sid=00f2ec0cb3176cf48779ba0b801676e4> (25.10.2007)